

Dabas lieguma “Eglone”

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

Jēkabpils novads

Plāns izstrādāts laika periodam no 2013. gada līdz 2025. gadam.

Izstrādātājs:

Daugavpils Universitātes
Sistemātiskās bioloģijas institūts

Projekta finansētāji:

LIFE programmas finansētais projekts
LIFE09 NAT/LV/000240

**DAUGAVPILS
2013**

Plāna izstrādē iesaistītie eksperti/speciālisti:

Raimonds Cibulskis, bezmugurkaulnieku eksperts

Pēteris Evarts-Bunders, augu sugu eksperts

Gaidis Grandāns, ornitologs

Digna Pilāte, zīdītājdzīvnieku eksperts

Anīta Namatēva, biotopu eksperte

Māris Kļaviņš, hidroloģijas eksperts

Jolanta Bāra, projekta vadītāja

Uldis Valainis, projekta plānošanas darbu vadītājs

Māris Nitcis, projekta apsaimniekošanas darbu vadītājs, kartogrāfs

Kristīna Aksjuta, projekta asistente

Plāna izstrādes uzraudzības grupa:

1. Valdis Pilāts, Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu un plānojumu departamenta vecākais eksperts;
2. Inīta Bružika, Dabas aizsardzības pārvaldes Latgales reģionālās administrācijas vecākā valsts vides inspektore;
3. Dzidra Nartiša, Jēkabpils novada pašvaldības domes teritoriālās plānošanas speciāliste;
4. Guna Novika, Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālās vides pārvaldes Kontroles daļas vecākā inspektore;
5. Aina Everte, Valsts meža dienesta Sēlijas virsmežniecības inženiere;
6. Līgita Kondratjeva, Lauku atbalsta dienesta Viduslatvijas reģionālās lauksaimniecības pārvaldes Kontroles un uzraudzības daļas vecākā inspektore;
7. Inga Ābola, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras Lielo un stratēģiski nozīmīgo investīciju projektu koordinācijas padomes sekretariāta vadītāja;
8. Sandra Līckrastiņa, Valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” Dienvidlatgales mežsaimniecības vides speciāliste.

SATURS

KOPSAVILKUMS	5
1. DABAS LIEGUMA „EGLONE” TERITORIJAS APRAKSTS	7
1.1. Vispārēja informācija par aizsargājamo teritoriju	7
1.1.1. Aizsargājamās teritorijas zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts.....	7
1.1.2. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana	8
1.1.3. Esošais funkcionālais zonējums	9
1.1.4. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture.....	9
1.1.5. Kultūrvēsturiskais raksturojums.....	9
1.1.6. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā	10
1.2. Normatīvo aktu normas, kas saistošas dabas liegumā ‘Eglone’	10
1.2.1. Latvijas likumdošana	10
1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības	20
2. FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS	23
2.1. Klimats.....	23
2.2. Ģeoloģija un ģeomorfoloģija	24
2.3. Hidroloģija.....	26
2.4. Augsne.....	26
3. TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS	28
3.1. Iedzīvotāji	28
3.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz teritoriju	28
4. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS	29
4.1. Aizsargājamā teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un faktori, kas to ietekmē, tai skaitā iespējamo draudu izvērtējums	29
4.2. Teritorijas ainaviskais novērtējums	29
4.3. Biotopi	29
4.4. Vaskulāro augu, ķērpju, sūnu un sēņu sugas.....	35
4.5. Bezmugurkaulnieki	43
4.6. Putni.....	50
4.7. Zīdītāji	54
4.8. Dižkoki dabas liegumā „Eglone”	58
4.9. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums	58
5. INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANU	60
5.1. Aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi plānā noteiktajam apsaimniekošanas periodam	60
5.1.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis	60
5.1.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam.....	60
5.2. Plānotie apsaimniekošanas pasākumi	61
6. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA	75
6.1. Priekšlikumi par nepieciešamajiem grozījumiem jēkabpils novada teritorijas plānojumā.	75
6.2. Priekšlikumi par aizsargājamās teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu, ieteicamo teritorijas funkcionālo zonējumu	75
6.3. Priekšlikumi dabas lieguma “Eglone” teritorijas paplašināšanai	94
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI	99

PIELIKUMI

- 1. Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” robežu shēma
- 2. Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” robežpunktu koordinātes
- 3. Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” zemes īpašumu formu karte
- 4. Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” zemes virsmas raksturojuma karte

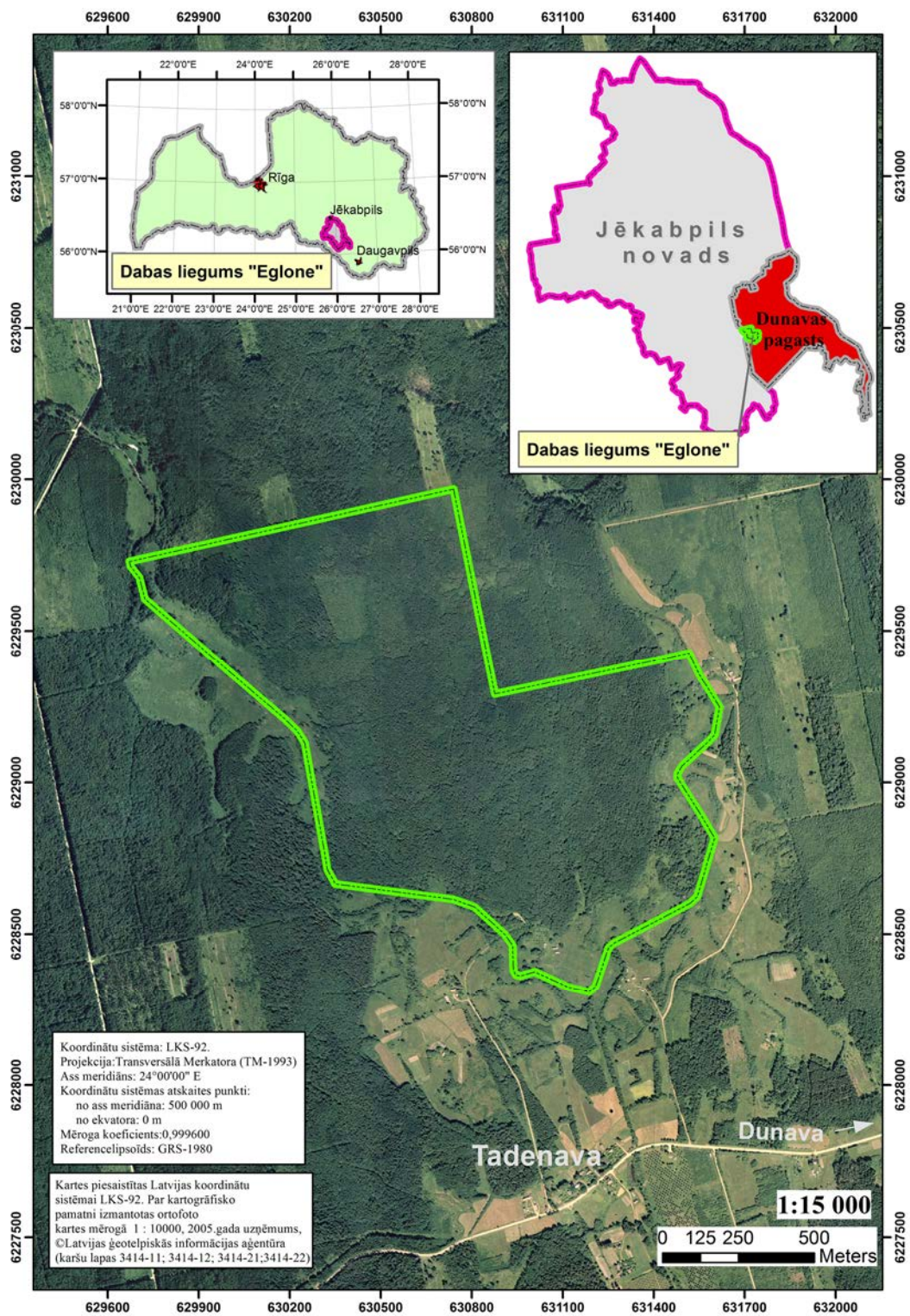
5. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” reljefa karte
6. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” teritorijas pirms un pēc meliorācijas darbu veikšanas
7. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” palu laikā aplūstošās teritorijas
8. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” ES aizsargājamo biotopu karte
9. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” mežaudžu karte
10. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” meža augšanas apstākļu tipi
11. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” mežaudzes valdošās sugas
12. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” mežaudzes vecuma sadalījuma karte
13. **Pielikums.** Dabas liegumā „Eglone” konstatēto vaskulāro augu sugu saraksts
14. **Pielikums.** Dabas liegumā „Eglone” konstatēto aizsargājamo un reto augu, ķērpju, sēņu un sūnu sugu atradņu karte
15. **Pielikums.** Dabas liegumā „Eglone” konstatēto aizsargājamo un citādi vērtīgo bezmugurkaulnieku sugu atradņu karte
16. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” teritorijā konstatēto gliemju sugu saraksts
17. **Pielikums.** Paraugu ņemšanas vieta veiktajiem gliemju pētījumiem dabas liegumā „Eglone”
18. **Pielikums.** Dabas liegumā „Eglone” konstatēto putnu sugu saraksts
19. **Pielikums.** Dabas liegumā „Eglone” konstatēto aizsargājamo un citādi vērtīgo putnu sugu atradņu karte
20. **Pielikums.** Dabas liegumā „Eglone” konstatēto zīdītājdzīvnieku sugu saraksts
21. **Pielikums.** Dabas liegumā „Eglone” konstatēto dižkoku karte
22. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” apsaimniekošanas pasākumu karte
23. **Pielikums.** Hidroloģiskās ekspertīzes gaita aprēķinātais izrokamās zemes kubatūras daudzums no vecupju pievienojuma vietām
24. **Pielikums.** VMD Sēlijas virsmežniecības lēmums par īpaši aizsargājamā meža iecirkņa statusa atcelšanu
25. **Pielikums.** Atzinums par dabas liegumā „Eglone” ietilpstošajā mikroliegumā Nr. 70001 plānotajiem biotehniskajiem pasākumiem
26. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” īpaši aizsargājamo meža iecirkņu un mikrolieguma karte
27. **Pielikums.** Dabas liegumā „Eglone” dižkoku atrašanās vietas metriskās koordinātes
28. **Pielikums.** Dabas lieguma „Eglone” teritorijā veiktās ozolu kartēšanas rezultāti
29. **Pielikums.** DAP saskaņojums par izziņas takas izveidošanu dabas liegumā „Eglone”
30. **Pielikums.** Sabiedrības informēšana un plāna izstrādes process

KOPSAVILKUMS

Dabas liegums „Eglone” atrodas Latvijas DA daļā, Jēkabpils novada Dunavas pagastā (skat. 1. attēlu). Dabas liegums ir iekļauts Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā – Natura 2000 teritoriju tīklā. Dabas lieguma kopējā platība ir 159,4 hektāri. Dabas liegums ir dibināts 2004. gadā. Neskatoties uz teritorijas salīdzinoši nelielo platību, sastopamo dabas vērtību ziņā dabas liegums „Eglone” uzskatāms par nozīmīgu aizsargājamo dabas teritoriju. Teritorijā konstatēti 8 Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami biotopi. Dabas liegumā konstatētas 11 īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku, 13 putnu, 10 ķērpju, 2 sūnu, 2 sēņu, kā arī 13 īpaši aizsargājamas vaskulāro augu sugas. Teritorijā konstatēti vairāki dižkoki, ozoli, kas atrodas aizaugošajās pļavās un mežmalās.

Lieguma teritorijā vērojama būtiska meliorācijas ietekme. Meliorācijas rezultātā ir mainīts hidroloģiskais režīms Eglaines upē, tādējādi samazinot gan bioloģisko daudzveidību, gan teritorijas ainavisko vērtību. Tomēr, nākotnē izskatot dabiska hidroloģiskā režīma atjaunošanas iespēju Eglaines upē, nepieciešams veikt detalizētu izpēti, lai noskaidrotu šādu darbību ietekmi uz dabas liegumā sastopamajām dabas vērtībām.

Teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi ir saglabāt dabas lieguma „Eglone” dabas vērtības, aizsargājot to ainavisko struktūru, kā arī biotopu un sugu daudzveidību, un līdzsvarojot dabas aizsardzības un sociālekonomiskās intereses.

1. attēls. Dabas lieguma „Eglone” atrašanās vieta Latvijā.

1. DABAS LIEGUMA „EGLONE” TERITORIJAS APRAKSTS

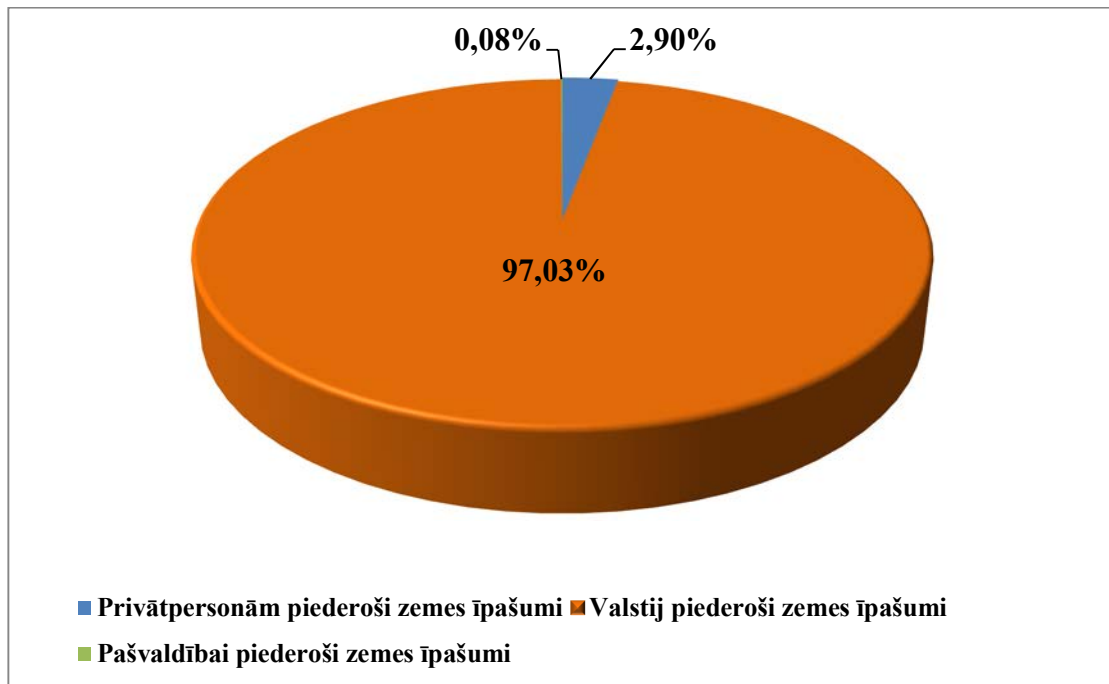
1.1. Vispārēja informācija par aizsargājamo teritoriju

Pamatojoties uz 2002. gada pavasarī Vides ministrijas izsludināto akciju „Iesaki teritoriju!”, Eglone tika pieteikta īpaši aizsargājamās teritorijas statusam, pamatojot to ar īpaši lielu dabisko mežu biotopu koncentrāciju trīs meža kvartālos. 2003. gadā projekta „Latvijas īpaši aizsargājamo teritoriju sistēmas saskaņošana ar EMERALD/NATURA 2000 aizsargājamo teritoriju tīklu” ietvaros, teritorijas novērtējumu snieguši eksperti un tika atzīts par lietderīgu šeit dibināt dabas liegumu.

Dabas liegums „Eglone” atrodas Latvijas DA daļā, Jēkabpils novada Dunavas pagastā (skat. 1.1. att.). Dabas lieguma ģeogrāfiskā centra koordinātes - platums: N 56°11'22", garums: E 26°06'25", LKS 94 X – 630744, Y - 229165), īpaši aizsargājamās dabas teritorijas kods ir 5301. Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datubāzi, aizsargājamās teritorijas platība ir 159,0 ha, tomēr pēc plāna izstrādes laikā veiktā aprēķina, balstoties uz Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras sniegto kartogrāfisko materiālu, dabas parka platība ir 159,4 ha, un šis skaitlis izmantots visā dabas aizsardzības plānā (teritorijas robežas shēma un robežpunktu koordinātes – 1. un 2. pielikumā).

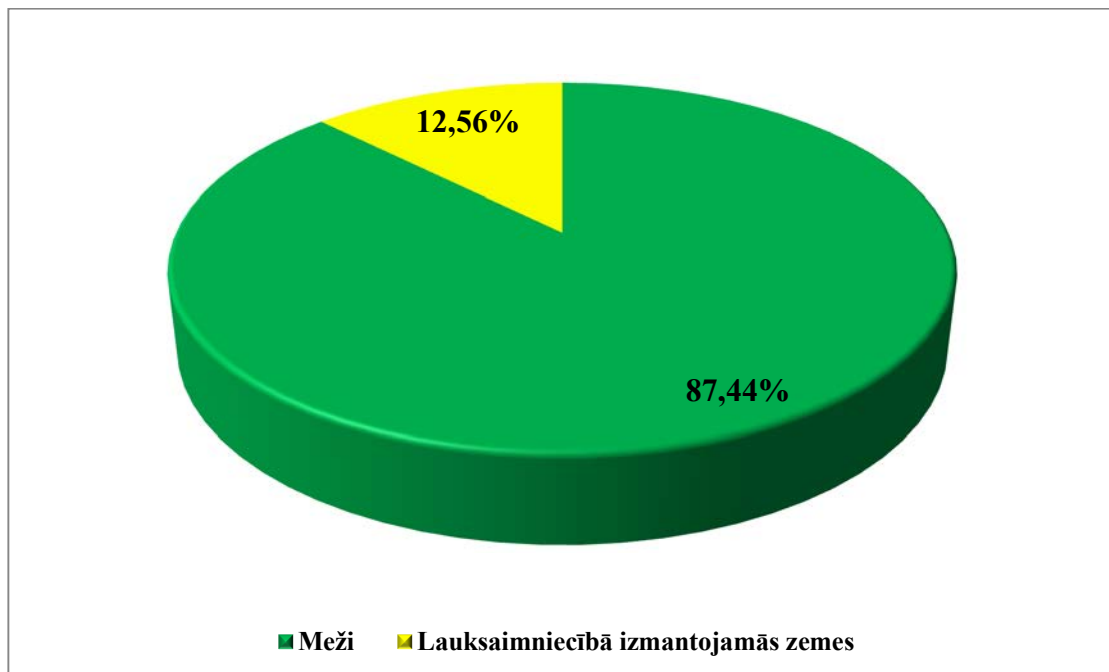
1.1.1. Aizsargājamās teritorijas zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts

Zemes īpašumi dabas lieguma teritorijā pieder gan valstij (meža zemes) – 97.03%, gan pašvaldībai – 0,08 %, gan privātpersonām un juridiskām personām – 2,9% (skat. 1.1.2.1. att. un 3. pielikumu, aprēķinos izmantoti VZD 2012. gada dati). Valsts zemes dienestā reģistrēti 2 privātpersonām piederoši zemes īpašumi (visā dabas lieguma teritorijā kopā 5 zemes īpašumi). Mežus un meža zemes parasti sadala 2 pamatkategorijās: valsts un pārējie. Valsts mežus dabas lieguma teritorijā apsaimnieko valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” struktūrvienība – Dienvidlatgales mežsaimniecība.

1.1.1.1. attēls. Zemes īpašumu formu sadalījums pēc platības (%).

Zemes lietojuma veidi ir mežsaimniecība un lauksaimniecība, mazās platībās – apbūve, ceļi, pārējās zemes. Dabas lieguma teritorijā meži aizņem 87,44 % un lauksaimniecības zemes 12,56 %, (skat. 1.1.2.2. att. un 4. pielikumu).

1.1.1.2. attēls. Dabas lieguma „Egļone” zemes izmantošanas veidi

1.1.2. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana

Saskaņā ar Jēkabpils novada domes pieņemtajiem saistošiem noteikumiem Nr.8 (apstiprināti Jēkabpils novada domes sēdē 2009. gada 17. septembrī, prot. Nr. 6, 18.§)

„Par Jēkabpils novada teritorijas plānojumiem”, jaunizveidotais Jēkabpils novads ir pārņēmis esošos vietējo pašvaldību teritorijas plānojumus, tai skaitā Dunavas pagasta teritorijas plānojumu, kas apstiprināts ar Dunavas pagasta padomes 2008. gada 28. marta saistošajiem noteikumiem Nr.1 „Dunavas pagasta teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”. Saskaņā ar Dunavas pagasta teritorijas plānojumu dabas lieguma “Eglone” teritorijā noteikti šādi plānotās (atļautās) izmantošanas veidi: mežsaimniecības teritorijas, ūdensteču un ūdenstilpju teritorijas, lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas.

Izstrādājot jaunus teritorijas plānojumus novadam, tajos jāņem vērā dabas aizsardzības plāns.

1.1.3. Esošais funkcionālais zonējums

Dabas liegumam “Eglone” zonējums līdz šim nav noteikts.

1.1.4. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture

Teritorijas aizsardzības pirmsākumi meklējami 2003. gadā, kad pašreizējā lieguma teritorijā izveidots mikroliegums (Nr.70001) 12,7 ha platībā četru īpaši aizsargājamo ķērpju sugu - olīvzaļās cetrēlijas (*Cetrelia olivetorum*), sīkpunktainās artonijas (*Arthonia byssacea*), zvīņainās telotrēmas (*Thelotrema lepadinum*) un caurumainās menegācijas (*Menegazzia terebrata*) aizsardzībai - kā arī apšu mežu biotopu un biokoku aizsardzībai.

Pats dabas liegums ir dibināts 2004. gadā, lai saglabātu ES nozīmes meža biotopu - jauktus platlapju mežus, kuros sastopamas retas un aizsargājamas ķērpju sugas.

Dabas lieguma teritorijā ietilpstošā 178. kvartāla 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 25, 26, 35, 36 un 37 nogabalos izveidots Īpaši aizsargājamais mežu iecirknis (ĪAI) (skat. 26. pielikumu).

Tā kā dabas liegumam nav izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, tā aizsardzību un apsaimniekošanu nosaka 2010. gada 16. marta MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

1.1.5. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Dabas lieguma „Eglone” teritorijā nav valsts vai pašvaldības nozīmes kultūras pieminekļu, tomēr netālu no lieguma atrodas Valsts nozīmes vēstures piemineklis „Dzejnieka Raiņa dzīves vieta (1865. – 1869.)”, kur pašlaik darbojas Raiņa muzejs „Tadenava”. Muzejā iekārtota Raiņa tēva darbistaba, Raiņa mātes un mazā Žaniņa istaba. Apskatāma fotoekspozīcija, aplūkojami senie darba rīki. Sadzīvē izmantojamie darba rīki dod priekšstatu par lauku cilvēku dzīvi un darbu. Raiņa tēva 1865. gadā celtā pusmuižas guļbaļķu dzīvojamā māja ir sagatavota demontāžai - atsegti vecie baļķi – vecās zemnieku mājas pamati, uz kuriem Krišjānis Pliekšāns uzcēlis jauno ēku, kā arī attīrīts vecais pagrabs zem mājas. Perspektīvā plānots veikt ēkas rekonstrukciju.

Viena kilometra attālumā no muzeja Eglaines upītes ielokā atrodas piemiņas akmens – vecās pirtiņas vietā, kur piedzimis dzejnieks Jānis Pliekšāns.

1.1.6. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība aizsargājamā teritorijā

Dabas lieguma „Eglone” pārvaldes un apsaimniekošanas kārtību nosaka Latvijas Republikas likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un citi normatīvie akti. Dabas liegumu apsaimniekošanu, kā arī aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanu nodrošina zemes īpašnieks vai lietotājs. Teritorijas pārvaldi realizē Vides un reģionālās attīstības ministrijas Dabas aizsardzības pārvalde, kas organizē un koordinē arī aizsargājamo teritoriju monitoringu. Dabas aizsardzības plāna izstrādi pārrauga un koordinē, un tā ieviešanu pēc plāna apstiprināšanas veicina Dabas aizsardzības pārvalde.

Dabas liegumam „Eglone” nav savas pārvaldes institūcijas. To apsaimnieko A/S „Latvijas Valsts meži” (Dienvidlatgales mežsaimniecība); apsaimniekošanu koordinē un pārrauga Dabas aizsardzības pārvalde. Vides aizsardzības un dabas resursu izmantošanas kontroli veic Valsts vides dienests (Daugavpils reģionālā vides pārvalde). Meža apsaimniekošanas normatīvo aktu ievērošanu kontrolē, kā arī ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanu uzrauga Valsts meža dienesta Sēlijas virsmežniecība.

1.2. Normatīvo aktu normas, kas saistošas dabas liegumā ‘Eglone’

Dabas liegums „Eglone” ir viena no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām Latvijā. Tai ir saistoši Latvijas Republikas normatīvie akti, kas regulē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu, kā arī normatīvie akti, kas regulē saimnieciskās darbības (mežsaimniecība, lauksaimniecība, tūrisma attīstība u.c.), kas veicamas teritorijā. Tāpat teritorijai saistoši normatīvie akti, kas regulē teritorijā sastopamo biotopu (meži, pļavas, purvi u.c.) izmantošanu un vispārējie īpašuma tiesības regulējošie normatīvie akti. Tikpat nozīmīgas ir valsts mēroga programmas un stratēģijas, kas ietekmē teritorijas izmantošanas prioritātes.

Dabas lieguma izmantošanu regulē ne tikai Latvijas Republikas normatīvie akti, saistoši ir arī Eiropas Savienības Direktīvu un Latvijas ratificēto konvenciju nosacījumi un prasības.

Būtiskākie no normatīvajiem aktiem uzskaitīti tālākajās nodaļās, aprakstot arī, kā tieši konkrētais normatīvais akts ietekmē dabas lieguma „Eglone” izmantošanu.

1.2.1. Latvijas likumdošana

Vispārējie īpašuma tiesību apbežojumu principi

Normatīvā akta nosaukums	Normatīvā akta saturs, kas attiecināms uz teritorijas apsaimniekošanu
LR Satversme (pieņemta 15.02.1922.)	Nosaka, ka īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm.
LR Civillikums (pieņemts)	Civillikuma trešās daļas „Lietu tiesības” 1082. pants

28.01.1937.)	nosaka īpašuma tiesību aprobežojuma būtību: „īpašuma tiesību aprobežojumus noteic vai nu likums, vai ... līgums, un šis aprobežojums attiecās arī uz to, ka īpašniekam jāatturas no zināmām īpašuma tiesībām, kā arī jāpacieš, ka tās izlieto citi”.
Likums Par nekustamā īpašuma nodokli (pieņemts 04.06.1997.)	Nosaka nodokļu aprēķināšanas un maksāšanas kārtību, nodokļu atvieglojumus. Ar nekustamā īpašuma nodokli neapliek: - zemi īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurās ar likumu aizliegta saimnieciskā darbība, un šajās teritorijās esošās dabas aizsardzībai izmantojamās ēkas.

Plāni, programmas, u.c. dokumenti

Dokumenta nosaukums	Saturs, kas attiecināms uz teritorijas apsaimniekošanu
<i>Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma (Rīga, 2000.gads)</i>	Formulē problēmas, kas ietekmē ekosistēmu, sugu un ģenētisko daudzveidību, izvirza mērķus problēmu risināšanai un piedāvā risinājumus katrā konkrētā mērķa sasniegšanai.
<i>Vides politikas plāns Latvijai 2004. – 2008. gadam (Rīga, 2003.gads)</i>	Uzsver bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prioritāti.
<i>Jēkabpils rajona teritoriālpilnošums, Dunavas pagasta teritoriālpilnošums (2007.-2019. gadam)</i>	Teritorijas plānojums ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski attēlota teritorijas pašreizēja un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumi. Plānojumā atzīmētas aizsargājamās teritorijas robežas, noteiktas vadlīnijas tās izmantošanai.

Vispārējie un speciālie dabas aizsardzību regulējošie tiesību akti

Normatīvā akta nosaukums	Normatīvā akta saturs, kas attiecināms uz teritorijas apsaimniekošanu
<i>Vides aizsardzības likums</i> (pieņemts 02.11.2006.)	Likuma mērķis ir nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu un atjaunošanu, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Likumā noteikti vides aizsardzības pamatprincipi, sabiedrības tiesības vides aizsardzības jomā, pamatnosacījumi atbildībai par videi nodarīto kaitējumu, valsts un pašvaldību iestāžu pienākumi vides aizsardzības jomā, atbildīgo personu rīcība gadījumā, kad ir nodarīts kaitējums videi. Likums nosaka sabiedrības tiesības gadījumā, kad ir radies kaitējums videi vai tieši kaitējuma draudi; nosaka, kādā veidā piesārņotājs veic kaitējuma videi atlīdzināšanu.
<i>Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām</i>	Noteikumi nosaka kritērijus, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma

<i>vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu</i> (Nr. 213, pieņemti 27.03.2007)	ietekmes būtiskumu salīdzinājumā ar pamatstāvokli.
<i>Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas</i> (Nr. 281 pieņemti 24.07.2007)	Noteikumi nosaka: - Valsts vides dienests pienākumus, organizējot preventīvos pasākumus, ja pastāv tieša kaitējuma draudi, kuru dēļ varētu tikt pārsniegti vides normatīvajos aktos noteiktie vides kvalitātes normatīvi, vai tie varētu radīt nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību; - sanācijas mērķus un metodes, sanācijas pasākumu izvēli un veikšanas kārtību; - zaudējumu atlīdzināšanas attiecībā uz īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem apmērus un kārtību.
Normatīvie akti, kuri reglamentē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidi, aizsardzību un izmantošanu	
<i>Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”</i> (pieņemts 02.03.1993)	Likums nosaka: īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmas pamatprincipus; īpaši aizsargājamo dabas teritoriju veidošanas kārtību un pastāvēšanas nodrošinājumu; īpaši aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldes, to stāvokļa kontroles un uzskaites kārtību; savieno valsts, starptautiskās, reģionālās un privātās intereses īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanā, saglabāšanā, uzturēšanā un aizsardzībā. Likuma pielikumā uzskaitītas <i>NATURA 2000</i> – Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, arī dabas liegums „Eglone”.
<i>Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi</i> (Nr. 264, pieņemti 16.03.2010)	Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību. Dabas lieguma „Eglone” teritorijā zaudēs spēku līdz ar individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu apstiprināšanu Ministru kabinetā.
<i>Noteikumi par dabas liegumiem</i> (Nr.212, pieņemti 15.06.1999)	Nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju - dabas liegumu sarakstu Latvijā (tai skaitā - dabas lieguma “Eglone” (shēmu un robežpunktu koordinātes LKS 92 sistēmā skat. noteikumu 245.pielikumā).
<i>Noteikumi „Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā”</i> (Nr. 199, pieņemti 28.05.2002)	Noteikumi nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (<i>Natura 2000</i>) izveidošanai Latvijā. Dabas liegums „Eglone” ir <i>Natura 2000</i> teritorija.
Sugu un biotopu aizsardzība	
<i>Sugu un biotopu aizsardzības</i>	Likuma uzdevumi:

<p><i>likums</i> (pieņemts 16.03.2000)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nodrošināt bioloģisko daudzveidību, saglabājot Latvijai raksturīgo faunu, floru un biotopus; - regulēt sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību; - veicināt populāciju un biotopu saglabāšanu atbilstoši ekonomiskajiem un sociālajiem priekšnoteikumiem, kā arī kultūrvēsturiskajām tradīcijām; - regulēt īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību.
<p><i>Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu</i> (Nr. 396, pieņemti 14.11.2000)</p>	<p>Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo sugu sarakstu (1.pielikums) un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu (2.pielikums), kuros iekļautas apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus.</p>
<p><i>Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu</i> (Nr. 421, pieņemti 12.05.2000)</p>	<p>Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi (pielikums).</p>
<p><i>Noteikumi par Latvijā sastopamo ES prioritāro sugu un biotopu sarakstu</i> (Nr. 153, pieņemti 21.02.2006.)</p>	<p>Noteikumi nosaka Latvijā sastopamās īpaši aizsargājamās sugas un biotopus, kuri ir Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstā.</p>
<p><i>Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu</i> (Nr.940, pieņemti 18.12.2012.)</p>	<p>Noteikumi nosaka mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu.</p> <p>Ja mikroliegums tiek izveidots kādā no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, papildus šiem noteikumiem piemērojamas normas, kas regulē īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizsardzību un apsaimniekošanu.</p>
<p><i>Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītiem būtiskiem postījumiem</i> (Nr.778, pieņemti 20.11.2007.)</p>	<p>Noteikumi nosaka kārtību, kādā zemes lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem augkopībai (1.pielikums), akvakultūrai, lopkopībai vai biškopībai (2.pielikums). Noteikumu nosaka pieteikšanas, novērtēšanas un kompensāciju izmaksas kārtību.</p>

<p>Likums “Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās” (pieņemts 04.04.2013.)</p>	<p>Likums paredz nosacījumus, ar kuriem piešķirama kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem valsts un pašvaldību izveidotajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos un kuri izriet no aizsargājamo teritoriju aizsardzības prasībām, kā arī kompensācijas piešķiršanas kārtību.</p>
<p>Noteikumi par putnu sugu sarakstu, uz kurām neattiecas aizliegtās darbības (Nr.212, pieņemti 27.03.2007.)</p>	<p>Noteikumi nosaka putnu sugu sarakstu, uz kurām visās putnu attīstības stadijās neattiecas aizliegtās darbības: turēšana nebrīvā, transportēšana, dāvināšana, pārdošana vai mainīšana, piedāvāšana vai turēšana pārdošanai vai apmaiņai, ja saņemta medības vai dabas aizsardzību reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktā atļauja (1.pielikums) vai Eiropas Komisijas un Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja (2.pielikums).</p>

Ūdenstilpju aizsargjoslu aizsardzība

<p>Aizsargjoslu likums (pieņemts 05.02.1997)</p>	<p>Šā likuma objekts ir dažādu veidu aizsargjoslas, aizsargzonas, aizsardzības joslas, kas noteiktas likumos un citos normatīvajos aktos.</p> <p>Likums nosaka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aizsargjoslu veidus un to funkcijas; - aizsargjoslu izveidošanas pamatprincipus; - aizsargjoslu uzturēšanas un stāvokļa kontroles kārtību; - saimnieciskās darbības aprobežojumus aizsargjoslās. <p>Likums nosaka ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu platumu atkarībā no to izmēriem. Eglaines upes aizsargjosla ir ne mazāk kā 100 m lauku rajonos. Ūdenstilpnes aizsargjosla tiek noteikta, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu. Likuma 37. pantā noteikti saimnieciskās darbības aprobežojumi ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslās, kā arī applūstošajās teritorijās.</p>
---	--

Vispārējie un speciālie vides aizsardzību regulējošie tiesību akti

Normatīvā akta nosaukums	Normatīvā akta saturs, kas attiecināms uz teritorijas apsaimniekošanu
<p>Likums par piesārņojumu (pieņemts 15.03.2001.)</p>	<p>Likuma mērķis ir novērst vai mazināt piesārņojuma dēļ cilvēku veselībai, īpašumam un videi nodarīto kaitējumu, novērst kaitējuma radītās sekas. Nosaka vispārīgās prasības attiecībā uz piesārņojošas darbības veikšanu, piesardzības pasākumus, piesārņojošu darbību iedalījumu (piesārņojošas</p>

	darbības iedala <i>A, B un C kategorijā</i> , ņemot vērā piesārņojuma daudzumu un iedarbību vai risku, ko tas rada cilvēku veselībai un videi) un gadījumus, kad jāsaņem attiecīgās atļaujas piesārņojošas darbības veikšanai.
Ūdens apsaimniekošanas likums (pieņemts 12.09.2002.)	Likuma mērķis ir izveidot tādu virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzības un apsaimniekošanas sistēmu, kas: <ul style="list-style-type: none"> - veicina ilgtspējīgu un racionālu ūdens resursu lietošanu, nodrošinot to ilgtermiņa aizsardzību un iedzīvotāju pietiekamu apgādi ar labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdeni; - novērš ūdens un no ūdens tieši atkarīgo sauszemes ekosistēmu un mitrāju stāvokļa pasliktināšanos, aizsargā šīs ekosistēmas un uzlabo to stāvokli; - uzlabo ūdens vides aizsardzību, pakāpeniski samazina arī prioritāro vielu emisiju un noplūdi, kā arī pārtrauc ūdens videi īpaši bīstamu vielu emisiju un noplūdi; - nodrošina pazemes ūdeņu piesārņojuma pakāpenisku samazināšanu un novērš to turpmāku piesārņošanu. Latvijas teritorija ir iedalīta Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabalos. Dabas liegums "Eglone" atrodas Daugavas upes baseina apgabalā.
Atkritumu apsaimniekošanas likums (pieņemts, 28.10.2010.)	Likumā sniegtas atkritumu, atkritumu radītāja, atkritumu apsaimniekošanas, atkritumu poligona un izgāztuves u.c. definīcijas. Likuma mērķis ir: noteikt atkritumu apsaimniekošanas kārtību, lai aizsargātu cilvēku dzīvību un veselību, vidi, kā arī personu mantu; veicināt atkritumu apsaimniekošanu, tajā skaitā dalītu vākšanu un atkārtotu izmantošanu, lai samazinātu apglabājamo atkritumu daudzumu.
Jāatceras, kā veicot saimniecisku darbību dabas liegumā „Eglone”, ir saistoši arī visi no augstākminētajiem normatīviem aktiem izrietošie Ministru kabineta noteikumi.	

Citu nozaru normatīvie akti

Normatīvie akti būvniecības jomā	
Būvniecības likums (pieņemts 09.07.2013.)	Likumu piemēro jaunu būvju būvniecībai, kā arī esošu būvju pārbūvei, atjaunošanai, restaurācijai, nojaukšanai, novietošanai, lietošanas veida maiņai bez pārbūves un konservācijai.

<p>Vispārīgie būvnoteikumi (Nr.112, pieņemti 01.04.1997.)</p>	<p>Saskaņā ar 26.punktu, šie noteikumi nosaka prasības visu veidu būvju projektēšanas sagatavošanai, būvprojekta izstrādāšanai un būvdarbu veikšanai, kā arī minēto procesu norises kārtību.</p> <p>Vispārīgo būvnoteikumu 5.8. sadaļā noteikti vides aizsardzības nosacījumi, kuri jāievēro būvniecības gaitā.</p> <p>Saskaņā ar noteikumu 170.pantu, gadījumā, ja pasūtītājs, pārtraucot būvdarbus, neizpilda šo noteikumu prasības, kā arī Būvniecības likumu 31.pantā noteiktajos gadījumos pašvaldība ir tiesīga, iepriekš brīdinot pasūtītāju, nojaukt, iekonservēt vai citādi sakārtot attiecīgo būvi. Visi ar būves nojaukšanu, konservāciju vai sakārtošanu saistītie izdevumi jāsedz būves īpašniekam, proti, par „nelikumīgām” būvēm jāinformē pašvaldība, būvvalde un būvinspekcija.</p>
<p>Noteikumi par būvju pieņemšanu ekspluatācijā (Nr.299, pieņemti 13.04.2004.)</p>	<p>Noteikumi nosaka kārtību, kādā pieņem ekspluatācijā jaunuzbūvētas, rekonstruētas, renovētas vai restaurētas būves, būvkompleksus vai būves kārtas (izņemot būves, kurām saskaņā ar MK noteikumu "Vispārīgie būvnoteikumi" (112/01.04.1997.) prasībām nav nepieciešama būvatļauja).</p>
<p>Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība (Nr.261, pieņemti 27.03.2010)</p>	<p>Noteikumi nosaka īpašu būvniecības kārtību meliorācijas sistēmām un hidrotehniskajām būvēm</p>
<p>Normatīvie akti ietekmes uz vidi novērtējuma jomā</p>	
<p>Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (pieņemts 14.10.1998.)</p>	<p>Likumā sniegta ietekmes uz vidi novērtējuma definīcija - procedūra, kas veicama šajā likumā noteiktajā kārtībā, lai novērtētu paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādātu priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai vai aizliegtu paredzētās darbības uzsākšanu normatīvajos aktos noteikto prasību pārkāpumu gadījumos.</p> <p>Likuma mērķis: novērst vai samazināt fizisko un juridisko personu paredzēto darbību vai plānošanas dokumentu īstenošanas nelabvēlīgo ietekmi uz vidi.</p> <p>Likumā sniegta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma definīcija - ietekmes uz vidi novērtējums plānošanas dokumentam, kura īstenošana var būtiski ietekmēt vidi.</p>
<p>Noteikumi „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (Nr. 157/01.05.2004.)</p>	<p>Noteikumi nosaka kārtību, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.</p>
<p>Noteikumi „Kārtība, kādā</p>	<p>Noteikumi nosaka kārtību, kādā novērtējama</p>

<i>novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi”</i> (Nr.83, pieņemti 25.01.2011.)	paredzētās darbības ietekme uz vidi.
<i>Noteikumi „Kārtība, kādā reģionālā vides pārvalde izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums”</i> (Nr.91, pieņemti 17.02.2004.)	Noteikumi nosaka: paredzētās darbības, kurām nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums, bet kuru veikšanai ir nepieciešami tehniskie noteikumi; tehnisko noteikumu saturu; tehnisko noteikumu pieprasīšanas, sagatavošanas un izdošanas kārtību. Tehniskajos noteikumos noteiktas vides aizsardzības prasības paredzētajai darbībai tās norises vietā. Minētās prasības ir saistošas personai, kas veic darbību.
Normatīvie akti teritorijas plānošanas jomā	
<i>Teritorijas attīstības plānošanas likums</i> (pieņemts 13.10.2011.)	Likuma mērķis ir veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību valstī, izmantojot efektīvu teritorijas plānošanas sistēmu. Likumā ir sniegts teritorijas plānojuma jēdziens un teritorijas plānojuma principi. Viens no teritorijas plānojuma uzdevumiem (likuma 4.panta 7.daļa) <i>ir saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību, kā arī paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti.</i> Saskaņā ar likuma „ Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām ” 18.panta ceturto daļu, reģionālās attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, ievērojot dabas aizsardzības plāna un ĪADT individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
<i>Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem</i> (Nr. 711, pieņemti 16.10.2012)	Noteikumi nosaka novada vai republikas pilsētas pašvaldības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentu – ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas, teritorijas plānojuma, lokālplānojuma un to grozījumu, detālplānojuma un tematiskā plānojuma – saturu un to izstrādes kārtību.
Normatīvie akti lauksaimniecības jomā	
<i>Lauksaimniecības un lauku attīstības likums</i> (pieņemts 07.04.2004.)	Likuma mērķis (2.pants) ir radīt tiesisku pamatu lauksaimniecības attīstībai un noteikt ilglaicīgu lauksaimniecības un lauku attīstības politiku saskaņā ar Eiropas Savienības kopējo lauksaimniecības politiku un kopējo zivsaimniecības politiku.
Normatīvie akti dzīvnieku aizsardzības jomā	
<i>Dzīvnieku aizsardzības likums</i> (pieņemts 09.12.1999.)	Likums nosaka cilvēku pienākumu nodrošināt visu sugu dzīvnieku labturību un aizsardzību, jo katrs īpatnis pats par sevi ir vērtība.
<i>Kārtība, kādā izsniedz atļaujas nemedījamo sugu indivīdu iegūšanai, ievieš Latvijas dabai neraksturīgas savvaļas sugas (introdukcija)</i>	Noteikumi nosaka kārtību, kādā notiek Latvijas dabai neraksturīgo savvaļas dzīvnieku ieviešana (introdukcija) un dzīvnieku populācijas atjaunošana dabā (reintrodukcija), kā arī augstāk minētajām darbībām nepieciešamo atļauju izsniegšanas kārtību

<i>un atjauno sugu populāciju dabā (reintrodukcija)</i> (Nr. 1165, pieņemti 21.12.2010)	un nemedājamo sugu indivīdu iegūšanas atļauju izsniegšanas kārtību.
Meža aizsardzības normatīvie akti	
<i>Meža likums</i> (pieņemts 24.02.2000.)	Šā likuma mērķis noteikts likuma 2.panta 1.daļā : - regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, - visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantēt vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un noteikt vienādus pienākumus. Saskaņā ar likuma 35.pantu, apsaimniekojot mežu, meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir ievērot vispārējās dabas aizsardzības prasības, lai: - nodrošinātu meža bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu; - saglabātu meža spēju pasargāt augsni no erozijas; - pasargātu virszemes un pazemes ūdeņus no piesārņošanas; - saglabātu būtiskus kultūras mantojuma elementus mežā.
<i>Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā</i> (Nr.936, pieņemti 18.12.2012)	Noteikumi nosaka: vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā; dabas aizsardzības prasības galvenajā un kopšanas cirtē; saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.
<i>Noteikumi "Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība"</i> (Nr.228, pieņemti 29.04.2003.)	Noteikumi nosaka kārtību, kādā aprēķina mežam nodarītos zaudējumus, kuri radušies, pārkāpjot prasības, kas noteiktas normatīvajos aktos par meža apsaimniekošanu un izmantošanu. Saskaņā ar Meža likuma meža zemes transformācijai citos zemes lietojuma veidos nepieciešama ikreizēja VMD atļauja. Saskaņā ar Meža likuma prasībām (50.panta 3.daļa), VMD piedzen zaudējumu atlīdzību par labu valstij, ja zaudējumus nodarījis meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs, pārkāpjot Meža likumu un citus meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošos normatīvos aktus. Ja meža zemi transformē, transformācijas ierosinātāja pienākums ir atlīdzināt zaudējumus valstij par dabiskās meža vides iznīcināšanu.
<i>Noteikumi par koku ciršanu mežā</i> (Nr.935, pieņemti 18.12.2012.)	Noteikumi nosaka arī kailcirtes maksimālo platību vai platumu (cirsma lielākais platumš, kas mērīts paralēli cirtes virzienam); kārtību mežaudzes atzīšanai par neproduktīvu.
Normatīvie akti medību un zvejniecības jomās	
<i>Zvejniecības likums</i> (pieņemts 12.04.1995)	Likums regulē Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo jūras ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu iegūšanu, izmantošanu, pētīšanu, saglabāšanu, pavairošanu un uzraudzīšanu.

	Likuma 9.pantā sniegta <i>tauvas joslas</i> definīcija un izmantošanas nosacījumus.
Makšķerēšanas noteikumi (Nr. 1498, pieņemti 22.12.2009.)	Noteikumi nosaka kārtību, kādā fiziskās personas Latvijas Republikas ūdeņos var nodarboties ar amatierzveju – makšķerēšanu, kā arī ar zemūdens medībām, vēžu un citu ūdens bezmugurkaulnieku ieguvī (turpmāk – makšķerēšana) ar šajos noteikumos atļautiem makšķerēšanas, zemūdens medību un vēžošanas rīkiem.
Medību likums (pieņemts 08.07.2003.)	Likuma mērķis ir reglamentēt medību saimniecības pamatnoteikumus. Saskaņā ar 7.pantu , medību sezona ir periods no 1.aprīļa līdz nākamā gada 31.martam. 24.pantā ir noteiktas medības, kuras tiek atzītas par nelikumīgām medībām. Atbilstoši savai kompetencei šā likuma un citu medības reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību veic VMD, VARAM un Valsts policija .
Medību noteikumi (Nr.113, pieņemti 26.02.2013.)	Noteikumos ir atrunāts, ka medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka šie noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti. Noteikumu 3.punktā sniegts limitēti un nelimitēti medījamo dzīvnieku saraksts, kā arī atrunāts, kādos termiņos tie ir medījami.
Noteikumi „Kārtība, kādā nosaka materiālo zaudējumu apjomu, kurus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarījuši medjami dzīvnieki” (Nr.497, pieņemti 17.07.2007)	Noteikumi nosaka kārtību, kādā nosaka materiālo zaudējumu apjomu, kurus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarījuši medjami dzīvnieki.
Normatīvie akti zemes dzīļu izmantošanā	
Likums „Par zemes dzīlēm” (pieņemts 02.05.1996.)	Likuma mērķis ir nodrošināt zemes dzīļu kompleksu, racionālu, vidi saudzējošu un ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī noteikt zemes dzīļu aizsardzības prasības. Likuma 6.panta trešā daļas prasības: „zemes dzīļu izmantošanā jāievēro īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un objektu aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumi, kā arī citi zemes dzīļu izmantošanu ierobežojoši noteikumi”.
Noteikumi „Zemes dzīļu izmantošanas licenču un bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju izsniegšanas kārtība”	Noteikumi nosaka: derīgo izrakteņu (izņemot pazemes ūdeņus) atradnes pasēs saturu; zemes dzīļu izmantošanas licenču un bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju izsniegšanas kārtību; ģeoloģiskās informācijas izmantošanas vispārīgo

(Nr.696, pieņemti 06.09.2011)	kārtību. Noteikumi attiecas arī uz virszemes ūdensobjektu tūrīšanu, padziļināšanu vai ierīkošanu, ja minētie objekti atbilst noteikumos noteiktajiem kritērijiem.
Normatīvie akti tūrisma attīstības jomā	
Tūrisma likums (pieņemts 17.09.1998.)	Nosaka kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un uzņēmumi (uzņēmēj sabiedrības) darbojas tūrisma jomā, kā arī aizsargā tūristu intereses. Likums definē, ka dabas tūrisms ir tūrisma veids, kura mērķis ir izzināt dabu, apskatīt raksturīgās ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglītoties dabas aizsardzības jautājumos.

1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Starptautiskie normatīvie dokumenti (direktīvas, konvencijas, līgumi, protokoli) bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jomā ir tikuši ratificēti Latvijā un iestrādāti nacionālajā likumdošanā.

Padomes direktīva 79/409/EEK (02.04.1979.) Par savvaļas putnu aizsardzību. Šīs direktīvas mērķi nosaka tās 1. pants: “Šī direktīva attiecas uz visām savvaļas putnu sugām, kuras dabiski sastopamas Dalībvalstu Eiropas teritorijā, kurā darbojas Vienošanās. Tā ietver šo sugu aizsardzību, saglabāšanu, kontroli un nosaka to izmantošanas noteikumus. Šī direktīva attiecas uz putniem, to olām un biotopiem”. Direktīvai ir 5 pielikumi.

Padomes direktīva 92/43/EEK (21.05.1992) Par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību. Šīs direktīvas mērķi nosaka tās 2. pants: “Direktīvas mērķis ir sekmēt bioloģisko daudzveidību, aizsargājot dabiskos biotopus un savvaļas dzīvniekus un augus Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā, uz kuru attiecas Līgums”. Direktīvai ir 6 pielikumi.

Saskaņā ar Direktīvas prasībām, dalībvalstis nosaka skaitliski un lieluma ziņā vispiemērotākās teritorijas Direktīvas I pielikumā minētajiem biotopiem, kā arī II pielikumā minētajām sistemātiskajām sugu grupām. Šādas teritorijas jāiekļauj *NATURA 2000* tīklā. Latvijā ir sastopami 60 biotopi, 22 augu sugas, 5 zīdītāju sugas, 3 rāpuļu un abinieku sugas, 11 zivju sugas un 20 bezmugurkaulnieku sugas no Biotopu direktīvas pielikumos ietvertajiem sarakstiem. Attiecībā uz vilkiem, lūšiem un bebriem Latvija ir lūgusi piešķirt ģeogrāfisko izņēmumu Latvijas teritorijā.

Saskaņā ar Eiropas līguma prasībām, šo abu EP Direktīvas prasības iestrādātas Latvijas likumdošanā – likumā *Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām* (02.03.1993) un likumā *Par sugu un biotopu aizsardzību* (16.03.2000), kā arī tiem pakārtotajos Ministru kabineta (MK) noteikumos. Dabas aizsardzības prasības iestrādātas arī *Meža likumā* (17.03.2000) un tam pakārtotajos MK noteikumos. *NATURA 2000* tīkla izveidošanai tika veiktas izmaiņas vairākos pakārtotajos MK noteikumos – *Par dabas liegumiem* (Nr.212/1999), *Par dabas parkiem* (Nr. 89/1999), *Par aizsargājamiem ainavu apvidiem*.

Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (NATURA 2000) – saistības Latvijai. NATURA 2000 ir Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (*Special Areas of Conservation, SAC*) tīkls, kas izveidots ar mērķi nodrošināt labvēlīgu aizsardzības statusu EP Direktīvas 92/43/EEK (21.05.1992) pielikumos uzskaitītajiem biotopiem un sugām saskaņā ar Direktīvas 3. pantu.

Aizsargājamas teritorijas jāizveido:

- EP Direktīvas 92/43/EEK (21.05.1992) I pielikumā uzskaitītajiem dabiskajiem biotopiem;
- EP Direktīvas 92/43/EEK (21.05.1992) II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotnēm;
- EP Direktīvas 79/409/EEK (02.04.1979) vispiemērotākās teritorijas I pielikumā uzskaitītajām putnu sugām (*Specially Protected Areas, SPA*).

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (saukta par Ūdens struktūrdirektīvu). Šīs direktīvas mērķi ir aizsargāt un uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu ekosistēmu stāvokli, un veicināt ilgtspējīgu ūdeņu lietošanu ieviešot integrētu upju baseinu apsaimniekošanas procesu.

Pieņemot Ūdens struktūrdirektīvu, Eiropas Savienībā tiek ieviesti jauni ūdens apsaimniekošanas principi: tiek vērtēta virszemes ūdens ekoloģiskā kvalitāte; tiek apsaimniekoti visi ūdeņi gan virszemes, gan pazemes; ūdens apsaimniekošanu veic pēc upju baseinu principa; ūdens lietošanas izmaksām ir jāietver izmaksas arī par cilvēka radīto slodzi uz vidi un resursiem, sabiedrības līdzdalība upju baseinu apsaimniekošanas plānu sagatavošanā.

Latvija ir ratificējusi sekojošas starptautiskās konvencijas:

Riodežaneiro konvenciju „Par bioloģisko daudzveidību” (1992), kas paredz veicināt ekosistēmu un dabisko dzīvotņu aizsardzību un sugu dzīvotspējīgu populāciju saglabāšanu dabiskajā vidē.

Bernes konvenciju „Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu” (1979), kurā, cita starpā, katra dalībvalsts uzņemas pievērst uzmanību savvaļas floras un faunas saglabāšanai savas plānošanas un attīstības politikā.

Bonnas konvenciju „Par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību” (1979). Migrējošo sugu saglabāšanu var nodrošināt, tikai nodrošinot to aizsardzību visās to dzīves cikla fāzēs (ligzdošanas un ziemošanas vietās un migrāciju ceļos), tādēļ īpaši nozīmīga ir starptautiska sadarbība. Konvencijas pielikumos iekļautas apdraudētās migrējošo dzīvnieku sugas un migrējošo dzīvnieku sugas ar nelabvēlīgu aizsardzības statusu.

Konvencija „Par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību” ***„/UNESCO Konvencija (1972).*** Konvencijas dalībvalstu pienākums ir nodrošināt dabas un kultūras mantojuma apzināšanu, aizsardzību, saglabāšanu, popularizēšanu un nodošanu nākamajām paaudzēm. Ratificēšanas gaitā pieņemts likums *„Par Konvenciju par pasaules dabas un kultūras mantojuma aizsardzību (17.02.1997.)*.

Vides ministrijas Dabas aizsardzības departaments atbildīgs par iespējām izvērtēt un noteikt Latvijā pasaules *dabas mantojuma objektus*.

Orhūsas konvencija „Par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” (1998.) Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

2. FIZISKI GEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS

2.1. Klimats

Saskaņā ar esošo LR klimatisko rajonēšanu (Kalniņa 1995), dabas liegums "Eglone" ietilpst Piejūras zemienes un Zemgales līdzenuma klimatiskajā rajonā, Austrumlatvijas zemienes apakšrajonā. Salīdzinot ar pārējiem, šis ir siltākais Latvijas klimatiskais rajons ar visizteiktākajām kontinentālā klimata iezīmēm. Tieši šim rajonam raksturīgā nokrišņu un temperatūras gada gaita nosaka klimata iezīmes arī dabas lieguma teritorijā.

Dabas lieguma „Eglone” teritorijā, tāpat kā visā Latvijā un Austrumlatvijas klimatiskajā rajonā galvenais klimatu veidojošais faktors ir summārā saules radiācija. No saules saņemtā siltuma daudzuma un atmosfēras masu cirkulācijas ietekmē veidojas dabas lieguma termiskais režīms. Tam ir raksturīga relatīvi neliela temperatūru amplitūda gada laikā, turklāt ziemā gaisa temperatūra ir nedaudz augstāka, bet vasarā zemāka par ģeogrāfiskā platuma un summārās saules radiācijas noteikto klimatisko normu. Novirzes izskaidrojamas ar atmosfēras masu cirkulācijas ietekmi un atlantisko gaisa masu pārneši.

Dabas lieguma teritorijā daudzgadīgā vidējā gaisa temperatūra janvārī ir -6°C , bet jūlijā $+17^{\circ}\text{C}$. Ilggadējo gaisa vidējo minimālo un maksimālo temperatūra amplitūda janvārī ir no $-8,5^{\circ}\text{C}$ līdz $-2,6^{\circ}\text{C}$, bet jūlijā no $+11,5^{\circ}\text{C}$ līdz $+22,3^{\circ}\text{C}$. Gada vidējā gaisa temperatūra ir $+5,1^{\circ}\text{C}$, bet vidējo temperatūru amplitūda ir $22,3^{\circ}\text{C}$.

Iepriekš minētais teritorijas termiskais režīms nosaka bezsala perioda un veģetācijas perioda ilgumu dabas liegumā. Saskaņā ar ilggadējiem gaisa vidējās diennakts temperatūras novērojumiem bezsala periods (diennakts vidējā gaisa temperatūra augstāka par 0°C) ilgst 232 dienas), t.i. no 27. marta līdz 15. novembrim. Veģetācijas periods (diennakts vidējā gaisa temperatūra augstāka par $+5^{\circ}\text{C}$) ilgst 175 dienas. Siltummīlošo augu sugu veģetācijas perioda (diennakts vidējā gaisa temperatūra augstāka par $+10^{\circ}\text{C}$) ilgums ir 140 dienas.

Kopumā aktīvo temperatūru summa dabas lieguma teritorijā ir 1800°C līdz 2000°C . Tā kā aplūkojamajā teritorijā dominē atlantisko gaisa masu cirkulācija, tad klimatu raksturo liels gaisa mitrums, liela mākoņainība un samērā daudz nokrišņu – vidēji līdz 630 – 650 mm gadā.

Valdošie rietumu vēji, kas nes mitrās atlantiskās gaisa masas un dominējošā cikloniskā tipa bārisko sistēmu virzīšanās pāri apskatāmajai teritorijai, ir par cēloni lielajam nokrišņu daudzumam. Nokrišņi novērojami visos mēnešos, bet gada gaitā izpaužas vairāk kontinentāla tipa nokrišņu sadalījums ar maksimumu vasarā un minimumu ziemas beigās – pavasarī. Visvairāk nokrišņu (vidēji līdz 96 mm mēnesī) izkrīt jūlijā – augustā, kad diezgan bieži novērojamas gāzienvēda lietusgāzes ar pērkona negaisu. Aukstajā periodā nokrišņu daudz mazāk, jo tie rodas ciklonu darbības dēļ un ir siltās frontes nokrišņi. Tādēļ tie ir samērā vienmērīgi. Nokrišņu minimums novērojams martā (vidēji līdz 43 mm mēnesī), kas saistīts ar augsta spiediena kontinentālo tropisko gaisa masu ieplūšanu pavasarī no Dienvidaustrumeiropas un Vidusāzijas.

Lielākā daļa nokrišņu, līdz 65% no kopējā gada nokrišņu daudzuma, izkrīt siltajā sezonā (diennakts vidējā temperatūra virs 0°C) – aprīlī – oktobrī. Dabas liegumā un tam pieguļošajā teritorijā dienu skaits ar nokrišņiem ir 185 dienas gadā. Ļoti spēcīgu lietusgāzu (virš 30 mm/diennakti) atkārtotamība ir līdz 1 reizei 10 gados, tās parasti novērojamas periodā no maija līdz septembrim, un to intensitāte var sasniegt 0,6 mm/minūtē.

Saskaņā ar atmosfēras spiediena sadalījuma likumsakarībām virs Latvijas, kā arī ņemot vērā atmosfēras masu cirkulāciju, dabas liegumā un tam pieguļošajā teritorijā ziemā valdošie ir DR – R vēji, bet vasarā R – DR vēji. Dominē vēji ar nelielu ātrumu – 2 līdz 5 m/s. Rudens mēnešos ir novērojamas vētras, kad vēja ātrums var sasniegt 20 līdz 25 m/s, brāzmās pat līdz 35 m/s.

2.2. Ģeoloģija un ģeomorfoloģija

Ģeoloģiskās un ģeomorfoloģiskās īpatnības dabas liegumā “Eglone” kopumā sakrīt ar ģeoloģisko un ģeomorfoloģisko situāciju Dunavas pagastā kopumā. Ģeoloģijas un ģeomorfoloģijas nodaļas sagatavošanā izmantoti Dunavas pagasta teritorijas plānojumā (2007.-2019. g.) iekļautie dati. Dunavas pagasta teritorijas ģeoloģiskā uzbūve nav pārāk sarežģīta un uzskatāma par samērā labi izpētītu. Pagājušā gadsimta II pusē pagasta teritorijā (mērogā 1: 200000) veikta ģeoloģiskā, hidroģeoloģiskā, inženierģeoloģiskā, gravimetriskā un aeromagnētiskā kartēšana, kā arī nelielos apjomos veikti derīgo izrakteņu meklēšanas un ģeoloģiskās izpētes darbi.

Latvijas austrumu teritorija iekļaujas Latvijas sedlienes robežās, kura ir Austrumeiropas platformas – lielas reģionālas nozīmes ģeoloģiskās struktūras sastāvdaļa. Sedlienei, salīdzinot ar valsts rietumu reģioniem, raksturīgs ievērojami mazāks nogulumiežu segas biezums un nepilnīgāks tās stratigrāfiskais griezumums. Pēc iežu vecuma, sastāva, saguluma apstākļiem un fizikālajām īpašībām vertikālajā griezumā te iezīmējas trīs krasi atšķirīgi kompleksi: apakšējais – kristāliskais pamatklintājs, vidējais – pirmskvartāra nogulumu sega (pamatieži) un augšējais – kvartāra veidojumi.

Kristāliskais pamatklintājs nevienā no pagastā izvietotajiem urbumiem līdz šim laikam nav atsegts. Pilns nogulumiežu segas stratigrāfiskais griezumums, ieskaitot pamatklintāju, atsegts vairākos urbumos tikai aiz pagasta robežām, tuvākie no kuriem ir viens urbums Elkšņu pagastā un divi urbumi Gārsenes pagastā pie Lietuvas robežas. Šo urbumu stratigrāfisko griezumumu ar daļēju ticamības pakāpi var attiecināt uz visu Dunavas pagasta teritoriju. Spriežot pēc minēto dziļurbumu datiem un reģiona ģeoloģiskās attīstības procesiem, kristāliskais pamatklintājs šinī apvidū ieguļ 900 – 920 m dziļumā un to pārsvarā veido metamorfizēti intruzīvie ieži – gneisogranīti, migmatīti un dažas citas nelielos daudzumos magnetītu saturošas iežu slāņkopas.

Pirmskvartāra nogulumu biezums Dunavas pagasta teritorijā teritorijā vidēji sasniedz 900 m. Pirmskvartāla nogulumu segu pārsvarā veido ķīmiskās izgulsnēšanās un klastiskie (drupu) ieži. Pirmskvartāra nogulumiežu segas visvecākie – **venda nogulumi** pārsedz stipridenuvēto pamatklintāja virsu un šos nogulumus augšdaļā un apakšdaļā veido smilšakmeņi, bet vidusdaļā – māli. **Kembrija nogulumu** slāņkopu apakšējā daļā ieguļ tā saucamie “zilie māli”, bet augšdaļā – balti kvarca smilšakmeņi, kuros bagātīgi sastopami sālsūdeņi ar sāļu koncentrāciju ap 100 g/l, bromu saturu 200

un nedaudz vairāk miligramu vienā litrā. Nogulumu biezums pagasta teritorijā varētu sasniegt 70 – 80 m. **Ordovika nogulumi** – pārsvarā kaļķakmeņi, vidusdaļā arī merģeļi, veidojušies jūras apstākļos un tie pārsedz kembrija terigēnos iežus. Ordovika slāņkopas iedalītas 3 nodaļās: apakšējā, vidējā un augšējā. To kopējais biezums ir visai pastāvīgs un sasniedz 200 m. Ieguluma virsmas dziļums – 570 – 580 m. **Silūra slāņkopas**, kuras pārklāj ordovika nogulumus, veido merģeļi, domerīti un kaļķakmeņi. Pamatojoties uz faunas pārkmeņojuma analīzi, silūra nogulumus iespējams iedalīt divās nodaļās: apakšējā – Landoveras un augšējā – Venlokas nodaļā. Iežu sastāvs un saguluma apstākļi abās nodaļās atšķiras maz. Derīgie izrakteņi ordovika un silūra slāņkopās nav konstatēti. Par galveno šo slāņkopu īpatnību visā Latvijas teritorijā uzskata iežu izolētspēju, jo tie nosargā kembrija sālsūdeņu iekļūšanu devona sistēmas daudz vājāk mineralizētos ūdens horizontos. **Devona nogulumi** diskordanti pārsedz silūra karbonātiežus. Svarīgi, ka jaunākās šā perioda slāņkopas (*Pļaviņu, Amatas un Gaujas svīta*) atkarībā no denudācijas procesu intensitātes dažādos pagasta apvidos atšķirīgi atsedzas tieši zem kvartāra segas nogulumiem. Kopējais biezums devona nogulumu biezums sastāda aptuveni 400 m.

Pagasta teritorijas lielākajā daļā kvartāra nogulumu biezums sasniedz 20 – 25 m. Daugavas gultnes posmā leļpus Sudrabkalna tas vietām samazinās līdz dažiem desmitiem centimetru, bet iepretim Dignājas pilskalnam upes gultnē atsedzas Pļaviņu svītas dolomīti. To virsma atrodas 80 – 82 m vjl. Savukārt zemkvartāra virsmas pazeminājumos kvartāra segas biezums palielinās līdz 40 – 56 m. Kvartāra sega sastāv galvenokārt no pēdējā – Latvijas leduslaikmeta un pēcdeduslaikmeta nogulumiem. Latvijas leduslaikmetā uzkrājušies glaciģēnie, limnoglaciālie, aluviālie (upju) un eolie nogulumi, kas veido kvartāra segas lielāko daļu un mūsdienu reljefa formas. **Glaciģēnie nogulumi** (morēna) pārklāj devona iežus, bet zemkvartāra virsmas pazeminājumos arī Kurzemes ledāja kušanas ūdeņu veidojumus. Šie nogulumi sastopami gandrīz visā pagasta teritorijā. Glaciģēnie nogulumi sastāv no nešķirotā sarkanbrūna, brūna, pelēcīgi brūna smilšmāla un mālsmilts ar grants, oļu piemaisījumu un atsevišķiem dažāda lieluma laukakmeņiem. Dažviet morēnā iekļauti plāni dažāda rupjuma smilts, retāk aleirītu un mālu starpslāņi un ieslēgumi. Glaciģēno nogulumu biezums sasniedz 25 – 30 m. **Limnoglaciālie nogulumi**, kas veidojušies ledāja kušanas ūdeņu baseinā, izplatīti gandrīz visā pagasta teritorijā. Limnoglaciālo nogulumu slāņkopu veido galvenokārt māli un aleirīti, kas satur plānas aleirītiskas smilts starpkārtnas. Pagasta ziemeļrietumos un uz dienvidiem no Eglaines ielejas zemes virspusē atsedzas smalkgraudaina, vietām aleirītiska smilts, kas satur arī aleirīta starpslāņus. Smilšainie nogulumi pārklāj mālus un aleirītus. Limnoglaciālo nogulumu biezums parasti sasniedz 3 – 5 m. **Aluviālie nogulumi**, kas saistīti ar Latvijas leduslaikmeta beigu posmu, sastopami Daugavas senielejā. Alūvijs sastāv no dažāda rupjuma smilts, dažādgraudainas smilts ar grants un oļu piejaukumu. Tā biezums sasniedz 3 – 4 m.

Pēcdeduslaikmetā jeb holocēnā, kas iestājās pirms 10 tūkst. gadiem, izveidojušies purvu un aluviālie nogulumi. **Purvu nogulumi** nav plaši sastopami. Tie vairāk izplatīti pagasta dienvidu daļā, kur aizņem dažāda lieluma reljefa pazeminājumus. Dominē zemie un pārejas purvi, kuru veidošanās turpinās arī mūsu dienās. Kūdras biezums tajos sasniedz 2 – 4,5 m. **Aluviālie nogulumi**, kas veidojušies holocēnā, izplatīti visu upju ielejās. Mazāko upju alūvijs sastāv galvenokārt no dažāda rupjuma smilts, kas vietām satur aleirītu, dūņu, kūdras starpkārtnas. To biezums nav liels.

Pagasta reljefu veido samērā lēzens līdzenums, kura augstums nedaudz palielinās ZA virzienā (absolūtā augstuma starpība 10 – 11 m). Reljefa atzīmes D daļā – 90 m, Z daļā 101 m. Dabas lieguma „Eglone” reljefs vidusdaļā lēzens, R, A un D daļa vidēji viļņots (DL „Eglone” reljefa karti skat. 5. pielikumā).

2.3. Hidroloģija

Dabas lieguma teritorijā plūst Eglaines upe. Eglaine ir Daugavas kreisā krasta pieteka ar kopējo garumu 36 km (dabas lieguma teritorijā tās garums ir 4 km) un sateces baseinu 51,4 km². Eglaines upe atrodas Aknīstes un Jēkabpils novadu administratīvajās teritorijās; tās kopējais kritums ir 23 m un vidējais slīpums 3 m. Upes Z un D daļā pietek Akņupīte (garums 5,5 km) un Rožupīte (garums 7,4). Sateces baseina zemes lietojuma lielāko daļu veido lauksaimniecības zemes – 58%, pārējo daļu aizņem meži.

Upe atbilst ritrāla tipam. Upi raksturo labi skābekļa apstākļi, vidēji augstas organisko vielu (BSP 1,7 mg/l) un biogēnu koncentrācijas (vidējā Nkop – 1,46 mg/l, vidējā Pkop – 0,038 mg/l), pavasara palu laikā vērojams slāpekļa koncentrāciju pieaugums.

Divdesmitā gadsimta laikā Dunavas pagastā tika veikti apjomīgi upju dabisko gultņu izmaiņšanos un polderu apvadkanālu būvniecības darbi. Šo pasākumu rezultātā veikta arī Eglaines upes bagarēšana un izmainīts upes tecējuma virziens (6. pielikums). Kā galvenais mērķis upes meliorēšanai bija plūdu mazināšana un lauksaimniecības intensifikācija līdzenuma teritorijā. Meliorācijas novadgrāvji ievadīti Eglaines upē un pavasaros, arī vasaras lietus periodos, ļoti ietekmē ūdens noteci Eglaines upē. Gada griezumā Eglaines upes līmeņa svārstības dabas lieguma “Eglone” teritorijā sastāda 1-2 m (skat. 7. pielikumu).

Lai izvērtētu iespēju atjaunot Eglaines upes dabisko tecējumu atsevišķos upes posmos dabas lieguma “Eglone” teritorijā, teritorijas dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros tika veikta Eglaines upes apsekošana. Apsekošanas laikā tika uzņemti 2 šķērsprofili vecupēs un 2 šķērsprofili Eglaines upei, ar mērķi aprēķināt izrokamās zemes kubatūras daudzumu no vecupju pievienojuma vietām Eglaines upei. Veiktie aprēķini liecina, ka nepieciešamais izvedamās zemes apjoms sastāda 3150 m³ (skat. 23. pielikumu). Ierosinātie upes dabiskā tecējuma atjaunošanas pasākumi uzraudzības grupas ietvaros apspriesti ar sugu un biotopu ekspertiem. Eksperti norādījuši, ka šāda apjoma zemes darbu īstenošana dabas lieguma teritorijā varētu nodarīt būtisku traucējumu tur sastopamajiem aizsargājamiem biotopiem un sugām, tādēļ dabas aizsardzības plāna darbības laikā pasākumi upes dabiskā tecējuma atjaunošanai netiek paredzēti. Šāda veida pasākumi var tikt paredzēti izstrādājot dabas aizsardzības plānu turpmākajiem periodiem, ja tiks atrasti citi tehniskie risinājumi, kuru realizācija neatstās negatīvu ietekmi uz teritorijā sastopamajiem aizsargājamiem biotopiem un sugām.

2.4. Augsne

Dabas lieguma teritorija atrodas Austrumlatvijas pauguraino augstieņu augšņu rajonā, kur augšņu mehānisko sastāvu nosaka smilšmāla vai karbonātiskas smilts, māla un mālsmilts nogulumi veidoti cilmieži.

Teritorijā galvenokārt dominē tipiskais podzols (reljefa pacēlumos) un kūdraina podzolēta glejaugsne (ieplakās). Dominējošie egļu, bērzu, apšu un baltalkšņu meži veicinājuši podzolēšanās procesu. Dabas liegums „Eglone” atrodas zemienē, kuru plūdu laikā klāj Daugavas ūdeņi, tādēļ laika gaitā šajā teritorijā veidojušās palieņu augsnes.

3. TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS

3.1. Iedzīvotāji

Dabas liegumā ietilpstošā Dunavas pagasta teritorija ir maz apdzīvota. Dunavas pagastā, atbilstoši Jēkabpils novada pašvaldības 2012. gada publiskajā pārskatā sniegtajai informācijai, reģistrēti 690 iedzīvotāji. Pagastā lielākais apdzīvojuma blīvums reģistrēts Sudrabkalnā un Dunava. Salīdzinot iedzīvotāju skaitu Dunavas pagastā no 2009. līdz 2012. gadam, tam ir vērojama tendence samazināties, līdzīgi kā Jēkabpils novada pašvaldībā kopumā (skat. 3.1.1. tabulu). Dabiskais pieaugums 2012. gadā Dunavas pagastā ir bijis negatīvs (– 15 iedzīvotāji). Iedzīvotāju skaita dabiskās kustības salīdzinājums laika posmā no 2010. līdz 2012. gadam Dunavas pagastā un Jēkabpils novadā kopumā attēlots 3.1.2. tabulā.

3.1.1. tabula. Iedzīvotāju skaita izmaiņas Dunavas pagastā un Jēkabpils novadā kopumā.

	2009. g.	2010. g.	2011. g.	2012.
Dunavas pagasts	784	750	718	690
Jēkabpils novads	5865	5747	6510	5467

3.1.2. tabulu. Iedzīvotāju skaita dabiskā kustība Dunavas pagastā un Jēkabpils novadā kopumā.

	Dzimuši			Miruši		
	2010. g.	2011. g.	2012. g.	2010. g.	2011. g.	2012. g.
Dunavas pagasts	2	2	2	15	11	17
Jēkabpils novads	31	34	40	83	97	114

Analizējot Dunavas pagasta iedzīvotāju vecuma struktūru redzams, ka lielāko iedzīvotāju skaitu sastāda iedzīvotāji darbaspējas vecumā (482 cilvēki), kā arī cilvēki pēc darbaspējas vecuma (178 cilvēki). Pagastā teritorijā reģistrēto cilvēku pirms darbaspējas vecuma skaits sastāda 57 cilvēkus.

Lieguma teritorijā atrodas viena apdzīvota viensēta „Pureņi”. Blakus liegumam atrodas Tadenavas ciems. Tadenava ir bijušais mežniecības centrs. Dzīvojamais sektors – 3 zemnieku saimniecību dzīvojamās mājas ar saimniecības ēkām.

3.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz teritoriju

Pašreizējā antropogēnā slodze uz teritoriju ir neliela, to retumis apmeklē meža nozares darbinieki, dabas pētnieki vai mednieki. Daļa pļavu tiek apsaimniekotas, nopļaujot ar traktoru. Lieguma teritorijā notiek medības. Medību tiesības ir 1 medību kolektīvam. Dabas liegumā pieļautās un aizliegtās darbības noteiktas Dunavas pagasta teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

4. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS

4.1. Aizsargājamā teritorija kā vienota dabas aizsardzības vērtība un faktori, kas to ietekmē, tai skaitā iespējamo draudu izvērtējums

Neskatoties uz teritorijas salīdzinoši nelielo platību, sastopamo dabas vērtību ziņā dabas liegums „Eglone” uzskatāms par nozīmīgu aizsargājamo dabas teritoriju. Laika gaitā teritorijā sastopamās dabas vērtības negatīvi ietekmējusi cilvēka saimnieciskā darbība.

Pirms lieguma izveidošanas atsevišķos meža biotopos veiktas kailcirtes, kas atstājušas negatīvu ietekmi uz teritorijas bioloģisko daudzveidību. Plašās teritorijās 178 kvartālā – 26, 27, 32, 36, 37, 47, 48 u.c. nogabalos samērā nesenā pagātnē ir izcirsti lapukoku meži, ko var secināt pēc atsevišķiem lieliem lapukoku celmiem un liepu atvasēm. Tagad šeit ierīkotas egļu kultūras. Šie blīvi stādītie egļu gāršas nogabali ir bioloģiski nevērtīgākie, un ilgstoši plānojot lieguma mežu apsaimniekošanu, nav saglabājami. Dabas aizsardzības plānā paredzētos apsaimniekošanas pasākumus egļu vēra meža nogabalu aizstāšanai ar bioloģiski vērtīgākiem un auglīgākiem lapukoku gāršas nogabaliem skat. 5.2. sadaļā.

Iespējams, ka agrāk veiktā upes taisnošana un mežu meliorācija ietekmējusi vietas hidroloģisko stāvokli.

Pļavu biotopus visvairāk ietekmējusi apsaimniekošanas pārtraukšana (pļaušana, ganīšana). Nelielās teritorijās dabas lieguma dienvidu daļā lieli ozoli Eglaines palienē nesenā pagātnē ir izcirsti un pļavas uzartas (atrodami celmi, daļēji izvākti koki un dažus gadus vecas atmatas). Šeit parkveida pļavu struktūra ir iznīcināta.

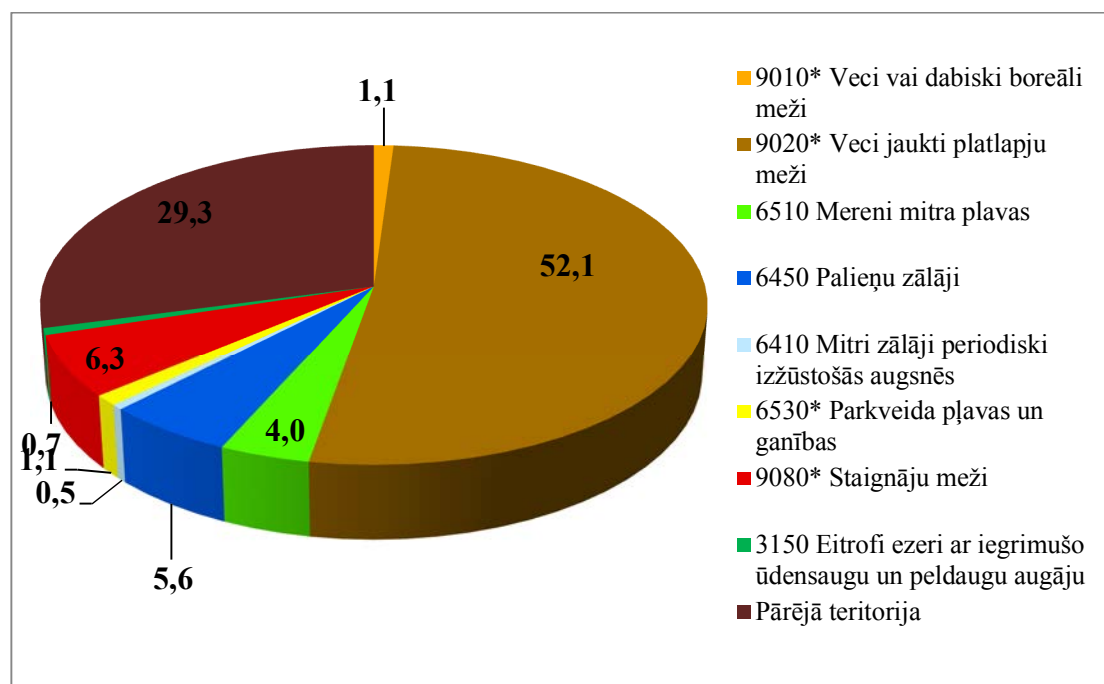
4.2. Teritorijas ainaviskais novērtējums

Veco mežaudžu dabiskais izskats ir vizuāli saistošs – te sastopami daudzi veci, dažkārt sūnām, ķērpjiem un sēnēm apauguši koki, to kritālas, sausokņi un stubeņi. Īpaša ainaviskā un estētiskā vērtība ir parkveida pļavām un ganībām kā Latvijas tradicionālās lauku ainavas iezīmei, kas plaši izplatīta Latvijas valsts izveidošanas laikā. Biotops tiek uzskatīts par vienu no vecākajām ainavas formām mūsu klimatiskajā joslā, kas veidojies cilvēka un dabas mijiedarbībā un pastāvējis līdz mūsdienām vismaz kopš bronzas laikmeta (Anon. 2004, Ek, Johannesson 2005). Nav izslēgts, ka parkveida pļavu un ganību izskats un nozīme bioloģiskās daudzveidības uzturēšanā ir diezgan tuvs pirmatnējiem – cilvēka neskartiem apstākļiem, ko senatnē uzturēja lieli zīdītājdzīvnieki (Vera 2000, 2006).

4.3. Biotopi

Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros tika apsekota dabas lieguma „Eglone” teritorija (12.06.2011.), kā arī dabas liegumam piegulošā teritorija (15.08.2012), Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra Īpaši aizsargājamo

dabas teritoriju datubāzē pieejamo informāciju un plāna izstrādē iesaistīto ekspertu atzinumiem, dabas lieguma teritorijā ir reģistrēti astoņi Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami biotopi ar kopējo platību 105 ha (skat. 4.3.1. attēlu, 4.3.1.tabulu un 8. pielikumu). Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā visā dabas lieguma teritorijā veikta biotopu inventarizācija un izvērtēta sastopamo biotopu atbilstība Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamajiem biotopiem, vadoties pēc 2010. gadā izstrādātās metodikas „Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami biotopi Latvijā”, kas apstiprināta ar Vides ministra 2010. gada 15.marta rīkojumu Nr. 93.

4.3.1. attēls. Dabas lieguma „Eglone” teritorijā esošo Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu sadalījums (% no kopējās teritorijas)

Dabas lieguma „Eglone” lielāko teritorijas daļu aizņem meži – Dienvidlatgales mežsaimniecības 178., 180. un 181. kvartāli. Dominējošais meža tips - gārša, arī vēris un dažādi susinātie meža tipi. Vairākos apšu gāršas nogabalos pirmā stāva kokaudze ir bioloģiski veca un vērtīga, šie nogabali atbilst ES aizsargājamajam meža biotopa statusam (9010* Veci vai dabiski boreāli meži).

Nelielās teritorijās dabas lieguma rietumu un dienvidu daļā gar Eglaines upes un vecupju krastiem nelielās teritorijās sastopami aizsargājami pļavu biotopi dažādās saglabāšanās pakāpēs. No pļavu biotopiem lielākās platības aizņem Eiropas Savienības aizsargājamais biotops Latvijā - Mēreni mitras pļavas (6510). Gar Eglones upi nelielās platībās sastopami arī Palieņu zālāji (6450), taču tie ir diezgan sliktā kvalitātē, taču šeit tika konstatēta īpaši aizsargājamā suga *Gladiolus imbricatus*, kurai veidojams mikroliegums. Tāpēc, lai nodrošinātu šai sugai atbilstošu dzīvotni, būtu nepieciešama šim biotopam kvalitātes uzlabošana – sākotnēji krūmu ciršana, vēlāk – pļaušana ar siena savākšanu katru gadu. Arī pārējiem pļavu biotopiem nepieciešamā apsaimniekošana ir pļaušana ar siena savākšanu katru gadu.

Teritorijā sastopamās Parkveida pļavas un ganības (6530*) nelielās teritorijās ir apsaimniekotas, atsevišķas teritorijas sākušas apmežoties, tomēr šie procesi nav ilgāki

par 20 – 30 gadiem, un parkveida pļavu struktūra ir atjaunojama. Gan apsaimniekotajā parkveida pļavu daļā, gan teritorijās, kuras paredzēts atjaunot, uzsākts augu sugu un epifītisko ķērpju sugu monitorings.

4.3.1. tabula. Eiropas Savienības nozīmes aizsargājамie biotopi dabas lieguma „Eglone” teritorijā.

ES nozīmes biotopu klasifikatora kods ¹	Nosaukums	Platība, ha	% no teritorijas	Datu kvalitāte ²	Reprezentativitāte ²	Relatīvā platība ²	Saglabāšanās ²	Vispārējais novērtējums ²
9010*	Veci vai dabiski boreāli meži	1,7	1,07	laba (G)	C	C	B	B
9020*	Veci jaukti platlapju meži	83	52,07	laba (G)	A	C	A	A
9080*	Staigņāju meži	10,11	6,34	laba (G)	C	C	B	B
6510	Mēreni mitras pļavas	6,31	3,96	laba (G)	C	C	A	B
6410	Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs	1,66	1,04	laba (G)	C	C	A	B
6450	Palieņu zālāji	0,49	0,31	laba (G)	D	-	-	-
6530*	Parkveida pļavas un ganības	1,74	1,09	laba (G)	C	C	A	B
3150	Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju	1,12	0,70	laba (G)	C	C	B	B

¹Saskaņā ar Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu Latvijā noteikšanas metodiku, kas apstiprināta ar vides ministra 15.03.2010. rīkojumu Nr.93.

²Saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Datu kvalitāte: G – laba, M – viduvēja, P – slikta; Reprezentativitāte (attiecīgā dzīvotņu veida reprezentativitāte konkrētajā teritorijā): A - izcila reprezentativitāte, B - laba reprezentativitāte, C - nozīmīga reprezentativitāte, D - nenozīmīga klātbūtne (šajā gadījumā tālākās sadaļas “relatīvā platība”, “saglabāšanās” un “vispārējais novērtējums” tālākos laukus neaizpilda); Relatīvā platība (teritorijas platība, ko aizņem dabisko dzīvotņu veids, attiecībā pret kopējo platību, kuru valstī aizņem minētais dabisko dzīvotņu veids): A: $100 \geq p > 15\%$; B: $15 \geq p > 2\%$; C: $2 \geq p > 0\%$; Saglabāšanās: A - izcila saglabāšanās pakāpe, B - laba saglabāšanās pakāpe, C - viduvēja vai zema saglabāšanās pakāpe; Vispārējais novērtējums: A - izcila vērtība, B - liela vērtība, C - ievērojama vērtība.

Apsekojot dabas liegumam „Eglone” blakus esošos kvartālus (169 kv. un 179 kv.), arī tajos tika konstatēti ES nozīmes biotopi salīdzinoši lielā koncentrācijā. Būtu nepieciešams izskatīt iespēju abus minētos kvartālus pievienot esošajam dabas liegumam. Teritorijas raksturojumu un priekšlikumus dabas lieguma “Eglone” teritorijas paplašināšanai skat. dabas aizsardzības plāna 6.3. sadaļā.

Dabas liegumā „Eglone” Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu raksturojums

Veci vai dabiski boreāli meži. Dabiski veci meži, kā arī jauni meži, kas dabiski attīstījušies pēc ugunsgrēkiem. Vecie meži pārstāv vēlīnas sukcesijas stadijas, un tiem raksturīga neliela saimnieciskās darbības ietekme, vai tās nav nemaz. Biotops ir maza, bet bioloģiskās daudzveidības ziņā nozīmīgākā daļa Latvijā visplašāk izplatītajiem mežiem – boreālie meži uz mainīga mitruma līdz sausām augsnēm. Tajā galvenokārt ir dabiskiem mežiem raksturīgi apstākļi, un tas ir neaizstājama dzīvotne vairākām pirmatnējiem mežiem specifiskām sugām, kas nevar izdzīvot saimnieciskajos mežos (Auniņš, 2012).

Dabas lieguma teritorijā vairākos apšu gāršas nogabalos pirmā stāva kokaudze ir bioloģiski veca un vērtīga, šie nogabali atbilst ES aizsargājamajam meža biotopa statusam. Biotopam raksturīgo mežaudžu izvietojums lieguma teritorijā attēlots 8. pielikumā. Dabas lieguma teritorijā šis biotops patreiz aizņem 1,07 ha lielas platības.

Veci jaukti platlapju meži. Veci dabiski hemiboreāli platlapju meži, kas veidojušies pārejas joslā no boreālo mežu zonas uz nemorālo mežu zonu. Rets dabiskās mežu veģetācijas veids Latvijā, kurš aizņem aptuveni 0,04 % no Latvijas teritorijas (Anon 2007). Biotops satur pirmatnējā jeb dabiskā meža pazīmes - daudz mirušās koksnes dažādās sadalīšanās stadijās, nokaltuši stāvoši koki, bioloģiski veci koki, atvērumi audzes klājā u. tml. (Peterken, 1996). Biotops kalpo kā sugu izplatīšanās epicentrs un ir nozīmīga dzīvotne epifitiskajām ķērpju un sūnu sugām, t. sk. īpaši aizsargājamajām, no kurām liela daļa saistīta tieši ar veciem platlapju mežiem.

Biotopam raksturīgo mežaudžu izvietojums lieguma teritorijā attēlots 8. pielikumā. Dabas lieguma teritorijā šis biotops patreiz aizņem 83 ha lielas platības.

4.3.2. ES nozīmes aizsargājamais biotops Veci jaukti platlapju meži (9020*) (Foto: R. Cibulskis)

Staignāju meži. Pārmitri lapu koku meži, kuri atrodas pastāvīgā virszemes ūdeņu ietekmē vai katru gadu periodiski applūst. Tās ir mitras vai slapjas mežainas mitrzemes, kurās notiek kūdras veidošanās, bet kūdras slānis ir plāns. Kopumā biotopam atbilst mežaudzes, kurām nav raksturīgi plašas pārmaiņas izraisīti dabiskie

traucējumi. Tie ir pastāvīgi slapji, nedegoši meži, izturīgi pret vējgāzēm, pielāgojušies biežām un dažāda ilguma ūdens līmeņa svārstībām (Priedītis 1999). Biotopi var ietvert mežaudzes dažādās sukcesijas stadijās.

Biotopam raksturīgo mežaudžu izvietojums lieguma teritorijā attēlots 8. pielikumā. Dabas lieguma teritorijā šis biotops patreiz aizņem 10,11 ha lielas platības.

Mēreni mitras pļavas

Sugām bagātas pļavas nedaudz vai vidēji bagātīgi mēslošanās augsnes, kuru augu sabiedrības pieder savienībai *Arrhenatherion*. Rets un izzūdošs biotops, aizņem tikai 0,03 % no valsts teritorijas. Bioloģiski un kultūrvēsturiski vērtīgas ir ilgstoši un regulāri pļautas pļavas, kurās nemainīgās apsaimniekošanas dēļ izveidojušās stabilas, sugām bagātas augu sabiedrības. Nozīmīgs biotops dzegužpirkstīšu *Dactylorhiza* spp. un naktsvijoļu *Platanthera* spp. sugām.

Biotopa izvietojums lieguma teritorijā attēlots 8. pielikumā. Dabas lieguma teritorijā šis biotops patreiz aizņem 6,39 ha lielas platības.

Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnes

Molīnijas *Molinia* pļavas vairāk vai mazāk mitrās, barības vielām (slāpekļi, fosfors) nabadzīgās augsnes. Centrāleiropai raksturīgā vēlā pļaušana nosaka to, ka tur izteikti dominē zilganā molīnija *Molinia caerulea*. Daudzveidīgā apsaimniekošana Latvijā ļāvusi izveidoties dažādām augu sabiedrībām, un šim biotopam atbilst arī tās pļavas un ganības, kurās nedominē molīnija (tā var nebūt vispār), bet ar lielu segumu ir sastopamas citas savienības *Molinion* raksturīgās sugas (piem., zilganā seslērija *Sesleria caerulea*, zilganais grīslis *Carex flacca*, sāres grīslis *C. panicea* u. c.). Biotops sastopams reti visā Latvijā. Lielākās platībās sastopami Rietumlatvijā (Ķemeru nacionālajā parkā, ap Liepājas ezeru, Ugāles līdzenumā u. c.), vietām arī Viduslatvijā (Ropažu līdzenumā), bet Dienvidaustrumlatvijā zināmas tikai dažas atradnes.

Biotopa izvietojums lieguma teritorijā attēlots 8. pielikumā. Dabas lieguma teritorijā šis biotops patreiz aizņem tikai 0,8 ha, tomēr biotopa stāvoklis vērtējams kā ļoti augstvērtīgs.

4.3.2. ES nozīmes aizsargājamais biotops Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410) (Foto: R. Cibuļskis)

Palieņu zālāji

Latvijā šādi zālāji sastopami arī ezeru un mazu upju palienēs, tie tradicionāli ne vien pļauti, bet arī ganīti. Palieņu zālāju biotopā iekļauj tikai mitros un slapjos palienēs esošos zālājus. Eiropā un Latvijā strauji sarūkošs biotops (Latvijā aizņem 0,1 % no valsts teritorijas). Biotopam ir gan kultūrvēsturiska un ainaviska, gan dabas daudzveidības aizsardzības vērtība. Vairākām putnu sugām palieņu zālāji ir nozīmīga ligzdošanas un barošanās vieta. Palieņu zālāji veic nozīmīgas ekoloģiskas funkcijas – regulē palu stiprumu, nodrošina barības vielu apriti, attīra virsūdeņus. Latvijā šis ir viens no ietekmētākajiem zālāju biotopiem, jo 20. gs. meliorācijas un sekojošās iekultivēšanas ietekmē zaudēti vismaz 90 % no visiem palieņu zālājiem.

Biotopa izvietojums lieguma teritorijā attēlots 8. pielikumā. Dabas lieguma teritorijā šis biotops patreiz aizņem tikai 0,49 ha lielas platības.

Parkveida pļavas un ganības

Veģetācijas komplekss, kas sastāv no izklaidus kokiem vai koku un krūmu grupām, kas mozaikveidā mijas ar klajām pļavu laucēm. Raksturīgākās koku sugas ir parastais ozols *Quercus robur*, parastā liepa *Tilia cordata*, goba *Ulmus glabra*, vīksna *Ulmus laevis* un osis *Fraxinus excelsior*. Mūsdienās tikai neliela daļa šā biotopa tiek apsaimniekota. Tradicionālā apsaimniekošana bijusi vairāku darbību kombinācija – siena vākšana, ganīšana, kā arī koku zaru izmantošana. Šis ir sugām bagāts veģetācijas komplekss ar retām vai apdraudētām pļavu sugām un bagātīgu epifītisko sūnu kā arī ķērpju floru. Ļoti rets biotops, kas aizņem 0,006 % no Latvijas teritorijas (Anon. 2007). Biotops savulaik bija sastopams un, iespējams, aizaugušā veidā arī pašlaik aizņem ievērojami lielākas platības nekā šobrīd novērtēts.

Biotopa izvietojums lieguma teritorijā attēlots 8. pielikumā. Dabas lieguma teritorijā šis biotops patreiz aizņem 1,74 ha lielas platības.

4.3.3. ES nozīmes aizsargājamais biotops Parkveida pļavas un ganības (6530*) (Foto: R. Cibuļskis)

Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (Vecupes)

Biotops ietver gan dzidrūdēns, gan brūnūdēns ezerus, gan vecupes (vecupju un atteku izcelsmes ezerus) ar atbilstošu augāju. Raksturīgs vizuāli vidēji bagātīgs līdz bagātīgs, daudzveidīgs un sugām bagāts augājs. Parasti labi izveidojušās visas – virsūdēns, peldlapu un iegrimušo ūdensaugu – joslas. Biotops bieži sastopams visa Latvijas teritorijā. Dabas liegumā “Eglone sastopams tikai viens no biotopa variantiem - vecupes (vecupju un atteku izcelsmes ezeri) ar daudzveidīgu augāju.

Biotopa izvietojums lieguma teritorijā attēlots 8. pielikumā. Dabas lieguma teritorijā šis biotops patreiz aizņem 1,12 ha lielas platības.

4.4. Vaskulāro augu, ķērpju, sūnu un sēņu sugas

Floras izpēte dabas liegumā ‘Eglone’

Īpaša dabas lieguma teritorijā esošo mežu un pļavu biotopu un augu sugu zinātniskā izpēte līdz šim nav veikta, tomēr pirmie floristiskie pētījumi, pēc kuriem var spriest par Dienvidlatgales un Sēlijas floru kopumā ir veikti jau no 19 gs. vidus un otrās puses (J. Fedorovičs, E. Lēmanis, T. Bīnerts), bet apkopoti un publicēti apjomīgajā E. Lēmaņa „Latgales un kaimiņapgabalu florā” – „Flora von Polnisch-Livland mit besonderer Berücksichtigung der Florengebiete Nordwest-Russlands, des Ostbalticums, der Gouvernements Pskow und St. Petersburg sowie der Verbreitung der Pflanzen durch Eisenbahnen” (Lehmann 1895). Aplūkojot Latgali kopā ar tās kaimiņapgabaliem, E. Lēmaņa florā minētas 1338 augu sugas, un vēl gandrīz 1000 iekšsugas taksonu – varietāšu un formu.

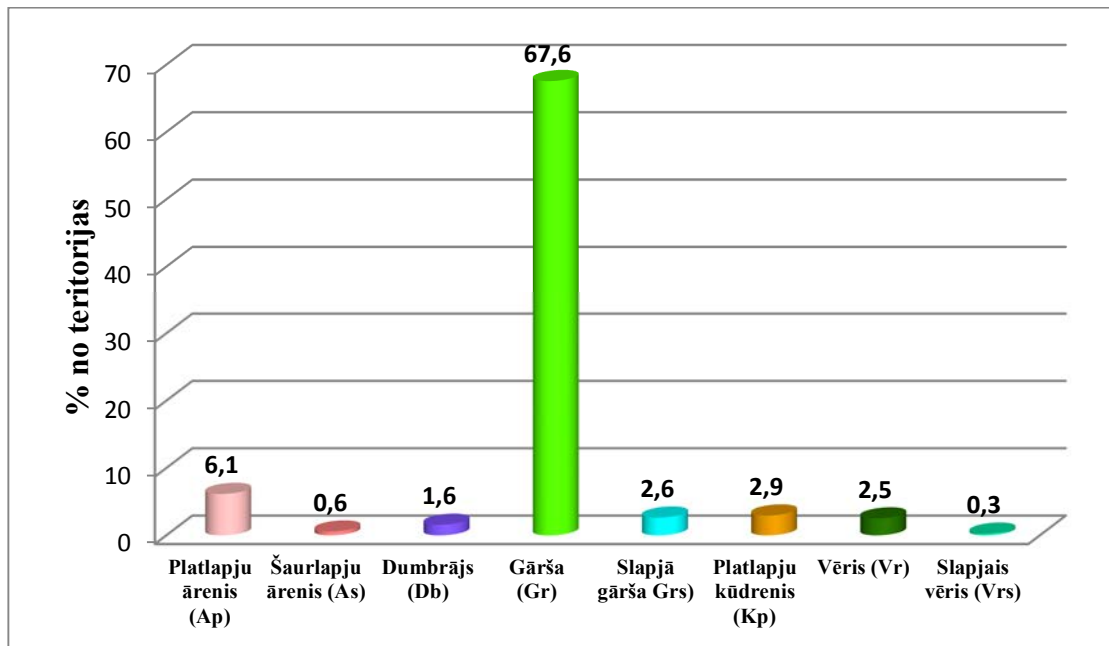
20. gs. astoņdesmito gadu sākumā Salaspils Bioloģijas institūta botānikas laboratorijas darbinieki L. Tabakas vadībā detāli pēta Austrumlatvijas ģeobotāniskā rajona floru. Darba rezultāti apkopoti grāmatā par Austrumlatvijas ģeobotāniskā rajona floru (Tabaka u.c. 1985). Ģeobotāniskajā rajonā konstatētas 1168 vaskulāro augu sugas. Dabas liegums 'Eglone' atrodas šī ģeobotāniskā rajona 3. apakšrajona 11. mikrorajonā. Šajā novērtējumā konstatētās tikai divas aizsargājamas vaskulāro augu sugas – jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus* un spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*, kā arī sūna, Dabisko mezu biotopu indikatorsuga īssetas nekera *Neckera pennata*.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros 2011. gada 1. jūlijā, kā arī 2012. gada 5. maijā, 10. jūnijā un 15. augustā dabas lieguma „Eglone” teritoriju apsekojuši botāniķi Pēteris Evarts-Bunders un Gunta Evarte-Bundere. Speciāli ķērpju, sūnu un sēņu pētījumi dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā nav veikti. Dati par aizsargājamo ķērpju, sūnu un sēņu sugu sastopamību dabas lieguma teritorijā iegūti no Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kadastrā pieejamās informācijas. 2012. gadā veiktās teritorijas apsekošanas laikā konstatētas divas aizsargājamās sēņu sugas – plaisājošā rūtaine *Xylobolus frustulatus* un ēzeļu ausaine *Otidea onotica* (precīzu identifikāciju pārbaudījušas Inita Dāniela un Diāna Meiere).

Dabas lieguma teritorijas floras raksturojums

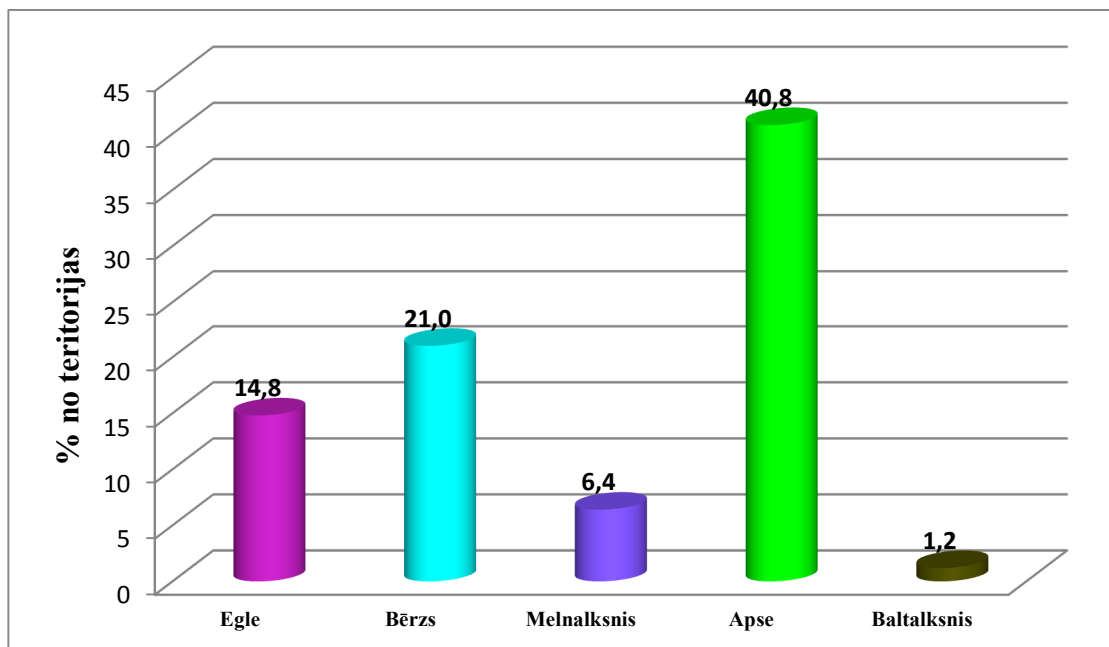
Austrumlatvijas ģeobotāniskā rajona Vidusdaugavas zemienes apakšrajona 11. mikrorajonam, pie kura pieder arī dabas liegums „Eglone”, kopumā raksturīgi samērā lieli saglabājušies meža masīvi, kurus veido galvenokārt mēreni mitri un mitri platlapju-egļu meži. Dabas liegumā meža zemes aizņem lielāko teritorijas daļu – 139,4 hektārus jeb 87,44% no lieguma teritorijas. Teritorijās, kurās pagātnē notikusi mežistrāde, plaši sastopama apšu gārša. Tā tas ir arī dabas lieguma teritorijā, kur platlapju meži saglabājušies ļoti fragmentāri atsevišķi liepu gāršas nogabali un atsevišķi lielu izmēru ozoli. Dabas lieguma mežaudžu karti skat. 9. Pielikumā.

Visizplatītākie ir sausieņu mežu rindas meža augšanas apstākļu tipi, dominē gārša, kas sastopama 107,7 ha mežaudžu. Ievērojamas teritorijas aizņem arī vēris, kā arī susinātie meža tipi – platlapju ārenis, šaurlapju ārenis un platlapju kūdrenis. Dabas lieguma „Eglone” mežaudžu sadalījumu pēc meža augšanas apstākļu tipiem skat. 4.4.1. att. Dabas lieguma teritorijā sastopamo mežu augšanas apstākļu tipu karti skat. 10. pielikumā.

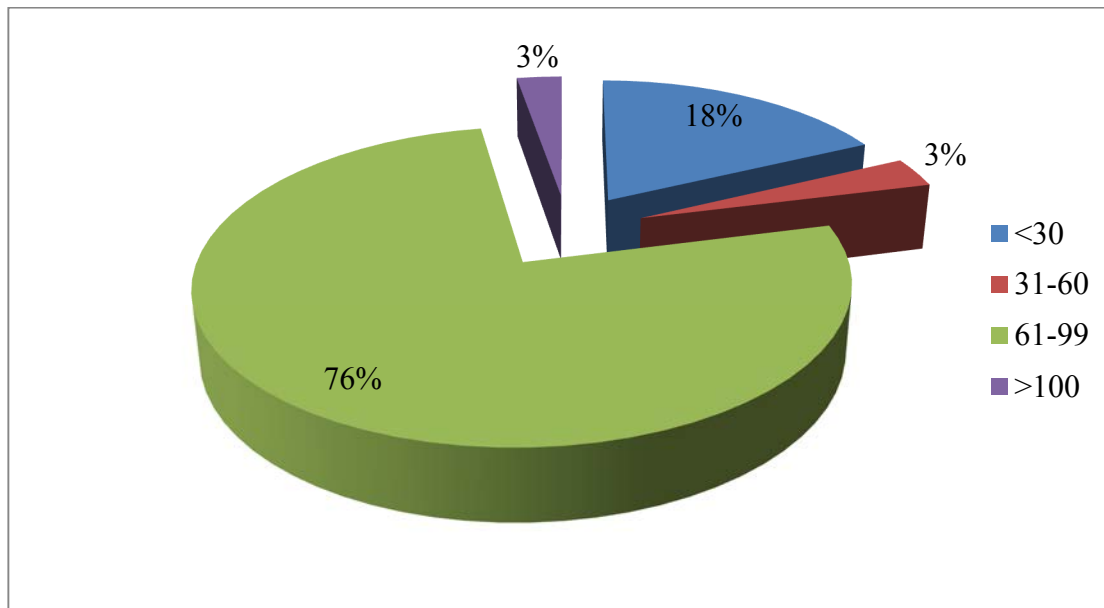
4.4.1. attēls. Dabas lieguma „Eglone” mežaudžu sadalījums pēc meža augšanas apstākļu tiem.

Analizējot mežaudžu sadalījumu pēc valdošās koku sugām redzams, ka dabas lieguma teritorijā dominē apse. Salīdzinoši mazākas platībās mežaudzēs kā valdošās koku sugas sastopama arī bērzs un egle (skat. 4.4.2. attēlā). Kartogrāfisko materiālu skat. 11. pielikumā.

4.4.2. attēls. Dabas lieguma ‘Eglone’ mežaudžu sadalījums pēc valdošās koku sugām.

Aplūkojot mežaudžu vecumu klašu sadalījumu (skat. 4.4.5. att.) redzams, ka dabas lieguma teritorijā izteikti dominē vidēja vecuma audzes – 76 % no mežaudzēm ir vecumā no 61 – 99 gadiem, savukārt mežaudzes, kas ir vecākas par 100 gadiem aizņem tikai 3 % no mežaudzēm (karti skat. 12. pielikumā).

4.4.3. attēls. Dabas lieguma "Eglone" mežaudžu sadalījums pēc vecuma grupām.

Par vienu no floristiski vērtīgākajiem biotopiem lieguma teritorijā uzskatāmi gāršas meža augšanas apstākļu tipa meži – apšu un apšu-egļu gāršas nogabali, kur zemsedzē sastopamas 60 – 70 vaskulāro augu sugas. Šeit raksturīga dominante ir pavasara nemorālo augu floras segments – baltais vizbulis (*Anemone nemorosa*), spulģītis (*Stellaria holostea*), daudzgadīgā kaņepene (*Mercurialis perennis*), pamīšā pakrēslīte (*Chrysosplenium alternifolium*) tumšais lakacis (*Pulmonaria obscura*) u.c. Vietās gar upes malu, kur mežā saglabājušies atsevišķi ozoli, sastopami arī blīvuma cīrulītis (*Corydalis solida*), zeltstarīte (*Gagea lutea*) u.c. Kā īpaši vērtīgi jāatzīmē fragmentāri saglabājušies liepu gāršas fragmenti, kas meža taksācijā gan redzami tikai kā apšu meži. Šeit sastopama sīpoliņu zobainīte (*Dentaria bulbifera*), kas kopumā vairāk raksturīga Rietumlatvijas platlapju mežiem. Vietās, kur platlapji izcirsti, samērā plaši stādītas egles, šie egļu vēra nogabali floristiski ir daudz nabadzīgāki, tajos nav konstatētas ne aizsargājamās augu sugas, ne dabisko mežu biotopu indikatoraugus.

Eglones upes makrofitu cenoze norāda uz vāji ietekmētu upi. Labi apgaismotā akmeņainā posmā makrofitu segums 20%, dominē *Fontinalis sp.* (klāj 50% akmeņu virsmas), konstatēta arī *Sparganium sp.*, krasta joslā – *Scirpus sylvaticus*, *Carex sp.* Tipiskā, noēnotā, smilšainā upes posmā makrofitu segums nenozīmīgs (<5%), konstatēti *Fontinalis sp.* un zaļalģes (*Cladophora sp.*). Kopumā upe raksturojama kā vāji ietekmēta, tomēr baseinā augsts lauksaimniecības zemju īpatsvars un makrozoobentosa cenzē vērojama zema daudzveidība (Latvijas Vides aģentūra, 2003).

Neraugoties uz to, ka teritorija sākotnēji dibināta dabisko meža biotopu aizsardzībai, liegumā 16,7 % platības aizņem dažādi zālāju biotopi. Eglaines upes krastos veidojas samērā plašas palienes, kuras vietām tiek apsaimniekotas, veidojot dažādus vērtīgus pļavu biotopus.

Viena no sugām visbagātākajām teritorijām liegumā ir neliels parkveida pļavas fragments, kurā vaskulālāro sugu skaits biotopā sasniedz 80 – 85 sugas. Šeit sastopami gan mēreni mitro, periodiski applūstošo u.c. pļavu lakstaugu sugas – ķimeņlapu selīne (*Selinum carvifolia*), dažādlapu usne (*Cirsium heterophyllum*)

parastā smaržzāle (*Anthoxanthum odoratum*), pļavas auzene (*Festuca pratensis*), parastē gaiļbiksīte (*Primula veris*) Eiropas saulpurene (*Trollius europaeus*), zirgu āboliņš (*Trifolium medium*) u.c., gan platlapju mežiem raksturīgas sugas – nokarenā pumpursmilga (*Melica nutans*), birztalu nārbulis (*Melampyrum nemorosum*), dižā auzene (*Festuca gigantea*), podagras gārša (*Agopodium podagraria*) u.c.

Sugām bagātas ir arī dabas lieguma teritorijā sastopamās pļavas. Mēreni mitro pļavu poligoni ir ilgstošu laiku nepļauti, sāk aizaugt ar mežu, tādēļ šeit dabisko pļavu vērtīgās sugas sugas saglabājušās fragmentāri, bet visā teritorijā dominē ekspanšīvas vai nitrofilas lielo lakstaugu sugas – slotiņu ciesa (*Calamagrostis epigeios*), parastā vīgrieze (*Filipendula ulmaria*) u.c. Šeit īpaši jāizceļ ļoti vērtīga un sugām bagāta mitrā pļava periodiski izzūstošās augsnēs lieguma R daļā, kur kopējais konstatētais vaskulāro augu sugu skaits biotopā sasniedz 65 – 70 sugas, savukārt viens no kritērijiem, pēc kura var novērtēt bioloģisko daudzveidību biotopā – augu sugu skaits uz vienu kvadrātmetru ir vismaz 30. Šis biotops kopumā Latvijā ir reti sastopams (dienvidaustrumu reģionā zināms tikai no dažām vietām). Šeit dominē tādas augu sugas kā jumstiņu gladiola (*Gladiolus imbricatus*), ārstniecības pātaine (*Betonica officinalis*), zemā raudupe (*Scorzonera humilis*), vītolu staģe (*Inula salicina*), pļavas vilkmēle (*Succisa pratensis*), Eiropas saulpurene (*Trollius europaeus*), sāres grīslis (*Carex panicea*) u.c. Tiesa, šeit nav atrodamī biotopam raksturīgie grīšļi (Hosta grīslis, Buksbauma grīslis, zilganais grīslis), kas izskaidrojams ar to nevienmērīgo izplatību Latvijā – Austrumlatvijā tie nav sastopami. Parkveida pļavu teritorija un pļavu biotops uz mitrām, periodiski izzūstošām augsnēm ir ļoti vērtīgi biotopi arī no aizsargājamo augu sugu viedokļa. No 13 dabas lieguma teritorijā zināmajām īpaši aizsargājamām sugām 7 (Stāvlapu un plankumainā dzegužpirstītes, jumstiņu gladiola, Sibīrijas skalbe, odu gimnadēnija, vīru dzegužpuķe un smaržīgā naktsvijole) ir sastopami tieši šajos biotopos.

Dabas lieguma teritorijā pētījumu laikā kopumā konstatētas 437 vaskulāro augu sugas, kas dabas lieguma samērā nelielajai teritorijai (159,4 ha) uzskatāms par ievērojamu floristisko daudzveidību. Dabas liegumā konstatēto vaskulāro augu sugu sarakstu skat. 13. pielikumā. 13 no teritorijā sastopamajām vaskulāro augu sugām ir īpaši aizsargājamas (skat. 4.4.1. un 4.4.2. tabulā, kā arī 14. pielikumā).

Par vienu no floristiski vērtīgākajiem biotopiem lieguma teritorijā uzskatāmi gāršas meža augšanas apstākļu tipa meži – apšu un apšu-egļu gāršas nogabali (kartogrāfisko materiālu skat. 10. un 11. pielikumu), kur zemsedzē sastopamas 60 – 70 vaskulāro augu sugas. Šeit raksturīga dominante ir pavasara nemorālo augu floras segments – baltais vizbulis *Anemone nemorosa*, spuļģītis *Stellaria holostea*, daudzgadīgā kaņepene *Mercurialis perennis*, pamīšā pakrēslīte *Chrysosplenium alternifolium*, tumšais lakacis *Pulmonaria obscura* u.c. Vietās gar upes malu, kur mežā saglabājušies atsevišķi ozoli, sastopami arī blīvguma cīrulītis *Corydalis solida*, zeltstarīte *Gagea lutea* u.c. Kā īpaši vērtīgi jāatzīmē fragmentāri saglabājušies liepu gāršas fragmenti, kas meža taksācijā gan redzami tikai kā apšu meži. Šeit sastopama sīpoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera*, kas kopumā vairāk raksturīga Rietumlatvijas platlapju mežiem. Vietās, kur platlapji izcirsti, samērā plaši stādītas egles. Šie egļu vēra nogabali floristiski ir daudz nabadzīgāki, tajos nav konstatētas ne aizsargājamās augu sugas, ne dabisko mežu biotopu indikatorsugas.

4.4.1. tabula. Dabas liegumā „Eglone” konstatētās augu sugas, kas minētas Direktīvas 2009/147/EK 4. pantā un uzskaitītas Direktīvas 92/43/EEK II pielikumā, un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija					Teritorijas novērtējums				
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Tips	Lielums		Vienība	Kat.	Datu kvalitāte	Pop.	Sagl.	Izol.	Visp.
			Min	Maks							
<i>Agrimonia pilosa</i> Ledeb.	Spilvainais ancītis	P	50	100	l	P	G	C	A	B	C

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Tips: p - uzturas pastāvīgi, r - vairojas, c - pulcējas, w - ziemo; **Lielums:** ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); **Vienība:** ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); Sastopamības kategorija: **Sastopamības kategorija:** C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD) **Datu kvalitāte:** G = “laba” (piemēram, balstās uz apsekojumiem); M = “vidēja” (piemēram, balstās uz nepilnīgiem datiem un ekstrapolāciju); P = “slikta” (piemēram, aptuvenas aplēses); DD = “nepilnīgi dati” (šo apzīmējumu izmantot tikai tad, ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu). **Populācija** (teritorijā sastopamās sugas populācijas lielums un blīvums salīdzinājumā ar valsts teritorijā sastopamo populāciju lielumu un blīvumu): A - 100 % $\geq$ p > 15 % ; B - 15 % $\geq$ p > 2 % ; C - 2 % $\geq$ p > 0 % ; D – nenozīmīga populācija; **Saglabāšanās pakāpe:** A - izcila saglabāšanās pakāpe; B - laba saglabāšanās pakāpe; C - vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe; **Izolācija** (teritorijā sastopamās populācijas izolētības pakāpe attiecībā pret sugu dabiskās izplatības areālu): A - (gandrīz) izolēta populācija, B - populācija nav izolēta, bet pie dabiskās izplatības areāla robežām, C: populācija nav izolēta plašākā izplatības areālā; **Vispārējais novērtējums:** A: izcila vērtība, B: liela vērtība, C: ievērojama vērtība.

4.4.2. tabula. Citas dabas liegumā „Eglone” konstatētās vaskulāro augu, ķērpju, sūnu un sēņu sugas un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija				Pamatojums					
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļautas suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
Vaskulārie augi											
<i>Dactylorhiza baltica</i> (Klinge) N.I.Orlova	Baltijas dzegužpirkstīte	100	200	i	R	-	-	X	-	-	X
<i>Dactylorhiza incarnata</i> (L.) Soo	Stāvlapudzežužp irkstīte	100	200	i	R	-	-	X	-	-	X
<i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soo	Plankumainā dzegužpirkstīte	50	100	i	R	-	-	X	-	-	X
<i>Dentaria bulbifera</i> L.	Sīpoliņu zobainīte	500	1000	i	R	-	-	X	-	-	X
<i>Euonymus verrucosus</i> Scop.	Kārpainais segliņš	200	300	i	R	-	-	-	-	-	X
<i>Gladiolus imbricatus</i> L.	Jumstiņu gladiola	3000	5000	i	R	-	-	X	-	-	X
<i>Gymnadenia conopsea</i> (L.) R.Br.	Odu gimnadēnija	50	100	i	R	-	-	X	-	-	X
<i>Huperzia selago</i> (L.) Bernh. ex Schrank et Mart.	Apdzira	20	50	i	R	-	X	X	-	-	X
<i>Iris sibirica</i> L.	Sibīrijas skalbe	100	200	i	R	-	-	X	-	-	X
<i>Lycopodium annotinum</i> L.	Gada staipeknis	1000	2000	i	C	-	X	X	-	-	X
<i>Orchis mascula</i> (L.) L.	Vīru dzegužpuķe	20	30	i	R	-	-	X	-	-	X
<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich.	Smaržīgā naktsvijole	100	200	i	R	-	-	X	-	-	X
Ķērpji											
<i>Lobaria pulmonaria</i> (L.) Hoffm.	Parastais plaušķērpis			i	P	-	-	x	-	-	x

<i>Menegazzia terebrata</i> (Hoffm.) A.Mas	Caurumainā menegācija			i	P	-	-	x	-	-	x
<i>Cetrelia olivetorum</i> (Nyl.) W.L.Culb. et C.F.Culb.	Olvīzaļā cetrēlija			i	P	-	-	x	-	-	x
<i>Thelotrema lepadinum</i> (Ach.) Ach.	Zvīņainā telotrēma			i	P	-	-	x	-	-	x
<i>Arthonia byssacea</i> (Weigel) Almq.	Sīkpunktainā artonija			i	P	-	-	-	-	-	x
<i>Arthonia leucopellea</i> (Arch.)	Kaķpēdiņu artonija			i	P	-	-	-	-	-	x
<i>Arthonia vinosa</i> Leight.	Vīnkrāsas artonija			i	P	-	-	-	-	-	x
<i>Nephroma laevigatum</i> Ach.	Gludā nefroma			i	P	-	-	x	-	-	x
<i>Chaenotheca phaeocephala</i> (Turner) Th. Fr.	Brūngalvainā henotēka			i	P	-	-	-	-	-	x
<i>Calicium adpersum</i> Pers.	Apsarmotā kalīcija			i	P	-	-	-	-	-	x
Sēnes											
<i>Neckera complanata</i> (Hedw.) Hueb.	Gludā nekera			i	P	-	-	x	-	-	x
<i>Neckera pennata</i> Hedw.	Īssetas nekera			i	P	-	-	x	-	-	x
<i>Xylobolus frustulatus</i> (Pers.:Fr.) Boidin	Plaisājošā rūtaine			i	P	-	-	x	-	-	x
<i>Otidea onotica</i> (Pers.) Fuckel	Ēzeļu ausene			i	P	-	-	x	-	-	x

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas Istenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā "datu kvalitāte" ieraksta vērtību "DD" (nepilnīgi dati); **Vienība:** ieteicams izmantot vienības "atsevišķi īpatņi" (= i) vai "pāri" (= p); **Sastopamības kategorija:** **Sastopamības lātegorija:** C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD); IV. Sugas, kas iekļautas IV pielikumā (Dzīvotņu direktīva); V. Sugas, kas iekļautas V pielikumā (Dzīvotņu direktīva); A - Valsts Sarkanās grāmatas dati; B - Endēmiskas sugas; C - Starptautiskas konvencijas (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību); D - Citi iemesli.

Dabas liegumā „Eglone” sastopamās īpaši aizsargājamās vaskulāro augu sugas

Spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa* ir daudzgadīgs rožu dzimtas lakstaugs. Latvijā aug tuvu areāla rietumu robežai, reģionam un valstij kopumā nav uzskatāma par ļoti retu, apdraudētu taksonu. lieguma teritorijā sastopams 3 nelielās grupās mežmalās un uz meža stigām.

Baltijas dzegužpirkstīte *Dactylorhiza baltica* ir daudzgadīgs orhideju dzimtas lakstaugs. Latvijā nepietiekami izpētīta suga, kas sastopama galvenokārt dabiskos biotopos. Lieguma teritorijā konstatēta dīķa malā.

Stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata* ir daudzgadīgs orhideju dzimtas lakstaugs. Latvijā nepietiekami izpētīta suga, lieguma teritorijā konstatēta parkveida pļavā, mēreni mitrās pļavās un mitros zālajos periodiski izzūstošās augsnes.

Plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata* ir daudzgadīgs orhideju dzimtas lakstaugs, Latvijā nepietiekami izpētīta suga, kas lieguma teritorijā sastopama mēreni mitrās pļavās un parkveida pļavā.

Sīpoliņu zobainīte *Dentaria bulbifera* ir daudzgadīgs krustziežu dzimtas lakstaugs. Latvijā sastopama diezgan reti un nevienmērīgi, aug tuvu areāla ziemeļu un austrumu robežai. Lieguma teritorijā konstatēta bagātīga šīs sugas atradne liepu-apšu gāršā. Tuvākās zināmās atradnes DA Latvijā ir dabas liegumos „Aizkraukles purvs” un „Ežezera salas”.

Kārpainais segliņš *Euonymus verucosus* ir vasarzaļš neliels celastru dzimtas krūms. Latvijā sasniedz areāla ZR robežu. Daugavas ielejā un citviet dienvidaustrumu Latvijā piemērotos biotopos uzskatāms par samērā parastu sugu. Liegumā lielas populācijas nav konstatētas piemērotu biotopu trūkuma dēļ, zināmi tikai atsevišķi krūmi gāršas tipa mežos, kas nav piemērotākais meža tips šīs krūmu sugas augšanai.

Jumstiņu gladiola *Gladiolus imbricatus* ir daudzgadīgs īrisu dzimtas augs, kura izplatību apdraud piemērotu biotopu – mitru zālāju un palieņu aizaugšana. Jumstiņu gladiola lieguma teritorijā veido vismaz trīs mikropopulācijas, aizaugošās mēreni mitrās pļāvās un mitros zālajos periodiski izžūstošās augsnēs. Eksemplāru skaits vērtējams dažos tūkstošos.

Odu gimnadēnija *Gymnadenia conopsea* ir uzskatāma par Latvijas dienvidaustrumu reģionam ļoti retu orhideju dzimtas augu sugu. Dabas lieguma teritorijā konstatēta dažu desmitu eksemplāru liela populācija parkveida pļavu un mitru zālāju periodiski izžūstošās augsnēs teritorijās.

Apdzira *Huperzia selago* ir daudzgadīgs apdziru dzimtas augs, kas lieguma teritorijā sastopams periodiski slapjos egļu mežu un apšu-egļu gāršas mežu nogabalos teritorijas centrālajā daļā.

Sibīrijas skalbe *Iris sibirica* ir daudzgadīgs īrisu dzimtas lakstaugs. Latvijā izplatīts samērā reti un nevienmērīgi, Austrumlatvijā Daugavas ielejā un tās pieteku apkaimē. Lieguma teritorijā konstatēta parkveida pļavā un mitros zālajos periodiski izžūstošās augsnēs, kas atrodas Eglaines upes krastā.

Gada staipeknis *Lycopodium annotinum* ir daudzgadīgs staipekņu dzimtas augs. Latvijā uzskatāms par nepietiekami izpētītu sugu. Lieguma teritorijās mežos sastopams izklaidus visā teritorijā, vietām veido lielas audzes.

Vīru dzegužpuķe *Orchis mascula* ir daudzgadīgs orhideju dzimtas lakstaugs. Latvijā izplatīts reti, aug tuvu areāla austrumu robežai. Lieguma teritorijā konstatēta neliela 15-20 eksemplāru populācija parkveida pļavā un mitros zālajos periodiski izžūstošās augsnēs.

Smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia* ir daudzgadīgs orhideju dzimtas lakstaugs. Latvijā uzskatāma par nepietiekami apzinātu sugu. Lieguma teritorijā konstatēta vienā vietā mežmalā.

4.5. Bezmugurkaulnieki

Dabas liegumā „Eglone” konstatētās īpaši aizsargājamās un citādi vērtīgās bezmugurkaulnieku sugas

Dati par teritorijā sastopamajiem bezmugurkaulniekiem apkopoti, balstoties uz bezmugurkaulnieku eksperta Raimonda Cibuļska pētījumiem, kas veikti 2011. un 2012. gada vasarā, un EMERALD projekta datiem (2002. gads). Dabas lieguma „Eglone” teritorijā konstatētas 16 īpaši aizsargājamās un citādi vērtīgās bezmugurkaulnieku sugas (skat. 4.5.1. un 4.5.2. tabulā kā arī 15. pielikumā). No tām 12 sugas iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā, 11 sugas ir iekļautas Latvijas īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā, 7 sugas ir dabisko mežu biotopu indikatorsugas vai biotopu speciālistu sugas, 3 sugas iekļautas Eiropas Padomes Direktīvā 92/43/EEC un Pasaules dabas aizsardzības organizācijas (The World Conservation Union) apdraudēto sugu sarakstā, 2 sugām veidojams mikroliegums.

2012. gada augustā Digna Pilāte veikusi gliemju faunas pētījumus dabas lieguma teritorijā. Materiāls ievākts, izmantojot divas metodes: sijātās zemsedzes metodi un papildinoši kvalitatīvo metodi – nolasot gliemežus no kritālām, koku stumbriem, augu stublājiem un apsekojot ūdenstilpju krastus. Dabas lieguma apsekošanas laikā zemsedzes materiāls tika ievākts 181. kvartālā apšu mežā un melnalkšņu staigņājā, kas izvēlēti kā lieguma malakofaunu reprezentējoši nogabali (skat. 16. pielikum). Ievāktie zemsedzes paraugi nogādāti laboratorijā, kur izžāvēti gaissausi, izsijāti ar augsnes sietiem, ar pinceti izlasot gliemju čaulas. Gliemju sugas noteiktas pēc Rudzīte u.c. 2010. Dabas lieguma „Eglone” teritorijā kopumā konstatētas 36 gliemju sugas, kas pārstāv 19 dzimtas (sarakstu skat. 17. pielikumā). Bez četrām saldūdens sugām, tā ir gandrīz puse no Latvijā mežos kopumā sastopamajām gliemežu sugām. Trīs dzimtas (Lymnaeidae, Planorbidae, Sphaeriidae) pārstāv saldūdens četras sugas (*Radix auricularia*, *Stagnicola sp.*, *Planorbarius corneus*, *Pisidium sp.*). Kopumā gliemju fauna, it īpaši sauszemes malakofauna, raksturojama kā bagāta. Turklāt relatīvi nelielā teritorijā ir konstatētas 11 īpaši aizsargājamās sugas un 7 dabisko meža biotopu indikatorsugas. Tas norāda uz mežu ilglaicību un dabiskumu. Visnozīmīgākie biotopi sauszemes malakofaunas daudzveidības saglabāšanai un uzturēšanai ir apšu meži un melnalkšņu meži visā lieguma teritorijā. Saldūdens gliemju faunai nozīmīgākās ir vecupes. Vecupēs lieguma teritorijā jāveic papildus malakofaunas izpēti, jo pašā Eglonas upē nebija konstatēta bagāta saldūdens gliemju fauna.

4.5.1. tabula. Dabas liegumā „Eglone” konstatētās bezmugurkaulnieku sugas, kas minētas Direktīvas 2009/147/EK 4. pantā un uzskaitītas Direktīvas 92/43/EEK II pielikumā, un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija					Teritorijas novērtējums				
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Tips	Lielums		Vienība	Kat.	Datu kvalitāte	Pop.	Sagl.	Izol.	Visp.
			Min	Maks							
<i>Osmoderma eremita</i> (Scopoli, 1763)	Lapkoku praulgrauzis	P			i		DD	D	B	A	B
<i>Lycaena dispar</i> Haworth, 1803	Zirgskābeņu zilenītis	P			i		DD	C	B	C	C

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par Natura 2000 teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Tips: p - uzturas pastāvīgi, r - vairojas, c - pulcējas, w - ziemo; Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā "datu kvalitāte" ieraksta vērtību "DD" (nepilnīgi dati); Vienība: ieteicams izmantot vienības "atsevišķi īpatņi" (= i) vai "pāri" (= p); Sastopamības kategorija: Sastopamības kategorija: C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD) Datu kvalitāte: G = "laba" (piemēram, balstās uz apsekojumiem); M = "vidēja" (piemēram, balstās uz nepilnīgiem datiem un ekstrapolāciju); P = "slikta" (piemēram, aptuvenas aplēses); DD = "nepilnīgi dati" (šo apzīmējumu izmantot tikai tad, ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu). Populācija (teritorijā sastopamās sugas populācijas lielums un blīvums salīdzinājumā ar valsts teritorijā sastopamo populāciju lielumu un blīvumu): A - 100 % ≥ p > 15 % ; B - 15 % ≥ p > 2 % ; C - 2 % ≥ p > 0 % ; D – nenozīmīga populācija; Saglabāšanās pakāpe: A - izcila saglabāšanās pakāpe; B - laba saglabāšanās pakāpe; C - vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe; Izolācija (teritorijā sastopamās populācijas izolētības pakāpe attiecībā pret sugu dabiskās izplatības areālu): A - (gandrīz) izolēta populācija, B - populācija nav izolēta, bet pie dabiskās izplatības areāla robežām, C: populācija nav izolēta plašākā izplatības areālā; Vispārējais novērtējums: A: izcila vērtība, B: liela vērtība, C: ievērojama vērtība.

4.5.2. tabula. Citas dabas liegumā „Eglone” konstatētās bezmugurkaulnieku sugas un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija				Pamatojums					
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļauta suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
Gliemji (Mollusca)											
<i>Clausilia cruciata</i> (S.Studer, 1820)	Asrību vārpstingliemezis			i	P			x			x
<i>Cochlicopa nitens</i> (M.von Gallenstein, 1848)	Lielais gludgliemezis			i	P			x			x
<i>Limax cinereoniger</i> Wolf, 1803	tumšais kailgliemezis			i	P						x
<i>Macrogastra plicatula</i> (Draparnaud, 1801)	krokainais vārpstingliemezis			i	P						x
<i>Macrogastra ventricosa</i> (Draparnaud, 1801)	Vēderainais vārpstingliemezis			i	P						x
<i>Platyla polita</i> (Hartmann, 1840)	gludais adatgliemezis			i	P			x			x
<i>Ruthenica filograna</i> (Rossmässler, 1836)	Graciozais vārpstingliemezis			i	P			x			x
<i>Segmentina nitida</i> (Muller, 1774)	mirdzošā ūdensspolīte			i	P			x			
Kukaiņi (Insecta)											
Spāres (Odonata)											
<i>Aeshna viridis</i> (Eversmann, 1835)	zaļā dižspāre			i	P			x		x	x
Vaboles (Coleoptera)											
<i>Peltis grossa</i> (L., 1758)	lielais asmalis			i	P						x
Taureņi (Lepidoptera)											
<i>Apatura iris</i> (L., 1758)	kārķļu zaigraibenis			i	P			x			
<i>Limenitis camilla</i> (L., 1763)	sausseržu raibenis			i	P			x			
<i>Lycæna dispar</i> Haworth, 1803	zirgskābeņu zilenītis			i	P					x	x
<i>Papilio machaon</i> L., 1758	čēmurziežu dižtaurinš			i	P			x			
Plēvspārņi (Hymenoptera)											
<i>Lasius fuliginosus</i> (Mavr, 1861)	spožā skudra			i	P						x

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas Istenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā "datu kvalitāte" ieraksta vērtību "DD" (nepilnīgi dati); Vienība: ieteicams izmantot vienības "atsevišķi īpatņi" (= i) vai "pāri" (= p); Sastopamības kategorija: Sastopamības kategorija: C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD); IV. Sugas, kas iekļautas IV pielikumā (Dzīvotņu direktīva); V. Sugas, kas iekļautas V pielikumā (Dzīvotņu direktīva); A - Valsts Sarkanās grāmatas dati; B - Endēmiskas sugas; C - Starptautiskas konvencijas (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību); D - Citi iemesli.

Eglones upes makrozoobentosa fauna liecina par tīru upi (saprobitātes indekss – 1,53). Dominē saprofitofāgi – sānpeldes (*Gammarus pulex*), viendienītes (*Ephemera danica*), sastopamas strautenes (Plecoptera), dažādu sugu divspārņu (Diptera) kāpuri (Latvijas Vides aģentūra, 2003).

No dabas lieguma „Eglone” teritorijā konstatētajām bezmugurkaulnieku sugām, 3 sugas iekļautas Eiropas Padomes Direktīvā 92/43/EEC un Pasaules dabas aizsardzības organizācijas (The World Conservation Union) apdraudēto sugu sarakstā:

- Zaļā dižspāre *Aeshna viridis*
- Zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar*
- Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*

Zaļā dižspāre *Aeshna viridis*

Izplatība un sastopamība Latvijā

Latvijā reti sastopama suga, lielākoties izplatīta Vidzemē un Latgalē, retāk Zemgalē, ļoti reti Kurzemē.

Izplatība un sastopamība dabas liegumā

Novērota vienā no Eglaines upes vecupēm lieguma A malā.

Sugas ekoloģija un bioloģija

Zaļā dižspāre apdzīvo stāvošas, stipri aizaugušas ūdenstilpnes lielākoties ar parasto elšu (*Stratiotes aloides* L.) audzēm, kā arī citas aizaugušas, stāvošas ūdenstilpes. Imago uzturas kāpuru biotopa tuvumā. Lido no jūlija otrās puses līdz septembra vidum. Kāpuri attīstās 2-3 gadus.

Apdraudošie faktori un aizsardzība

Sugu negatīvi var ietekmēt ūdens piesārņojums, un citas ietekmes, kas var izmainīt spāres kāpuru biotopus.

Zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar*

Izplatība un sastopamība Latvijā

Izklidēti sastopama visā Latvijas teritorijā. Katrā atradnē parasti novēroti tikai atsevišķi īpatņi.

Izplatība un sastopamība dabas liegumā

Sugai piemēroti biotopi ir gar teritorijas R un A robežu. Tie ir Eglaines upes palieņu pļavu fragmenti un ziedaugiem bagātas pļavas starp upi un mežu.

Sugas ekoloģija un bioloģija

Apdzīvo mitras un slapjas pļavas galvenokārt upju un ezeru palienēs. Kāpuri barojas ar zirgskābenēm. Imago uzturas kāpura barības auga biotopā. Tauriņiem ir divas paaudzes gadā; pirmā lido no maija beigām un jūnijā, otrā augustā.

Apdraudošie faktori un aizsardzība

Sugai piemērotos biotopos gar Eglaines upes R un A malu palieņu un cita tipa pļavās nav pieļaujama aizaugšana ar krūmiem. Arī pārāk agra pļavu pļaušana un noganīšana var negatīvi ietekmēt sugas attīstību. Optimālākais laiks pļaušanai un noganīšanai ir jūlija otrā puse. Tas ļaus uzturēt lielāko daļu vasaras sugai piemērotus biotopus, kāpuru barības augus, kā arī tauriņu barošanās ziedaugus. Sugu negatīvi ietekmē arī hidroloģiskā režīma maiņa, kas var ietekmēt augu sabiedrības liegumā esošajās pļavās.

Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*

Izplatība un sastopamība dabas lieguma

Suga konstatēta pēc kāpuru izkārnījumiem un imago ķermeņa daļām vairākos vecos ozolos gar lieguma D robežu. Citur teritorijā mežos gar lieguma D un A daļu ir atsevišķi augoši ozoli, kuri vēl nav dobumaini, bet nākotnē būs viens no piemērotākajiem sugas biotopiem. Parkveida pļava lieguma A malā ir sugas potenciāli piemērotākais biotops teritorijā.

Ekoloģija un bioloģija

Suga apdzīvo bioloģiski vecus platlapju mežus un parkus, kā arī atsevišķi augošus lielus platlapjus. Kāpuri apdzīvo vecu ozolu, liepu, kļavu, retāk vītolu, ošu, zirgkastaņu un apšu dobumus, kur pārtiek no koksnes detrita jeb prauliem. Lai kāpuri attīstītos, detritam jābūt pietiekošā daudzumā. Kāpura attīstības cikls ilgst 3 - 4 gadus, šajā laikā kāpuri barojas prauliem un koku vispār nepamet. Arī pieaugušajām vabolēm raksturīga vāja izplatīšanās spēja. Imago sastopami no jūlija līdz septembrim un parasti paliek tajā pašā dobumā, vai migrē ļoti netālu.

Apdraudošie faktori un aizsardzība

Dabas lieguma teritorijā lapkoku praulgrauzim piemērotākie biotopi ir gar lieguma D malu atsevišķi augošie dobumainie ozoli. Sugai atbilstoši liela diametra ozoli un citi platlapji galvenokārt atrodami teritorijas D un DA daļā. Viens no potenciālajiem sugas biotopiem ir parkveida pļava lieguma A malā. Parkveida pļavā augošie ozoli, kļūstot dobumaini, būs piemēroti lapkoku praulgrauža attīstībai. Liegumā arī citur jā saglabā platlapji, kas ir dobumaini un kuru stumbrs ir vismaz 50 cm diametrā. Tie arī jāattīra no krūmiem, kas var ierobežot sugas izplatīšanos.

Īpaši aizsargājamo un apdraudēto gliemju sugu raksturojums

Gludais adatgliemezis *Acicula polita*

Izplatība un sastopamība dabas liegumā

Lieguma teritorijā suga nelielā skaitā konstatēta vecā apšu mežā ar bagātīgu kritalu skaitu. Teorētiski suga var būt izplatīta visos vecākajos apšu meža nogabalos, kā arī melnalkšņu un bērzu meža nogabalos.

Sugas ekoloģija un bioloģija

Pēc ekoloģiskā tipa gludais adatgliemezis ir meža suga. Biežāk sastopams mitros platlapju mežos, retāk dabiskos jauktos egļu mežos, reti purvainos priežu mežos. Vītālas populācijas sastopamas mežos, kuros apsaimniekošana nav veikta vai arī tā ir bijusi vāja (atsevišķu koku izciršana vai mērena nosusināšana). Reti sastopama suga visā Latvijas teritorijā.

Apdraudošie faktori

Kā būtiskākais sugu apdraudošais faktors ir intensīva meža apsaimniekošana (regulāras kailcirtes, egļu kultūru ierīkošana, aršana, kritalu un sausokņu izvākšana, hidroloģiskā režīma izmaiņšana).

Lielais gludgliemezis *Cochlicopa nitens*

Izplatība un sastopamība dabas liegumā

Lieguma teritorijā lielais gludgliemezis lielā skaitā konstatēts melnalkšņu meža nogabalā 181. kvartālā. Suga var būt sastopama arī citos melnalkšņu mežos lieguma teritorijā, kā arī vēl papildus jāpārbauda vecupju piekrastes un paliene.

Sugas ekoloģija un bioloģija

Pēc ekoloģiskā tipa lielais gludgliemezis ir mitrāju suga. Sastopams kalcifilos zāļu purvos, ezeru krastos, mitrās ieplakās, arī pārmitros mežos. Suga Latvijā sastopama visā teritorijā, taču ne bieži.

Apdraudošie faktori

Būtiskākais faktors ir biotopa hidroloģiskā režīma izmainīšana, nosusināšana. Tā kā *Cochlicopa nitens* apdzīvo gan mežus, gan atklātus biotopus, tad meža izciršana nav uzskatāma par apdraudošu faktoru pie nosacījuma, ja mežizstrāde tiek veikta ziemā.

Asribu vārpstiņgliemezis *Clausilia cruciata*

Izplatība un sastopamība dabas liegumā

Dabas liegumā „Eglone” asribu vārpstiņgliemezis nelielā skaitā ir konstatēts apšu mežu nogabalos ar bagātīgu kritalu skaitu. Suga var būt izplatīta visā lieguma teritorijā, jo ir piemēroti biotopi.

Sugas ekoloģija un bioloģija

Pēc ekoloģiskā tipa asribu vārpstiņgliemezis ir meža suga. Šīs sugas vārpstiņgliemeži dzīvo lapu koku mežos un jauktos egļu mežos. Suga ir reti sastopama visā Latvijas teritorijā. Malakocenožēs *Clausilia cruciata* ir subrecedenta suga ar nelielu sastopamību. Šīs sugas vārpstiņgliemeži ir sastopami dabiskos mežos, mežsaimnieciski maz vai mēreni ietekmētos mežos (atsevišķu koku izciršana vai mērena nosusināšana).

Apdraudošie faktori

Kā būtiskākais sugu apdraudošais faktors ir intensīva meža apsaimniekošana (regulāras kailcirtes, egļu kultūru ierīkošana, aršana, kritalu un sausokņu izvākšana).

Graciozais vārpstiņgliemezis *Ruthenica filograna*.

Izplatība un sastopamība dabas liegumā

Liegumā suga nelielā skaitā konstatēta apšu meža nogabalā 181.kvartālā. Apšu meži ir sugai piemērots biotops, tāpēc tā var būt sastopama visā lieguma teritorijā.

Sugas ekoloģija un bioloģija

Pēc ekoloģiskā tipa graciozais vārpstiņgliemezis ir meža suga. Sastopama visā Latvijā ne bieži. Apdzīvo visus meža biotopus, izņemot priežu mežus. Mežu malakocenožēs *Ruthenica filograna* ir subrecedenta suga ar zemu sastopamību. Salīdzinājumā ar citām vārpstiņgliemežu sugām, *Ruthenica filograna* ir ekoloģiski plastiskāka, jo var būt sastopama mežsaimnieciski dažādi ietekmētos mežos.

Apdraudošie faktori

Kā būtiskākais sugu apdraudošais faktors ir intensīva meža apsaimniekošana (regulāras kailcirtes, aršana, egļu kultūru ierīkošana).

Tumšais kailgliemezis *Limax cinereoniger*

Izplatība un sastopamība dabas liegumā

Liegumā suga konstatēta apšu mežā, apsekojot kritalu. Suga var būt izplatīta visā lieguma teritorijā, jo piemēroti biotopi ir visā liegumā.

Sugas ekoloģija un bioloģija

Pēc ekoloģiskā tipa tumšais kailgliemezis ir meža suga. Suga sastopama samērā bieži visā Latvijas teritorijā. Konstatējama visos meža biotopos, taču biežāk lapu koku mežos. *Limax cinereoniger* var būt sastopams arī mežsaimnieciski ietekmētos mežos.

Apdraudošie faktori

Kā būtiskākais sugu apdraudošais faktors ir intensīva meža apsaimniekošana (regulāras kailcirtes, aršana, egļu kultūru ierīkošana, kritalu un sausokņu izvākšana).

Īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām nozīmīgāko biotopu novērtējums

Lieguma teritoriju lielākoties aizņem apšu meži. Vecākie un bezmugurkaulnieku sugām vērtīgākie meži atrodas teritorijas D un DA daļā, kur dominē apšu gārša. Citur teritorijā vairāk raksturīgs apšu vēris, reti citi meža tipi, kuri mazāk piemēroti aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām. Gar teritorijas A robežu atrodami atsevišķi liela izmēra ozoli un neliela parkveida pļava. Gar lieguma D malu vairākus ozolus apdzīvo lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*. Suga konstatēta pēc tās kāpuru izkārnījumiem un bojā gājušo pieaugušo vaboļu ķermeņa daļām. Ozoli, kuros konstatēta suga, ir liela diametra, dobumaini, augoši ozoli, kas sugai kā piemērots biotops kalpos vēl ilgu laiku. Lieguma teritorijā ir arī citi sugai potenciāli piemēroti biotopi. Gar lieguma D un DA robežu pārsvarā mežmalās ir atsevišķi augoši lieli ozoli, savukārt teritorijas DA malā atrodas neliela parkveida pļava ar ozoliem. Šobrīd tie nav dobumaini, un suga tajos attīstīties nevar, taču nākotnē tā būs potenciāli piemērota dzīvotne lapkopku praulgrauzim. Iespējama sugas izplatīšanās liegumā arī no blakus esošām teritorijām, kur lapkoku praulgrauzis konstatēts citos dobumainos ozolos.

Vienā no dobumainiem ozoliem lieguma D daļā konstatēta spožā skudra *Lasius fuliginosus*. Suga saistīta ar veciem, dobumainiem, galvenokārt liela izmēra lapukokiem un pūžņus veido atmirušā koksne. Sastop dažādu tipu mežos, kā arī atklātās vietās atsevišķi augošos kokos. Suga ir samērā ekoloģiski plastiska, tāpēc sastopama arī vietās, kur liela izmēra kritalas un atmirusi koksne ir maz. Liegumā sugai piemēroti biotopi ir arī citur.

Lieguma A daļā konstatēts lielais asmalis *Peltis grossa*, kas ir dabisko meža biotopu indikatorsuga. Suga saistīta ar veciem trūdošiem kokiem, sastopama vecos mazskartos mežos. Kāpuri ir saproksilo-micetofāgi, attīstās galvenokārt *Fometopsis* un *Fomes* ģints piepēs uz nokaltušiem bērziem, apsēm, liepām, retāk eglēm. Lieguma teritorijā sugai piemēroti biotopi ir arī visā DA daļā, kur ir vecākie meža nogabali liegumā.

Liegumā atrastas arī vairākas aizsargājamas gliemežu sugas, kas ir dabisko meža biotopu indikatorsugas. Lielākajā teritorijas daļā sastopams krokainais vārpstiņgliemezis *Macrogastera plicatula*. Teritorijas D mežos gar Eglaines upi konstatētajam tumšajam kailgliemezim ir piemēroti meža biotopi arī citur liegumā. Nelielā mitrā meža ieplakā ar melnalkšņiem un bērziem lieguma A daļā atrasts gludais adatgliemezis *Acicula polita*. Pārbaudot mitrākos un vecākos mežu nogabalus, iespējams konstatēt citas aizsargājamas un retas gliemežu sugas - atsevišķas pumpurgliemežu *Vertigo spp.* un citas vārpstiņgliemežu *Claussilidae* sugas.

Lieguma teritorijas perifērijā gar Eglonas upi R un A malā, kur ir lielākās palieņu un citas nekultivētas augiem bagātas pļavas, sastopams zirgskābeņu zilenītis *Lycaena dispar*. Teritorijas A malā parkveida pļavā konstatēts čemurziežu dižtauriņš *Papilio machaon*. Galvenokārt gar mežmalu augošie čemurzieži un citi ziedošie augi pļavās gar Eglaines upi ir gan abu sugu attīstības, gan barošanās biotops.

Eglaines upei gar teritorijas robežu raksturīgas daudzas vecupes, kuras apdzīvo zaļā dižspāre *Aeschna viridis* un mirdzošā ūdenspolīte *Segmenina nitida*. Minētās sugas konstatētas vecupē gar lieguma A malu. Gan Eglaines upē, gan tās vecupēs iespējams konstatēt arī dažas citas aizsargājamas spāru sugas.

Kopumā dabas lieguma „Eglone” teritorijā īpaši aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām piemērotu un nozīmīgu biotopu ir salīdzinoši maz, par ko liecina nelielais konstatēto sugu skaits.

Īpaši aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas ietekmējošie faktori un aizsardzības pasākumi.

Liela daļa no lieguma teritorijā konstatētajām bezmugurkaulnieku sugām saistīta ar mežiem. Gliemju faunas daudzveidību mežā nodrošina biotopu dažādība. Svarīga nozīme ir pārmitriem mežiem un mitriem mežiem. Šādi meži kalpo par patvērumu sausuma periodos un pēc mežizstrādēm. Turklāt pārmitros mežos ir atšķirīgas malakocenozes, kuru struktūru veido ne tikai sausākos mežos sastopamās sugas, bet dominējošas ir mitrāju sugas, kas nav sastopamas sausāku mežu malakocenozēs. Dabas liegumā melnalkšņu meža biotopu nav daudz, tāpēc, plānojot kādus meža apsaimniekošanas pasākumus, šie meža biotopi jāatstāj neskarti. Turklāt tur ir sastopama īpaši aizsargājama un Latvijā salīdzinoši reti sastopama suga – *Cochlicopa nitens*, kurai lieguma teritorijā ir vitāla populācija. Pašreizējais mikroklimata režīms ir ļoti piemērots daudzām gliemežu sugām, tajā skaitā gludajam adatgliemežim *Acicula polita* un īpaši aizsargājamām vārpstiņgliemežu sugām.

Hidroloģiskā režīma izmainīšana nav ieteicama kā lieguma teritorijā, tā iespēju robežās arī tuvākajā lieguma apkārtnē. Atkarībā no tā, kādā virzienā notiek hidroloģiskā režīma izmaiņas, gliemju faunas dažādība samazināsies vai nu izzūdот mitrāju sugām, piemēram, dažām *Vertigo* sugām un *Cochlicopa nitens*, vai izzūdот sausāku mežu sugām, piemēram, dažām vārpstiņgliemežu sugām, tajā skaitā *Ruthenica filograna* un *Clausilia cruciata*.

Dabisko mežu biotopos nedrīkst veikt sekojošus apsaimniekošanas pasākumus: kailcirtes/sanitārās kopšanas cirtes, kritalu un sausokņu izvākšanu, egļu kultūru ierīkošanu apšu mežu un melnalkšņu mežu nogabalos. Šo pasākumu rezultātā būtiski samazinās īpaši reto sugu populāciju vitalitāte un tās var arī izzust. Īpaši jutīgi ir vārpstiņgliemeži un *Acicula polita*. Ganīšana un regulāra pļaušana ir vieni no faktoriem, kas literatūras avotos tiek minēti kā negatīvi, kas ietekmē gliemju faunas dažādību un dažu sugu sastopamību. Diemžēl Latvijā šāda rakstura pētījumi nav veikti, bet novērojumi šo faktu apstiprina. Ja lieguma teritorijā tiek plānota lopu ganīšana, tad vēlams to darīt ārpus meža ar minimālu ietekmi uz vecupju piekrasti.

Lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* saglabāšanai teritorijā ir jāatstāj neskartus platlapjus, kuru stumbra diametrs ir sasniedzis 50 cm, kā arī platlapjus, kuriem sācis veidoties dobums. Liela izmēra platlapji, kuriem vēlāk var veidoties dobums un koksnes detrits kalpos sugai par jaunu dzīvotni. Parkveida pļāvās un gar citiem ozoliem teritorijas A malā regulāri jāizcērt krūmi, kas var veidoties ap kokiem un traucēt lapkoku praulgrauža izplatībai. Zināmās un potenciālās lapkoku praulgrauža

atradnes - Eglaines upes palienē augošos vecos un dobumainos ozolus - nepieciešams atēnot, veicot apauguma noņemšanu koka vainaga platumā.

Zaļās dižspāres *Aeschna viridis* dzīvone lieguma teritorijā ir aizaugošas vecupes. Šajā biotopā sastopama arī mirdzošā ūdenspolīte *Segmentina nitida*. Abas sugas negatīvi ietekmē jebkāds ūdens piesārņojums un meliorācijas darbi, kas var izmainīt hidroloģisko režīmu sugu dzīvotnēs.

Līdzīgas negatīvas ietekmes nav pieļaujamas zirgskābeņu zilenīša *Lycaena dispar* piemērotos biotopos gar Eglaines upi. Jebkādi meliorācijas darbi var ietekmēt palieņu un cita tipa pļavas gar Eglaines upi un veicināt tauriņu sugas barības auga izzušanu liegumā. Ja pļavas gar Eglaines upi paredzēts pļaut vai noganīt, sugas saglabāšanai liegumā ieteicams pļaušanu vai noganīšanu uzsākt tikai jūlija vidū, lai saglabātu šai sugai un citām iespējamām retām tauriņu sugām piemērotus attīstības un barošanās biotopus. Ieteicams atstāt neskartus arī mežmalās augošos čemurziežus un tamlīdzīgus ziedošus augus, kas kalpos kā barības augi sugas otrai paaudzei, un citām liegumā sastopamām retām tauriņu sugām (kārķļu zaigraibenis *Apatura iris*, sausseržu raibenis *Limenitis camilla*, čemurziežu dižtauriņš *Papilio machaon*).

4.6. Putni

Teritorijas putnu faunas raksturojums

Dabas lieguma teritorijā 2012. gadā tika konstatēta 81 putnu suga (skat. 18. pielikumu), no tām īpaši aizsargājamas - 13 putnu sugas (skat. 4.6.1. un 4.6.2. tabulu, kā arī 19. pielikumā). Pilns apraksts par aizsargājamo sugu sastopamību un skaita vērtējumiem liegumā dots individuālajos sugu aprakstos. Dabas lieguma teritorijā konstatētas vecām, netraucētām mežaudzēm raksturīgas putnu sugas. Īpaši jāatzīmē dzeņveidīgo putnu sugu daudzveidība. Kopumā liegumā konstatētas 8 dzeņveidīgo sugas, 5 no tām īpaši aizsargājamas Latvijā un Eiropā. Dzeņu ligzdošanai piemēroti biotopi sastopami arī pagaidām lieguma teritorijā neietilpstošajos 169. kvartālā un 179. kvartālā. Teritorijā konstatētās putnu sugas norāda uz dabas liegumā esošo mežaudžu ievērojamo vērtību un nozīmi šo sugu dzīves telpas nodrošināšanā. Nelielā skaitā konstatētas ar atklātu ainavu saistītas sugas, tomēr tās izmanto dabas liegumu tikai kā barošanās vietu (baltais stārķis) vai arī ligzdo nelielā skaitā.

Ar vecām mežaudzēm saistītajām īpaši aizsargājamajām putnu sugām jānodrošina veco meža nogabalu aizsardzība, neveicot tajos jebkādu mežsaimniecisko darbību. Tajā skaitā nebūtu vēlama arī lieguma teritorijā esošo stigu tīrīšana, kas šobrīd ir pamatīgi pielūžņotas ar kritušiem, tajā skaitā lielu dimensiju, kokiem. Ja tiek veikta lieguma teritorijā esošo stigu tīrīšana, tas jādara ārpus putnu ligzdošanas laika. Teritorijā nav pieļaujama arī mežacūku mākslīga piebarošana, jo augsts mežacūku blīvums negatīvi ietekmē visus uz zemes ligzdojošos putnus.

Dabas lieguma "Eglone" ornitofauna ir potenciāli interesanta gan putnu vērošanas entuziastiem, gan profesionāliem pētniekiem – teritorijai ir ievērojama izglītojošā, zinātniskā un rekreatīvā nozīme. Netālu atrodas populāra putnu vērošanas vietas Dvietes palienē, tādēļ DL „Eglone” var kalpot mērķis ārvalstu putnu vērotājiem, kā viegli sasniedzama vieta, kur vērot īpaši aizsargājamās dzeņu sugas.

4.6.1. tabula. Dabas liegumā „Eglone” konstatētās putnu sugas, kas minētas Direktīvas 79/409/EEC I pielikumā, un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija						Teritorijas novērtējums			
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Tips	Lielums		Vienība	Kat.	Datu kvalitāte	Pop.	Sagl.	Izol.	Visp.
			Min	Maks							
<i>Dendrocopos leucotos</i> (Becht.)	Baltmuguras dzenis	r	2	3	p	R	G (laba)	D	B	C	B
<i>Dendrocopos medius</i> (L.)	Vidējais dzenis	r	2	3	p	R	G (laba)	D	B	C	B
<i>Dryocopus martius</i> (L.)	Melnā dzilna	p	0	1	p	R	G (laba)	D	B	C	C

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Tips: p - uzturas pastāvīgi, r - vairojas, c - pulcējas, w - ziemo; **Lielums:** ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); **Vienība:** ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); Sastopamības kategorija: **Sastopamības kategorija:** C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD) **Datu kvalitāte:** G = “laba” (piemēram, balstās uz apsekojumiem); M = “vidēja” (piemēram, balstās uz nepilnīgiem datiem un ekstrapolāciju); P = “slikta” (piemēram, aptuvenas aplēses); DD = “nepilnīgi dati” (šo apzīmējumu izmantot tikai tad, ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu). **Populācija** (teritorijā sastopamās sugas populācijas lielums un blīvums salīdzinājumā ar valsts teritorijā sastopamo populāciju lielumu un blīvumu): A - 100 % $\geq$ p > 15 %; B - 15 % $\geq$ p > 2 %; C - 2 % $\geq$ p > 0 %; D – nenozīmīga populācija; **Saglabāšanās pakāpe:** A - izcila saglabāšanās pakāpe; B - laba saglabāšanās pakāpe; C - vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe; **Izolācija** (teritorijā sastopamās populācijas izolētības pakāpe attiecībā pret sugu dabiskās izplatības areālu): A - (gandrīz) izolēta populācija, B - populācija nav izolēta, bet pie dabiskās izplatības areāla robežām, C: populācija nav izolēta plašākā izplatības areālā; **Vispārējais novērtējums:** A: izcila vērtība, B: liela vērtība, C: ievērojama vērtība.

4.6.2. tabula. Citas dabas liegumā „Eglone” konstatētās putnu sugas un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija				Pamatojums					
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļauta suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
<i>Picoides tridactylus</i> (L.)	Trīspirkstu dzenis	2	3	p	R	-	-	x	-	x	x
<i>Bonasa bonasia</i> (L.)	Mežirbe	2	3	p	R	-	-	-	-	-	x
<i>Ciconia ciconia</i> (L.)	Baltais stārķis	0	1	p	R	-	-	-	-	x	x
<i>Grus grus</i> (L.)	Dzērve	2	3	p	R	-	-	x	-	x	x
<i>Picus canus</i> Gm.	Pelēkā dzilna	1	2	p	R	-	-	-	-	x	x
<i>Glaucidium passerinum</i> (L.)	Apodziņš	1	2	p	R	-	-	x	-	x	x
<i>Pernis apivorus</i> (L.)	Kīķis	1	2	p	R	-	-	-	-	x	x
<i>Ficedula parva</i> Bechstein	Mazais mušķērājs	10	15	p	R	-	-	-	-	-	x
<i>Lanius collurio</i> (L.)	Brūnā čakste	1	2	p	R	-	-	-	-	x	x
<i>Aquila pomarina</i> Brehm	Mazais ērglis	1	1	p	R	-	-	x	-	x	x

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); **Vienība:** ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); Sastopamības kategorija: **Sastopamības kategorija:** C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD); IV. Sugas, kas iekļautas IV pielikumā (Dzīvotņu direktīva); V. Sugas, kas iekļautas V pielikumā (Dzīvotņu direktīva); A - Valsts Sarkanās grāmatas dati; B - Endēmiskas sugas; C - Starptautiskās konvencijas (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību); D - Citi iemesli.

Individuālie īpaši aizsargājamo putnu sugu apraksti

Baltais stārķis (*Ciconia ciconia*)

Populācijas lielums valstī 9500 – 10500 pāru (Račinskis 2004).

Dabas lieguma teritorijā neligzdo. Atklātajās teritorijās konstatēti ārpus dabas lieguma ligzdojoši īpatņi.

Ķīķis (*Pernis apivorus*)

Populācijas lielums valstī 2000 – 3000 pāru (Račinskis 2004).

Apdzīvo vidēja vecuma un vecus mežus klajumu tuvumā. Visai plastisks pret ligzdošanas vietu, katru gadu būvē jaunu ligzdu (LOB 2002).

Dabas lieguma teritorijā atrasta apdzīvota ligzda. Ligzda atradās melnalksnī, kurā iegāzušies sausa egle, apmēram 10 m augstu.

Mežzirbe (*Bonasa bonasia*)

Populācijas lielums valstī – 10000-12000 pāru (Račinskis 2004).

Apdzīvo jauktu koku un skuju koku mežus ar egles klātbūtni, bagātīgu pamežu, labprāt strautu, upīšu un mitrāju tuvumā (LOB 2002). Sastopama ne tikai mežu masīvos, bet arī mežmalās, gar purvu malām. Nelimitēti medijams putns. Mežzirbju medības atļautas neligzdošanas laikā, no 1. septembra līdz 31. janvārim.

2012. gadā novērota vienā vietā – viens īpatnis izcelts liegumā pagaidām neietilpstošajā 169. kvartālā. Īpaša uzmanība pievērsta arī sugai raksturīgajiem mēsliem, taču arī tos nevienā vietā neizdevās atrast.

Dzērve (*Grus grus*)

Skaita vērtējums Latvijā 1000 – 2500 pāru (Račinskis 2004).

Ligzdo dažāda lieluma augstajos un pārejas purvos, mitros meža nogabalos, ieplakās, bebru uzpludinājumos, slapjos izcirtumos, arī niedrājos lielu ezeru krastos (Priednieks u.c. 1989). Skaitam Eiropā un Latvijā ir tendence pieaugt, ko sekmējusi labāka sugas aizsardzība to atpūtas vietās migrāciju ceļā uz ziemošanas vietām (Bird Life International 2004). Latvijā skaita pieaugumu veicinājusi piemērotu ligzdošanas vietu palielināšanās bebru darbības rezultātā.

2012. gadā dabas lieguma teritorijā konstatētas 2 ligzdošanas teritorijas.

Apodziņš (*Glaucidium passerinum*)

Populācijas lielums valstī – 1000 – 2500 pāri (Račinskis 2004). Apdzīvo galvenokārt vidēja vecuma un vecus lapu koku vai jauktu koku mežus ar atsevišķiem, veciem, dobumainiem kokiem. Labprāt izvēlas ligzdot vecos apšu nogabalos.

2012. gadā dabas lieguma teritorijā netika konstatēts, lai arī pievērsta pastiprināta uzmanība. Viens teritoriāls tēviņš atkārtoti novērots lieguma teritorijā pagaidām neietilpstošajā 169. kvartālā.

Vidējais dzenis (*Dendrocopus medius*)

Populācijas lielums valstī 1500-2000 pāri (Račinskis 2004). Apdzīvo mežus, kur lielākās platībās sastopami un dominē vecāki lapu koki – bērzi, melnalkšņi vai platlapju koku sugas auglīgās augsnēs, vecu koku grupās pie viensētām, arī dažādos parkos pat visai urbanizētās vietās (Celmiņš 2008). Pirmo reizi Latvijā konstatēts 1923. gada marta sākumā Pilsblīdenē, tagadējā Saldus rajona teritorijā. Otrais pierādītais novērojums bija tikai 1979/80. gadu ziemā. 20. gadsimta pēdējās desmitgadēs bija vērojams izteikts skaita pieaugums, šobrīd vidējais dzenis ir Latvijā samērā parasts ligzdotājs un nometnieks, tomēr izplatīts nevienmērīgi (Celmiņš 2008).

2012. gada dabas lieguma teritorijā konstatētas trīs vidējo dzeņu ligzdošanas teritorijas, divās no tām atrastas apdzīvotas ligzdas ar mazuļiem.

Baltmugurdzenis (*Dendrocopus leucotus*)

Populācijas lielums valstī 2000 – 2500 pāri (Račinskis 2004). Apdzīvo mežus, kur lielākās platībās sastopami un dominē vecāki lapu koki – bērzi, melnalkšņi vai platlapju koku sugas auglīgās augsnēs.

Dabas lieguma teritorijā konstatēta viena baltmugurdzeņu ligzdošanas teritorija, vēl viena ligzdošanas teritorija konstatēta arī pagaidām lieguma teritorijā neietilpstošajā 169. kvartālā, kur sākotnēji novērots teritoriāls pāris, bet vēlāk novēroti arī nesen izvesti mazuļi.

Trīspirkstu dzenis (*Picoides tridactylus*)

Populācijas lielums valstī 1500 – 2500 pāru (Račinskis 2004). Apdzīvo mežus, kur lielākās platībās sastopamas un dominē vecākas mitras un pārmitras mežaudzes - gan lapu, gan skuju un jauktas. Visumā plastiska suga, saistīta ar kalstošu koku struktūrām, bieži bebru appludinātu audžu tuvumā.

2012. gadā dabas lieguma teritorijā konstatētas divas trīspirkstu dzeņu ligzdošanas teritorijas, vienā no tām atrasta apdzīvota ligzda ar mazuļiem. Ligzda atradās melnalksnī (koka apkārtērs ap 80 cm), aptuveni 3 m augstumā. Vēl viena teritorija konstatēta ārpus dabas lieguma esošajā 169. kvartālā – izprovocēts pāris.

Melnā dzilna (*Dryocopus martius*)

Populācijas lielums valstī – 6000-8000 pāru (Račinskis 2004). Kopumā sastopama samērā bieži, ligzdo dažādu tipu, galvenokārt jauktos un skujkoku mežos, parastī skrajākās vietās – pie izcirtumiem, laucēm, stigu malās. Dobumus visbiežāk kaļ resnās apsēs vai priedēs, arī cirmās atstātos ekoloģiskajos kokos. Latvijā vairāk nekā 80 % melnās dzilnas ligzdu ir kokos ar diametru virs 40 cm (Martinsone 2007).

2012. gadā dabas lieguma teritorijā melnās dzilnas ligzdošanas netika pierādīta. Vairākās vietās tika atrasti sugai raksturīgie kalumi un darbības pēdas, tomēr ligzdošana ticama.

Pelēkā dzilna (*Picus canus*)

Populācijas lielums Latvijā pēdējās desmitgadēs ir stabils 2000-3000 pāru (Bird Life International 2004).

2012. gadā dabas lieguma teritorijā konstatēts viens ligzdojošs pāris.

Brūnā čakste (*Lanius collurio*)

Populācijas lielums valstī 20000 – 40000 pāru (Račinskis 2004).

Apdzīvo aizaugošus izcirtumus, krūmainas ceļmalas, augļu dārzus, mežmalas, mitras krūmainas ieplakas lauksaimniecības zemēs, aizaugošas pļavas, retumis arī augstos sūnu purvus ar koku grupām (LOB 1998).

2012. gadā konstatēts viens pāris „Pureņu” viensētas apkārtnē.

Mazais mušķērājs (*Ficedula parva*)

Populācijas lielums valstī 50000 – 80000 pāru (Račinskis 2004).

Apdzīvo mitrus vecākus skuju koku un jauktus mežus, galvenokārt egļu audzes (LOB 2002). Ligzdošanai nepieciešami meži ar daudz struktūrelementiem – kritālām, stubeņiem, laužiem un izgāztiem kokiem.

2012. gadā dabas lieguma teritorijā tika konstatēti 7 vokalizējoši tēviņi, kā arī 2 vokalizējoši tēviņi konstatēti ārpus lieguma esošajā 169. kvartālā.

4.7. Zīdītāji

Dabas lieguma „Eglone” teritorijā zīdītājdzīvnieku faunas pētījumi līdz šim nebija veikti. Dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros veikta sīko zīdītājdzīvnieku ķeršana ar augsnes lamatām (*Pitfall traps*) (16.08.12. – 23.08.12.), kā arī sikspārņu klātbūtnes noskaidrošana ar ultraskaņas detektoru (22.08.12.). Bez tam susuru klātbūtnes noskaidrošanai 2011. gada jūlijā izlikti 10 „zīlīšu” būri, un lieguma apsekojuma reizēs reģistrētas arī citu zīdītājdzīvnieku sugu darbības pēdas.

Dabas liegumā konstatētas vai ticami sastopamas 19 zīdītājdzīvnieku sugas jeb 46% no Latvijā sastopamajām sauszemes zīdītājdzīvnieku sugām (skat. 20. pielikumu). No tām 12 sugas ir ar dabas aizsardzības nozīmi (4.7.1. un 4.7.2. tabula). Neskatoties uz to, ka dabas liegums aizņem nelielu teritoriju un tā ir samērā vienvēidīga - dominē meži, zīdītājdzīvnieku fauna liegumā ir salīdzinoši bagāta - sastopama gandrīz puse no Latvijas sugu kopskaita. Papildus dzīves vietas zīdītājdzīvniekiem nodrošina ūdenstilpes: Eglaines upe un tās vecupes, kā arī nelielās lauces un pļavas. Tādēļ konstatētas gan mežiem, gan ūdeņiem raksturīgas sugas, kā arī eiribiontas – dažādus biotopus apdzīvojošas sugas.

Vidēja un it īpaši liela izmēra zīdītājdzīvnieku sugas visticamāk dabas liegumā uzturas epizodiski, t.i. tās pārmaiņus apdzīvo gan lieguma teritoriju, gan tam pieguļošās zemes. Tas saistīts ar faktu, ka izmēru ziņā lielākām zīdītājdzīvnieku sugām ir arī lielāks dzīves iecirknis. Piemēram, Eglaines upē lieguma teritorijā visticamāk tikai daļu laika pavada viens vai daži ūdri. Viena pieauguša ūdra dzīves iecirknis ietver šauru (maksimāli līdz 100m no krasta) piekrastes joslu, kas var stiepties gar ūdensteci vairāku (līdz pat 20-30) kilometru garumā. Latvijā veiktie ūdru ekoloģijas pētījumi (Ozoliņš, 2000) liecina, ka ūdri apdzīvo visu veidu ūdenstilpes, kur atrodama barība un drošas slēptuves atpūtai un midzeņu ierīkošanai. Tās galvenokārt ir ūdensteces ar kokiem un krūmiem noaugušiem krastiem. Biotopa pamatelementi, kas līdztekus barības resursiem nepieciešami ūdru dzīvei, ir:

- pietiekami tīrs ūdens;
- iespēja piekļūt ūdenim ziemas periodā (neaizsalstošs ūdens);
- pagaidu slēptuves īslaicīgai atpūtai;
- drošas slēptuves no sauszemes dabiskajiem ienaidniekiem ar iespēju ātri nokļūt ūdenī;
- iespējas periodiski izžāvēt un sakopt apmatojumu;
- teritorijas iezīmēšanai piemērotas vietas.

Savukārt bebru intensīvā darbība Eglaines upē, kā arī nomedīto bebru skaits (2012. gadā vairāk nekā 10 gb. (pēc MK „Tadenava” vadītāja Jāņa Līviņa datiem)), liecina, ka upes posmā, kas kalpo kā DL robeža, kā arī lieguma vecupēs, pastāvīgi uzturas vairākas bebru ģimenes. Netiešu liecību bebru intensīvajai darbībai sniedz arī novērojumi saistībā ar būrīšu izlikšanu. 2012. gada augustā, pārbaudot būrīšu apdzīvotību, 2 būrīši no 10 vairs nebija atrodami. Šie būrīši bija izlikti lazdās, kas auga vecupju krastos un kuras pārbaudes reizē bija vairāk vai mazāk bebru nograuztas.

Pēc mednieku novērojumiem (MK „Tadenava” vadītāja Jāņa Līviņa pers.ziņ.) arī pārnadži dabas liegumā lielākoties uzturas tikai epizodiski, t.i. to caur staigā vai arī izmanto atpūtai. Vienīgi stirnas nelielā skaitā uzturas pastāvīgi.

Dabas lieguma teritorija kopumā piemērota ar mežu biotopiem saistītām sikspārņu sugām. Veicot sikspārņu „novērošanu” ar ultraskaņas detektora palīdzību, sadzirdēti reti sikspārņu saucieni 50-60 KHz robežās, kas visticamāk liecina par pigmejsikspārņu klātbūtni (tomēr atbilstoši sikspārņu ekspertu Viestura Vintuļa un Gunāra Pēterona viedoklim nevar izslēgt, ka tie bijuši ziemeļu sikspārņu, rūsgano vakarsikspārņu vai *Myotis* ģints sikspārņu netipiskie saucieni). Pēc V.Vintuļa domām augusta otrajā pusē, kad pilnā sparā notiek sikspārņu migrācija, tie sikspārņi, kas iepriekš uzturējušies dabas lieguma teritorijā, to varētu būt jau pametuši.

Dabas liegums „Eglone” ietilpst mazā jeb lazdu susura izplatības apgabalā. Šai sugai piemēroti biotopi - kokaudzes ar lazdu pamežu dabas liegumā sastopamas galvenokārt mežmalās, vietām gar Eglaines upi, kā arī aizaugošajās pļavās. Mazie susuri piemērotos biotopos ir samērā bieži sastopami Kurzemē un Zemgalē (uz dienvidiem no Daugavas). Tā kā šī suga galvenokārt apdzīvo pionierfāzes mežus, pat aizzēlušus izcirtumus, kā arī skrajus mežus ar bagātīgu pamežu, Latvijas apstākļos mazo susuru populācijai kopumā apdraudējums nav novērojams.

Acīmredzot līdzīgus biotopus, kur ir bagātīga zemsedzes un krūmu stāva veģetācija, dabas liegumā aizņem meža sicista. Augsnes slazdā viens sicistas eksemplārs noķerts dabas lieguma dienviddaļā, krūmainā ceļmalā pie Eglaines upes. Meža sicista ir viena no tām zīdītājdzīvnieku sugām Latvijas faunā, par kuru trūkst datu gan attiecībā uz sugas izplatību, gan relatīvo sastopamības biežumu, gan ietekmējošiem faktoriem. Ļoti iespējams, ka gan mazo susuri, gan meža sicistu dabas lieguma „Eglone” teritorijā labvēlīgi ietekmējusi saimnieciskās darbības pārtraukšana kādreizējās lauksaimniecības zemēs un to aizaugšana - process, kas joprojām turpinās. Var pieņemt, ka negatīvu iespaidu nākotnē varētu atstāt gan relatīvi blīvu mežaudžu izveidošanās dabiskās sukcesijas rezultātā, gan parkveida pļavu intensīva apsaimniekošana.

Tiešas nevēlamas ietekmes uz zīdītājdzīvnieku faunu dabas liegumā nav konstatētas, un īpaši aizsardzības pasākumi attiecībā uz zīdītājdzīvniekiem nav nepieciešami. Tomēr, plānojot specifiskus teritorijas apsaimniekošanas pasākumus, būtu ļoti vēlams ņemt vērā zīdītājdzīvnieku, it īpaši mazo susuru un meža sicistu vajadzības attiecībā uz dzīvotnēm. Dabas lieguma perifērajā daļā, kur joprojām noris kādreizējo lauksaimniecības zemju aizaugšana un pārvēršanās mežā, vēlams šo sukcesijas stadiju iespēju robežās paildzināt. Nepieciešams, lai tur saglabātos retmeža, krūmāju un lauču mozaīka. Šāda biotopu struktūra piemērota arī pārnadžiem. Visur un it īpaši mežmalās veicināma lazdu klātbūtne.

4.7.1. tabula. Dabas liegumā „Eglone” konstatētās zīdītāju sugas, kas minētas Direktīvas 2009/147/EK 4. pantā un uzskaitītas Direktīvas 92/43/EEK II pielikumā, un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija						Teritorijas novērtējums			
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Tips	Lielums		Vienība	Kat.	Datu kvalitāte	Pop.	Sagl.	Izol.	Visp.
			Min	Maks							
<i>Lutra lutra</i>	ūdrs	p	1	2	i	R	M	D	A	C	C

Tips: p - uzturas pastāvīgi, r - vairojas, c - pulcējas, w - ziemo; Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); Vienība: ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); Sastopamības kategorija: Sastopamības kategorija: C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD) Datu kvalitāte: G = “laba” (piemēram, balstās uz apsekojumiem); M = “vidēja” (piemēram, balstās uz nepilnīgiem datiem un ekstrapolāciju); P = “slikta” (piemēram, aptuvenas aplēses); DD = “nepilnīgi dati” (šo apzīmējumu izmantot tikai tad, ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu). Populācija (teritorijā sastopamās sugas populācijas lielums un blīvums salīdzinājumā ar valsts teritorijā sastopamo populāciju lielumu un blīvumu): A - 100 % ≥ p > 15 %; B - 15 % ≥ p > 2 %; C - 2 % ≥ p > 0 %; D – nenozīmīga populācija; Saglabāšanās pakāpe: A - izcila saglabāšanās pakāpe; B - laba saglabāšanās pakāpe; C - vidēja vai zema saglabāšanās pakāpe; Izolācija (teritorijā sastopamās populācijas izolētības pakāpe attiecībā pret sugu dabiskās izplatības areālu): A - (gandrīz) izolēta populācija, B - populācija nav izolēta, bet pie dabiskās izplatības areāla robežām, C: populācija nav izolēta plašākā izplatības areālā; Vispārējais novērtējums: A: izcila vērtība, B: liela vērtība, C: ievērojama vērtība.

4.7.2. tabula. Citas dabas liegumā „Eglone” konstatētās zīdītāju sugas un ar tām saistītais teritorijas novērtējums.

Suga		Teritorijā sastopamā populācija				Pamatojums					
Zinātniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	Lielums		Vienība	Kat.	Pielikums, kurā iekļautas suga		Citas kategorijas			
		Min	Maks			IV	V	A	B	C	D
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Pigmejsikspārnis	?	?	i	R	-	-	-	-	x	-
<i>Sicista betulina</i>	Meža sicista	?	?	i	R	x	-	-	-	-	-

<i>Muscardinus avellanarius</i>	Mazais (lazdu) susuris	20	50	i	R	x	-	-	-	-	-
<i>Martes martes</i>	Meža cauna	1	2	i	C	-	x	-	-	-	-
<i>Castor fiber</i>	Bebrs	10	20	i	C	-	x	-	-	-	-
<i>Sorex minutus</i>	mazais cirslis	?	?	i	C	-	-	-	-	x	-
<i>Sorex areanus</i>	meža cirslis	?	?	i	C	-	-	-	-	x	-
<i>Meles meles</i>	āpsis	?	?	i	P	-	-	-	-	x	-
<i>Cervus elaphus</i>	staltbriedis	1	3	i	P	-	-	-	-	x	-
<i>Alces alces</i>	alnis	1	2	i	P	-	-	-	-	x	-
<i>Capreolus capreolus</i>	stirna	5	10	i	C	-	-	-	-	x	-

Tabula aizpildīta saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumu (2011. gada 11. jūlijs) par formu, kādā sniedzama informācija par *Natura 2000* teritorijām (izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 4892) (2011/484/ES)

Lielums: ieraksta zināmos populācijas datus, ja tādi ir pieejami. Ja nav iespējams veikt pat aptuvenas aplēses par populācijas lielumu, ieraksta populācijas tipu (piemēram, uzturas pastāvīgi) un laukā “datu kvalitāte” ieraksta vērtību “DD” (nepilnīgi dati); **Vienība:** ieteicams izmantot vienības “atsevišķi īpatņi” (= i) vai “pāri” (= p); **Sastopamības kategorija:** **Sastopamības kategorija:** C = izplatīta suga, R = reta suga, V = ļoti reta suga, P = pārstāvēta suga – šo lauku aizpilda, ja dati ir nepilnīgi (DD); **IV.** Sugas, kas iekļautas IV pielikumā (Dzīvotņu direktīva); **V.** Sugas, kas iekļautas V pielikumā (Dzīvotņu direktīva); **A** - Valsts Sarkanās grāmatas dati; **B** - Endēmiskas sugas; **C** - Starptautiskas konvencijas (tostarp Bernes konvencija, Bonnas konvencija un Konvencija par bioloģisko daudzveidību); **D** - Citi iemesli.

Zīdītājdzīvnieku sociāliekonomiskā vērtība

Atsevišķas zīdītāju sugas tiek medītas, tāpēc mednieku sabiedrībā tām piemīt augsta sociāliekonomiskā vērtība. Dabas liegums ietilpst mednieku kluba „Tadenava” apsaimniekotajā (medību) teritorijā, sastādot apmēram 10% no kopējās MK medību teritorijas. Tomēr atbilstoši MK „Tadenava” vadītāja Jāņa Līviņa sniegtajai informācijai, dabas liegumā tā relatīvās izolētības dēļ medības notiek reti, parasti tikai uz gaidi. Tiek šauti lielie pārnadži, bet tikai daži īpatņi gadā un ne katru gadu. Līdz ar to dabas liegums vairāk kalpo kā medību zvēru patvēruma vieta.

Dabas lieguma ģeogrāfiskā novietojuma un nelielās platības dēļ nevienai no tur mītošajām zīdītājdzīvnieku sugām nav būtiski negatīva ietekme uz cilvēka apsaimniekotajiem dabas resursiem. Salīdzinoši nelielu kaitējumu meža resursiem nodara bebri.

4.8. Dižkoki dabas liegumā „Eglone”

Dabas lieguma „Eglone” teritorijā līdz dabas aizsardzības plāna izstrādei reģistrēts tikai viens valsts nozīmes dižkoks, tomēr 2012. gadā veiktās dižkoku inventarizācijas laikā dabas lieguma teritorijā tika konstatēti 5 līdz šim neregistrēti dižozoli. Dabas lieguma teritorijā konstatēti vēl 3 ozoli, kuru apkārtmēri tuvojās 4 m diametram. Lieguma teritorijā veiktās dižkoku inventarizācijas dati apkopoti 4.8.1. tabulā (kartogrāfisko materiālu skat. 21. pielikumā un dižkoku atrašanās vietas metriskās koordinātes 27. pielikumā).

4.8.1. tabula. Dabas lieguma „Eglone” esošie un potenciālie dižkoki.

Nr	Dižkoka suga	Apkārtmērs (cm)	Augstums (m)	Koka vitalitāte
1	<i>Quercus robur</i>	385	19	izcila
2	<i>Quercus robur</i>	410	27	viduvēja
3	<i>Quercus robur</i>	392	38	izcila
4	<i>Quercus robur</i>	470	26	laba
5	<i>Quercus robur</i>	545	23	viduvēja
6	<i>Quercus robur</i>	370	26	izcila
7	<i>Quercus robur</i>	400	27	laba
8	<i>Quercus robur</i>	510	29	laba
9	<i>Quercus robur</i>	446	26	laba

4.9. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums

Neskatoties uz teritorijas salīdzinoši nelielo platību (159,4 ha), sastopamo dabas vērtību ziņā dabas liegums „Eglone” uzskatāms par nozīmīgu aizsargājamo dabas teritoriju. Teritorijā konstatēti septiņi Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami biotopi - Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Veci vai dabiski jaukti platlapju meži (9020*), Parkveida pļavas un ganības (6530*), Staignāju meži (9080*), Mēreni mitras pļavas (6510), Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410), Palieņu zālāji (6450). Dabas liegumā konstatētas 11 īpaši aizsargājamās bezmugurkaulnieku, 13 putnu, 10 ķērpju, 2 sūnu, 2 sēņu kā arī 13 īpaši aizsargājamās vaskulāro augu sugas.

Teritorijas sociālekonomiskās vērtības veido gan materiālās, gan nemateriālās vērtības. Lielākā ekonomiskā vērtība, teorētiski, piemīt lieguma meža koksnes krājamībai, tomēr, mežsaimnieciskās darbības attīstību pamatoti ierobežo dabas vērtību saglabāšanai nepieciešamais īpaši aizsargājamās dabas teritorijas statuss un ar to saistītie ierobežojumi. Izvēle par labu dabas aizsardzībai tika pieņemta, nodibinot liegumu un apstiprinot tā robežas. Dabas lieguma nekoksnes vērtību veido mežam piemītošās rekreatīvās, zinātniskā un izziņas, vidi stabilizējošās un ekoloģiskās īpašības, kā arī nekoksnes materiālās vērtības - savvaļas sēnes, ogas un medijamie dzīvnieki.

Teritorijas augstvērtīgā ainava un ievērojamā bioloģiskā daudzveidība piedāvā daudzveidīgas rekreācijas un tūrisma attīstības iespējas, tomēr apmeklētāju plūsma, ņemot vērā lieguma mazo teritoriju, ir stingri regulējama, kamēr nav labiekārtota

lieguma izziņas takas infrastruktūra un nodrošināta pret traucējumu jutīgo sugu un biotopu pienācīga aizsardzība.

Lieguma teritorijā vērojama būtiska meliorācijas ietekme. Meliorācijas rezultātā ir mainīts hidroloģiskais režīms Eglaines upē, tādējādi samazinot gan bioloģisko daudzveidību, gan teritorijas ainavisko vērtību. Iespējamie upes dabiskā tecējuma atjaunošanas pasākumi uzraudzības grupas ietvaros apspriesti ar sugu un biotopu ekspertiem. Eksperti norādījuši, ka šāda apjoma zemes darbu īstenošana dabas lieguma teritorijā varētu nodarīt būtisku traucējumu tur sastopamajiem aizsargājamiem biotopiem un sugām, tādēļ dabas aizsardzības plāna darbības laikā pasākumi upes dabiskā tecējuma atjaunošanai netiek paredzēti. Šāda veida pasākumi var tikt paredzēti izstrādājot dabas aizsardzības plānu turpmākajiem periodiem, ja tiks atrasti citi tehniskie risinājumi, kuru realizācija neatstās negatīvu ietekmi uz teritorijā sastopamajiem aizsargājamiem biotopiem un sugām.

Apkopojums par teritorijas dabas aizsardzības un sociālekonomiskajām vērtībām, kā arī tās ietekmējošiem faktoriem, sniegts 4.9.1. tabulā.

4.9.1. tabula. Teritorijas dabas aizsardzības un sociālekonomiskās vērtības, un tās ietekmējošie faktori.

Dabas un ainaviskās vērtības	Sociāli ekonomiskās vērtības	Ietekmējošie faktori (pozitīvi un negatīvi)
Meži ar aizsargājamiem biotopiem, retu un aizsargājamu sugu dzīvotne. Mežs kā ainavas sastāvdaļa.	Koksnes vērtība, tūrisma un rekreācijas vērtība, medības, ogošanas iespējas. Zinātniskās izpētes un izziņas vērtība.	(-) Meliorācija. (-) Bebru darbība (-) Mežsaimnieciskās darbības degradēti biotopi. (-) Mežsaimnieciskā darbība tiešā lieguma tuvumā. (+) Aizsargājamās teritorijas statuss.
Pļavu biotopi ar aizsargājamu bezmugurkaulnieku un augu sugu atradnēm.	Lauksaimniecības zemes – siena ieguve, ganišana. Tūrisma iespējas.	(-) Meliorācija. (-) Apmežošanās. (+) Aizsargājamās teritorijas statuss.
Eglaines upe ar aizsargājamu bezmugurkaulnieku sugu atradnēm, putnu ligzdošanas un barošanās vieta, sikspārņu barošanās vieta.	Zivju resursi - makšķerēšana, zivju mazuļu atražošana. Ūdens resursi.	(-) Meliorācija. (+) Teritorijas mazā apdzīvotība. (+) Aizsargājamās teritorijas statuss.

5. INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANU

5.1. Aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi plānā noteiktajam apsaimniekošanas periodam

5.1.1. Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis

Teritorijas apsaimniekošanas ideālais jeb ilgtermiņa mērķis ir saglabāt dabas lieguma „Eglone” dabas vērtības, aizsargājot to ainavisko struktūru, kā arī biotopu un sugu daudzveidību, līdzsvarojot dabas aizsardzības un sociālekonomiskās intereses.

5.1.2. Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi plānā apskatītajam apsaimniekošanas periodam

Institucionālie un organizatoriskie aspekti

- 1. Nodrošināt dabas aizsardzības plāna ieviešanas juridisko bāzi.*
- 2. Nodrošināt dabas lieguma robežu iezīmēšanu dabā.*

Dabas un ainavisko vērtību saglabāšana

- 3. Saglabāt dabas lieguma teritorijā esošos aizsargājamus biotopus vismaz to pašreizējā platībā.*
- 4. Saglabāt dabas lieguma teritorijā sastopamo reto un aizsargājamo sugu populācijas vismaz to pašreizējā stāvoklī.*
- 5. Veicināt dabisko meža biotopu atjaunošanos bioloģiskās daudzveidības ziņā degradētajos mežu nogabalos.*
- 6. Saglabāt teritorijas ainaviskās vērtības.*
- 7. Nodrošināt teritorijā sastopamo dižkoku aizsardzību un vēlamo apsaimniekošanu.*

Sabiedrības izglītošana

- 8. Izglītēt sabiedrību, iepazīstinot ar teritorijas dabas, ainaviskajām un kultūrvēsturiskajām vērtībām.*

Zinātniskā izpēte un monitoringi

- 9. Izveidot monitoringa sistēmu dabas aizsardzības plānā aprakstīto apsaimniekošanas pasākumu novērtēšanai, izmantojot Valsts monitoringa programmas ietvaros iegūtos datus.*

5.2. Plānotie apsaimniekošanas pasākumi

Apsaimniekošanas pasākumi plānoti laika periodam no 2013. gada līdz 2025. gadam, taču tie ir pārskatāmi un maināmi, vadoties pēc monitoringa rezultātiem, kā arī, ja rodas neparedzēti apstākļi, kas liek tos mainīt un to nepieciešamību var zinātniski pamatot. Apsaimniekošanas pasākumu maiņu vajadzības gadījumā veic Dabas aizsardzības pārvalde sadarbībā ar dabas lieguma apsaimniekotājiem savas kompetences ietvaros vai piesaistot attiecīgās nozares speciālistus. Pasākumu maiņa ir jādokumentē.

Apsaimniekošanas pasākumiem ir vērtēta to realizēšanas nepieciešamība, vadoties pēc pasākuma ietekmes uz dabas vērtību saglabāšanu un citu sabiedrībai nozīmīgu interešu ievērošanu. Ieviešot dabas aizsardzības plānu kā pirmie jāveic pasākumi, kuri ir būtiski dabas liegumā sastopamo sugu un biotopu saglabāšanā vai tie ir priekšnosacījums šo būtisko pasākumu īstenošanai.

I – prioritāri veicams pasākums, kas būtisks dabas lieguma sugu un biotopu saglabāšanā un kura nerealizēšana var novest pie šo sugu un biotopu kvantitatīvo vai kvalitatīvo parametru samazināšanās;

II – vajadzīgs pasākums, kura īstenošana pozitīvi ietekmē dabas vērtību saglabāšanos;

III – vajadzīgs pasākums, kura realizācija sekmē citu sabiedrībai nozīmīgu interešu ievērošanu;

IV – pasākumam nav būtiskas tiešas pozitīvas ietekmes uz dabas vērtību saglabāšanos un tas nav tieši saistīts ar citu sabiedrībai nozīmīgu interešu ievērošanu, taču tā realizācija sekmē citu pasākumu īstenošanu.

5.2.1. Tabula. Dabas liegumā „Eglone” plānoto apsaimniekošanas pasākumu kopsavilkums

Apsaimniekošanas pasākums	Pasākuma izpildītājs	Prioritāte Izpildes termiņš	Izmaksas*	Iespējamais finanšu avots	Izpildes indikatori
Institucionālie un organizatoriskie aspekti					
5.2.1. Dabas lieguma individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu projekta sagatavošana, balstoties uz ieteikumiem plānā	LR VARAM	I 2013.-2014. g.	Administratīvās izmaksas	LR VARAM	Ministru kabineta apstiprināti dabas lieguma individuālie aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi
5.2.2. Dabas lieguma informatīvo zīmju izgatavošana, izvietošana dabā, uzturēšana (skat. 22. pielikumu)	DAP sadarbībā ar pašvaldību	IV regulāri	20 LVL/1 zīme ar stabu	DAP, Pašvaldība	Izvietotas visas nepieciešamās zīmes („ozollapas”) dabas aizsardzības plānā norādītajās vietās
Dabas un ainavisko vērtību saglabāšana					
5.2.3. Aizsargājamo pļavu biotopu apsaimniekošanas pasākumu nodrošināšana veicot pļavu pļaušanu un/vai noganīšanu. Aizaugušo pļavu biotopu atjaunošana, izcērtot krūmus un veicot pirmreizējo pļaušanu** (skat. 22. pielikumu)	Zemes īpašnieki AS LVM	I 2013.-2025	50-150 Ls/ha atkarībā no pļaušanas metodes, krūmu izciršana un izvākšana 250 -350 Ls/ha	Lauksaimniecības subsīdijas (agrovide), Privātie līdzekļi, AS LVM, DAP	Saglabāti aizsargājamo pļavu biotopi. Aizaugušās pļavu platības atjaunotas. Kopējā apsaimniekojamo pļavu platība ne mazāk kā 10 ha
5.2.4. Laipas uzstādīšana pār Eglaines upi pie „Krustalīču” mājām, tādējādi nodrošinot piekļuvi dabas lieguma teritorijā esošajām bioloģiski vērtīgajām pļavām (skat. 22. pielikumu)	DU LIFE+ projekts EREMITA MEADOWS	I 2013.	~3000 Ls	DU LIFE+ EREMITA MEADOWS projekta ietvaros	Nodrošināta piekļuve dabas lieguma teritorijā esošajām bioloģiski vērtīgajām pļavām

Apsaimniekošanas pasākums	Pasākuma izpildītājs	Prioritāte Izpildes termiņš	Izmaksas*	Iespējamais finansu avots	Izpildes indikatori
5.2.5. Aizaugošo Parkveida pļavu un ganību (6530*) biotopa struktūras atjaunošana un kopšana (skat. 22. pielikumu)	Zemes īpašnieki AS LVM	I 2013.-2025	250 -350 Ls/ha atkarībā no aizauguma	Lauksaimniecības subsīdijas (agrovide) Privātie līdzekļi, AS LVM, DAP, DU LIFE+ projekta „EREMITA MEADOWS” ietvaros	Parkveida pļavu un ganību (6530*) biotopa struktūra atjaunota un kopta ne mazāk kā 2 ha platībā.
5.2.6. Dižkoku un citu lapkoku praulgrauža (<i>Osmoderma eremita</i>) apdzīvoto un tam potenciāli piemēroto koku atsegšana (skat. 22. pielikumu)	Zemes īpašnieki, AS LVM	II Vismaz reizi 5 gados, atkarībā no aizauguma pakāpes	25-30 Ls/par koku atkarībā no aizauguma pakāpes	AS LVM, DAP, Projektu finansējums	Dižkoki un citi lapkoku praulgrauža apdzīvotie un tam potenciāli piemērotie koki atbrīvoti no apauguma. Kopumā apsaimniekoti vismaz 18 lapkoku praulgrauža apdzīvoti vai potenciāli piemēroti koki.
5.2.7. Mežaudzes nomaīņa bioloģiski augstvērtīgākas dabiskas audzes veidošanai (skat. 22. pielikumu)	AS LVM	II 2013.-2025	2000 Ls/ha	AS LVM, DAP, Projektu finansējums	Novāktas egļu monokultūras ar mazu bioloģisko vērtību 15.5 ha platībā. Atjaunojusies lapukoku jaunaudze 15.5 ha platībā.
Sabiedrības izglītošana					
5.2.8. Izveidot demonstrācijas vietu par Parkveida pļavu un ganību (6530*) apsaimniekošanu un biotopā sastopamajām dabas vērtībām (skat. 22. pielikumu)	DU LIFE+ projekta”EREMITA MEADOWS” ietvaros	III 2013.	~ 500 Ls	DU LIFE+ projekta”EREMITA MEADOWS” ietvaros	Izveidota demonstrācijas vieta par Parkveida pļavu un ganību (6530*) apsaimniekošanu un biotopā sastopamajām dabas vērtībām
5.2.9. Informācijas stenda par dabas lieguma “Eglone” teritorijā sastopamajām dabas vērtībām uzstādīšana pie Tadenavas bibliotēkas	DAP	III 2013.-2014.	500 - 800 Ls atkarībā no izmantojamiem materiāliem	DAP	Pie Tadenavas bibliotēkas uzstādīts informācijas stends par dabas lieguma „Eglone” teritorijā sastopamajām dabas vērtībām

Apsaimniekošanas pasākums	Pasākuma izpildītājs	Prioritāte Izpildes termiņš	Izmaksas*	Iespējamais finanšu avots	Izpildes indikatori
5.2.10. Informācijas centra izveidošana Tadenavas bibliotēkā (skat. 22. pielikumu)	Pašvaldība, DU LIFE+ projekta EREMITA MEADOWS ietvaros	III 2013.-2014.	400 – 1000 Ls atkarībā no izmantojamiem materiāliem	Pašvaldība, DU LIFE+ projekta EREMITA MEADOWS ietvaros	Izveidots dabas lieguma „Eglone” informācijas centrs Tadenavas bibliotēkā
5.2.11. Izziņas takas izveidošana sabiedrības izglītošanai (skat. 22. pielikumu)	AS LVM, DU LIFE+ projekta EREMITA MEADOWS ietvaros	III 2013.	400 – 1000 LVL atkarībā no izmantojamiem materiāliem	AS LVM, DU LIFE+ projekta EREMITA MEADOWS ietvaros	Izveidota izziņas taka sabiedrības izglītošanai
5.2.12. Izveidotās izziņas takas regulāra apsaimniekošana	AS LVM	III 2013.	200 LVL/	AS LVM	Veikta izveidotās izziņas takas regulāra apsaimniekošana.
5.2.13. Vides gidu apmācība	DU LIFE+ projekta EREMITA MEADOWS ietvaros		200 LVL	DU LIFE+ projekta EREMITA MEADOWS ietvaros	Veikta vides gidu apmācība
Zinātniskā izpēte un monitorings					
5.2.14. Izmantojot Valsts monitoringa programmas ietvaros iegūtos u.c. datus, novērtēt aizsargājamo biotopu un sugu stāvokli dabas lieguma teritorijā, kā arī dabas lieguma apsaimniekošanas sekmes	DAP LR VARAM LOB LDF LVGMC	I 2013.-2025.g.	Nav zināmas	Valsts budžets	Iegūti dati par aizsargājamo biotopu un sugu stāvokli dabas lieguma teritorijā, kā arī novērtētas veiktās apsaimniekošanas sekmes

*Precīzas izmaksas ir grūti prognozējamās, tās būs atkarīgas no izmaksām konkrētā gadā. Tabulā minēts optimālais pasākumu izpildes termiņš.

**Jāņem vērā, ka dažviet aizaugums ir klasificējams par mežu – saskaņā ar Meža likumu „mežs ir ekosistēma visās tā attīstības stadijās, un tajā dominē koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz septiņus metrus un kuru pašreizējā vai potenciālā vainagu projekcija ir vismaz 20 procenti no mežaudzes aizņemtās platības”. Līdz ar to šāda apauguma ciršana jāaskaņo ar Valsts meža dienestu – jāveic mežaudzes inventarizācija un jāizņem ciršanas apliecinājums tā apsaimniekošanai.

AS LVM – AS „Latvijas Valsts meži”

DU – Daugavpils Universitāte

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde

LDF – Latvijas Dabas fonds

LOB – Latvijas Ornitoloģijas biedrība
LR VARAM - Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministrija
LVĢMC – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

Apsaimniekošanas pasākumu detalizēts apraksts

Institucionālie un organizatoriskie aspekti

5.2.1. Dabas lieguma individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu sagatavošana, balstoties uz ieteikumiem plānā.

Pasākums daļēji veikts dabas aizsardzības plāna ietvaros (skat. 6.2. nodaļu), pēc plāna saskaņošanas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā to turpina LR VARAM Dabas aizsardzības departaments. Pēc tam noteikumus apstiprina LR Ministru kabinets.

5.2.2. Dabas lieguma informatīvo zīmju izgatavošana, izvietošana dabā, uzturēšana

Teritorijas apmeklētājiem, apsaimniekotājiem, kā arī uzraugošajām institūcijām nepieciešama dabas lieguma teritorijas apzīmēšana dabā – “ozollapas” zīmes izvietošana dabas aizsardzības plānā paredzētajās vietās. Aizsargājamo teritoriju un to funkcionālo zonu robežas attēlo vietējo pašvaldību teritorijas plānojumos.

Aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lieto speciālas informatīvas zīmes - “ozollapas”, kuru paraugus, lietošanas un izveidošanas kārtību nosaka „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (MK noteikumi Nr. 264, 16.03.2010). Plāksnītes ar zīmi saņemamas Dabas aizsardzības pārvaldē bez maksas, jānodrošina tikai to izvietošana. Pašreizējās Dabas lieguma robežas nepieciešams iezīmēt dabā ar 2 informatīvām zīmēm.

Dabas un ainavisko vērtību saglabāšana

5.2.3. Aizsargājamo pļavu biotopu apsaimniekošanas pasākumu nodrošināšana, veicot pļavu pļaušanu un/vai noganīšanu. Aizaugušo pļavu biotopu atjaunošana, izcērtot krūmus un veicot pirmreizējo pļaušanu

Aizsargājamo pļavu biotopi ir nozīmīgi gan kā retu sugu putnu barošanās un ligzdošanas vieta, gan kā aizsargājamo augu un bezmugurkaulnieku sugu dzīvotnes. Arī no botāniskā viedokļa aizsargājamo pļavu biotopi uzskatāmi par ļoti vērtīgiem. Diemžēl zālāji strauji aizaug, ja tie vairs netiek apsaimniekoti.

Spēkā esošā dabas lieguma „Eglone” robežās apsaimniekošanas pasākumi ierosināti sekojošiem aizsargājamiem pļavu biotopiem – Palieņu zālāji (6450), Mēreni mitras pļavas (6510), Parkveida pļavas un ganības (6530*). Teritorijā, kuru eksperti ieteikuši pievienot dabas liegumam, no aizsargājamiem pļavu biotopiem konstatētas Parkveida pļavas un ganības (6530*), Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs (6410) un Palieņu zālāji (6450) – arī šo biotopu saglabāšanai nepieciešams veikt apsaimniekošanas pasākumus. Kartogrāfisko materiālu par ierosinātajiem apsaimniekošanas pasākumiem skat. 22. pielikumā.

Zemes apsaimniekotājiem viens no veidiem, kā nodrošināt aizsargājamo pļavu biotopu apsaimniekošanu ir pieteikties "Lauku attīstības programmas 2007-2013" pasākuma "Agrovides maksājumi" apakšpasākuma „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos (BDUZ 08)” atbalsta maksājumiem, kuru mērķis ir veicināt bioloģiski daudzveidīgo zālāju saglabāšanu, savvaļas augu, dzīvnieku, putnu populāciju un ainavas uzturēšanu apsaimniekotajās LIZ bioloģiski vērtīgo zālāju platībās.

Aizsargājamo pļavu biotopu platībās, par kurām netiek saņemti Agrovides maksājumi ***pļaušanu var veikt ātrāk par lauku attīstības programmā noteiktajiem vēlās pļaušanas uzsākšanas termiņiem.*** Vietās, kur tas ir iespējams, nopļauto zāli no teritorijas vēlams izvest, jo atstātās zāles slānis mazina vides apstākļu dažādību (mazinās mikroklimata, gaismas intensitātes, mitruma režīma atšķirības).

Joprojām zināšanas par konkrētu apsaimniekošanas paņēmieni ietekmi uz dažādām augu un dzīvnieku sabiedrībām nav pilnīgas, tādēļ, veicot zālāju atjaunošanu un/vai saglabāšanu dabas aizsardzības nolūkā, ir ieteicams apsaimniekošanas sekmju monitorings.

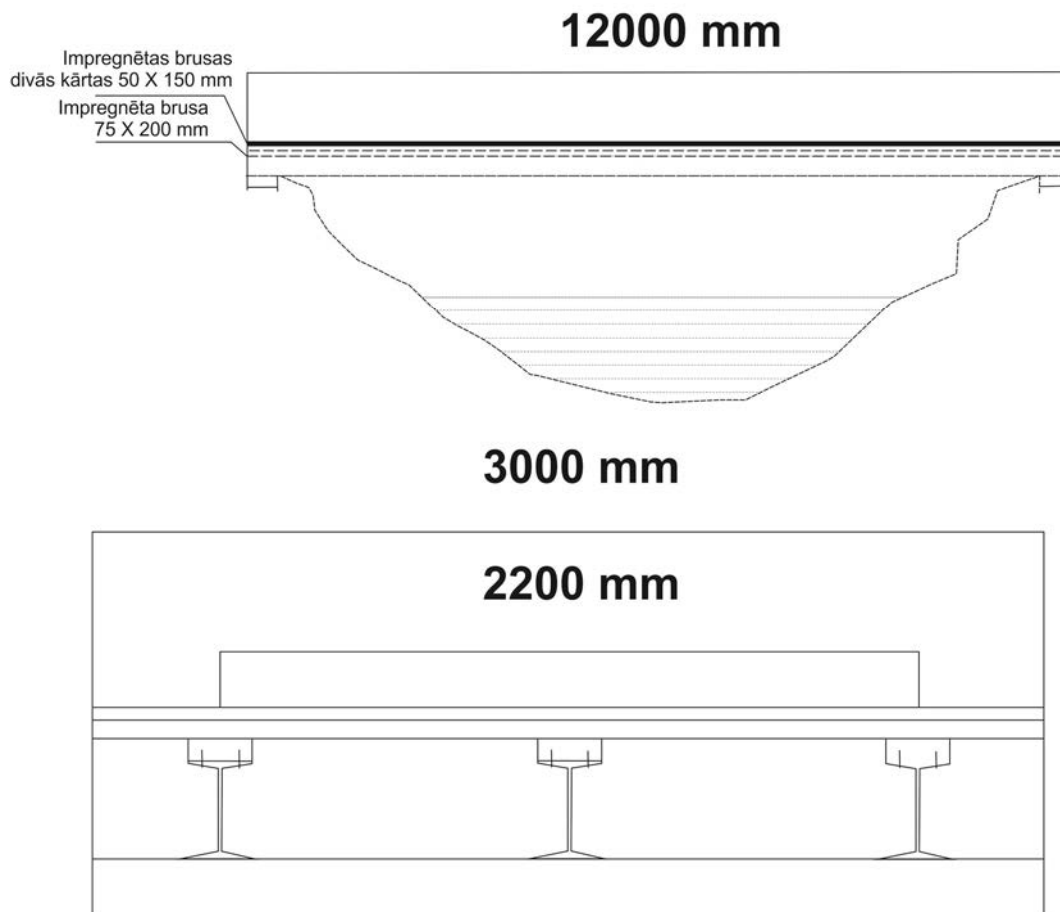
Vietās, kur iespējams uzsākt aizaugošo pļavu apsaimniekošanu, jāizcērt krūmi un sīkie kociņi, jāveic pirmreizējo pļaušanu. Nocirstos krūmus no pļavas jāaizved vai jāasasmalcina.

5.2.4. Laipas uzstādīšana pār Eglaines upi pie „Krustalīču” mājām, tādējādi nodrošinot piekļuvi dabas lieguma teritorijā esošajām bioloģiski vērtīgajām pļavām

Pasākuma mērķis ir nodrošināt piekļuvi dabas lieguma teritorijā esošajām bioloģiski vērtīgajām pļavām. Pašlaik apsaimniekošana tiek nodrošināta izmantojot esošo veco koka tiltu pie „Krustalīču” mājām, taču esošais tilts ir ļoti sliktā stāvoklī un tuvākajos gados tā ekspluatācija vairs nebūs iespējama. Laipa jāizvieto blakus esošajam vecajam koka tiltam pie „Krustalīču” mājām.

Laipas specifikācija:

Laipas pamatne sastāv no trīs tērauda T veida dubultprofiliem (250*12000 mm), kas kopā savienoti (sametināti) ar U veida profilu (250* 3000 mm). Metāla konstrukcija tiek gruntēta ar pretkorozijas grunti, un nokrāsota ar alkīda emālijas krāsu. Pie nesošās metāla konstrukcijas stiprinās antiseptizētas koka lagas, kas tiek pārklātas ar antiseptizētām brusām (50*150) divās kārtās. Brusas tiek savā starpā savienotas ar kokskrūvēm 6*90. Plānotais laipas izmērs 3000x12000mm.

5.2.4.1. attēls. Plānotās laipas rasējums

5.2.4.2. attēls. Paredzētās laipas izvietojums lieguma teritorijā

5.2.5. Aizaugošo Parkveida pļavu un ganību (6530*) biotopa struktūras atjaunošana un kopšana

Pasākuma mērķis ir gan atjaunot ES nozīmes biotopu „Parkveida pļavas un ganības (6530*)”, gan nodrošināt veco parkveida koku pēcteci, veicinot jaunu skrajām vai atklātām ainavām raksturīgu platlapju koku veidošanos. Teritorijas, kur atjaunojamas parkveida pļavas, skat. apsaimniekošanas pasākumu kartē (skat. 22. pielikumu). Apsaimniekošanas metodika izstrādāta pamatojoties uz Dabas aizsardzības plānu AAA „Ziemeļgauja” un Valsts meža dienesta izstrādāto metodiku (Johansson 2005).

Atjaunošana attiecas uz vietām, kur parkveida pļavu fragmenti ieauguši krūmos vai mežā. To atbrīvošana no apauguma nodrošinās gaišāku vidi ap biokoku stumbriem, tādējādi atjaunojot dzīves apstākļus gaismas prasīgām ķērpju un kukaiņu sugām kā arī novēršot ap biokoku augošo koku un krūmu negatīvo ietekmi uz tā dzīvotspēju. Parkveida pļavas atjaunošana var nozīmēt gan meža transformāciju lauksaimniecības zemē, gan arī tās saglabāšanos kā meža zemei, jo parkveida pļavās koku biežība bieži ir uz robežas attiecībā pret atbilstību meža definīcijai.

Veicot atjaunošanas darbus, ap biokokiem izcērtami visi nevēlamie krūmi un koki, atstājot atsevišķus platlapjus, lai nodrošinātu parkveida ainavai raksturīgu platlapju koku attīstību ilgtermiņā. Atstājami arī citi parkveida pļavām raksturīgie elementi - atsevišķi vecāki krūmi un koki, kas nevar ieaugt biokoku vainagos vai tos pāraugt garumā (vecāki lazdu puduri, pabērzi, segliņi, irbenes, blīgzņas, pīlādži, mežābeles, vilkābeles u.c.). Saglabājamie koki un krūmi visbiežāk ir tie, kas saglabājušies no laikiem, kad parkveida ainava vēl nebija aizaugusi ar mežu. Saglabājamo koku un krūmu daudzums var būt ļoti dažāds atkarībā no to sastopamības. Var būt situācijas, kad biokoka vainaga projekcijā netiek saglabāts neviens cits koks, bet citkārt tie ir pat vairāki koki un krūmi pie viena biokoka. Vidēji saglabājamo koku daudzums ir tāds, ka to vainagu projekcija aizņem ap 5 – 10% no kopējās biotopa platības.

Šis pasākums lielā mērā ir līdzīgs pasākumam „Dižkoku un citu lapkoku praulgrauža (*Osmoderma eremita*) apdzīvoto un tam potenciāli piemēroto koku atēnošana”. Taču šajā gadījumā apsaimniekošanas pasākuma mērķis ir atjaunot parkveida pļavu, nevis uzturēt atsevišķu parkveida ainavas elementus. Ja tiek atjaunota veca parkveida pļava, jāievēro tādi paši nosacījumi, kā apsaimniekojot biokokus (skatīt nākamo apsaimniekošanas pasākumu).

Apsaimniekošanas pasākumu kartē iekļautas tikai parkveida pļavas, kuras saglabājušās vislabāk, tomēr visā lieguma teritorijā un tam pieguļošajās teritorijās Eglones upes krastos saglabājušies parkveida pļavu struktūras elementi – ozoli un ozolu grupas - dažādās aizauguma stadijās (skat. 28. pielikumu). Arī šajās teritorijās vēlami apsaimniekošanas pasākumi. Šajos gadījumos apsaimniekošana veicama, balstoties uz biotopu eksperta atzinumu.

5.2.6. Dižkoku un citu lapkoku praulgrauža (*Osmoderma eremita*) apdzīvoto un tam potenciāli piemēroto koku atsegšana

Pasākumā paredzēta biokokus nomācošo un apēnojošo koku un krūmu izciršana, kuras galvenais mērķis ir atjaunot gaišāku dzīves vidi uz šo koku stumbriem, tādējādi

nodrošinot piemērotus apstākļus ES nozīmes īpaši aizsargājamajai sugai – lapkoku praulgrauzim *Osmoderma eremita*, kā arī citām gaismas prasīgām kukaiņu un ķērpju sugām. Visi dabas liegumā sastopamie dižkoki ir arī lapkoku praulgrauzim piemērotas dzīvotnes. Paredzētie apsaimniekošanas pasākumi labvēlīgi ietekmēs gan lapkoku praulgrauža populācijas, gan vienlaicīgi paildzinās arī veco koku mūžu.

Apsaimniekošanas metodika izstrādāta pamatojoties uz Dabas aizsardzības plānu AAA „Ziemeļgauja” un Valsts meža dienesta izstrādāto metodiku (Johansson 2005).

Pasākums attiecas uz mežā iesaistītiem, veciem, kādreiz klajumā auguši veciem platlapjiem (tai skaitā dižkokiem) vai to grupām, kuras nomāc jaunāki koki un apēno krūmi. Vienlaicīgi pasākums attiecas arī uz jaunu biokoku augšanas veicināšanu. Kādreizējiem klajuma kokiem raksturīgs vai bijis raksturīgs zems un kupls zarojums ar resniem zariem.

Ja bioloģiski vērtīgais koks stipri aizaudzis, tad strauja krūmu un koku attīrīšana ir stingri aizliegta. Lai bioloģiski vērtīgais koks un ar to saistītie retie un aizsargājamie augi, un dzīvnieki pielāgotos jaunajiem apstākļiem, apsaimniekošanas darbi jāveic 2 posmos. 1. posmā tiek attīrīti nevēlamie koki un krūmi, kas nepārsniedz bioloģiski vērtīga koka vainaga projekcijas, tādējādi nodrošinot buferzonu, kas aizsargās koku no tiešās saules iedarbības. 2. posmā tiek attīrīta atlikušā daļa jeb buferzona.

Ja bioloģiski vērtīgā koka aizaugumu pakāpe ir maza, tad zem koka vainaga projekcijas tiek notīrīti visi nevēlamie koku un krūmi vienā posmā.

Attīrīšanas rezultātā radušās lielāka diametra (virs 10 cm) ciršanas atliekas sakraujamas kaudzēs un atstājamas teritorijā. Mazāka diametra atliekas sadedzināmas vai sasmalcināmas par 1m īsākos nogriežņos un izkaisāmas teritorijā. Ja pēc attīrīšanas maza diametra ciršanas atliekas ir lielā daudzumā, tad vismaz daļu no tām vēlams sadedzināt.

Daļa no bioloģiski vērtīgajiem kokiem, kurus paredzēts atbrīvot no apauguma atrodas mikrolieguma teritorijā, tādēļ dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros veikta ekspertīze par plānoto apsaimniekošanas pasākumu ietekmi uz teritorijā sastopamajām ķērpju sugām, kuru aizsardzībai mikroliegums ticis izveidots. Eksperta atzinums pievienots 25. pielikumā.

5.2.7. Mežaudzes nomaina bioloģiski augstvērtīgākas dabiskas audzes veidošanai

Pirms lieguma izveidošanas atsevišķos meža biotopos veiktas kailcirtes, kas atstājušas negatīvu ietekmi uz teritorijas bioloģisko daudzveidību. Plašās teritorijās 178. kvartāla 13, 21, 26, 27, 29, 32,34, 36,37, 47, 48 nogabalos samērā nesenā pagātnē ir izcirsti lapukoku meži, ko var secināt pēc atsevišķiem lieliem lapukoku celmiem un liepu atvasēm. Tagad šeit ierīkotas egļu kultūras. Šie blīvi stādītie egļu vēra nogabali ir bioloģiski nevērtīgāki, un ilgstoši plānojot lieguma mežu apsaimniekošanu, nav saglabājami. Šajās teritorijās nepieciešams aizstāt egļu vēra meža nogabalus ar bioloģiski vērtīgākiem un auglīgākiem lapu koku gāršas nogabaliem. Nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu karti skat. 22. pielikumā.

Konkrētā apsaimniekošanas pasākuma mērķis ir dabiskas mežaudzes veidošana, izcērtot egļu monokultūras, tādējādi nodrošinot ar apsēm un cietajiem lapkociem saistīto reto un aizsargājamo sugu kontinuitāti. Pasākuma realizācijai norādītajos meža nogabalos nepieciešams izcirst mākslīgas izcelsmes egļu monokultūras, atstājot dabiskas izcelsmes lapkoku grupas (mikroieplakas ar visu apaugumu). Konkrētā apsaimniekošanas pasākuma realizācija jāveic sala periodā. Iegūtā koksne jāizved no teritorijas, izmantojot pievešanas ceļus. Apsaimniekošanas pasākuma realizācijai nepieciešamie pievešanas ceļi attēloti 22. pielikumā. Uz pievešanas ceļiem pieļaujama atsevišķu koku nociršana.

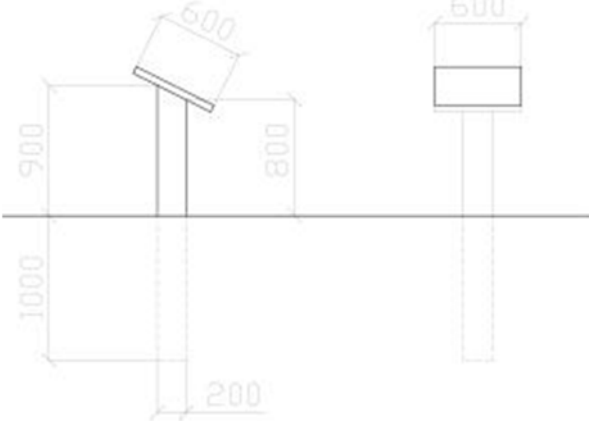
Pēc egļu monokultūru izciršanas pēc nepieciešamības veicama kopšana, izcērtot ieviesušās egles un bērzus. Izcirsto egļu monokultūru vietā veicināma apšu un cieto lapkoku ieviešanās.

Dabas lieguma teritorijā ietilpstošie 178. kvartāla 26, 36 un 37 nogabals atrodas Īpaši aizsargājamā mežu iecirkņa teritorijā. Minētajā teritorijā veikta aizsargājamo biotopu un aizsargājamo augu sugu ekspertīze, kuras laikā norādītajos trīs meža nogabalos īpaši aizsargājami biotopi un īpaši aizsargājamās augu sugas netika konstatētas. Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā minētos meža nogabalus apsekoja arī putnu, bezmugurkaulnieku un zīdītāju sugu eksperti. Apsekošanas gaitā netika konstatētas arī īpaši aizsargājamās dzīvnieku sugas. Balstoties uz augu un biotopu eksperta atzinumu Valsts meža dienests ar 17.09.2013. lēmis par īpaši aizsargājamā meža iecirkņa atcelšanu (skat. 24. pielikumu) 26., 36. un 37. nogabalos.

5.2.8. Izveidot demonstrācijas vietu par Parkveida pļavu un ganību (6530*) apsaimniekošanu un biotopā sastopamajām dabas vērtībām

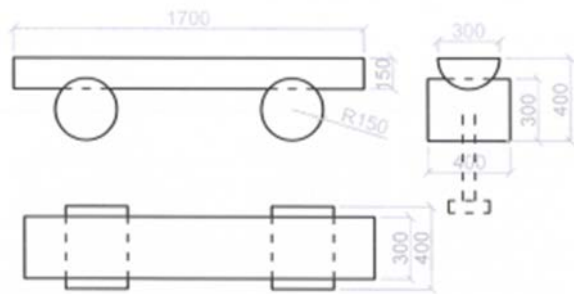
Pasākums tiek īstenots Daugavpils Universitātes LIFE+ projekta „EREMITA MEADOWS” ietvaros. Demonstrācijas vieta tiks izveidota Parkveida pļavā pie „Krustalīču” mājas. Demonstrācijas vietā tiks izvietoti 4 informācijas stendi un 3 mašīvkoka soli. Uz stendiem tiks izvietota informācija par dabas liegumu „Eglone”, Parkveida pļavās un ganībās (6530*) sastopamajām dabas vērtībām kā arī biotopa apsaimniekošanu. Demonstrācijas vietas plānotais izvietojums attēlots apsaimniekošanas pasākumu kartē (skat. 22. pielikumu).

5.2.8.1. tabula. Demonstrācijas vietas elementu apraksts.

Elementu apraksts	Elementu shēma
<p><u>Informatīvais stends</u> izgatavots no virpota skuju koka baļķa pamatnes (diametrs 200 mm), ar virsmu (600x600 mm) no ēvelētiem dēļiem (biezums 20mm), kas pie virpota koka baļķa tiek piestiprināts ar cinkotām skrūvēm (diametrs 4,5 mm, garums 70 mm). Konstrukcija speciāli antiseptizēta un nostiprināta, ierokot zemē un iebetonējot to 1 m dziļumā, 0,03 m³ platībā.</p> <p>Skaitis: 4 gab.</p>	

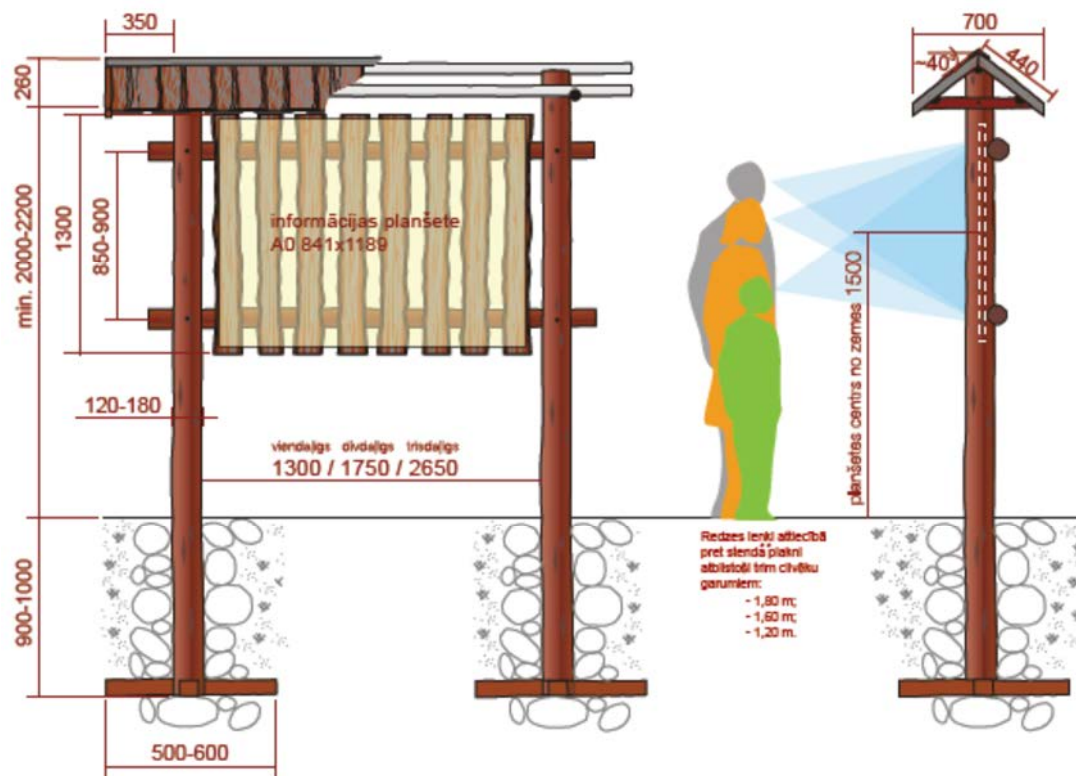
Masīvkoka sols izgatavots no virpotiem skuju koka baļķiem (diametrs 300mm). Baļķu savienojumi savā starpā sastiprināti ar vītņu stieni M12. Sēdvirsmas izgatavota no virpota pusbaļķa. Visas koka detaļas speciāli antiseptizētas. Sols tiek ieenkurots zemē (Vītņu stienis (n-12), kas iet cauri masīvkoka sola sēdvirsmai tiek piestiprināts pie zemes 60cm ierakta vītņu stienā (n-12)).

Skaitis: 3 gab.

5.2.9. Informācijas stenda par dabas lieguma “Eglone” teritorijā sastopamajām dabas vērtībām uzstādīšana pie Tadenavas bibliotēkas

Pasākums tiek īstenots Daugavpils Universitātes LIFE+ projekta „EREMITA MEADOWS” ietvaros. Pasākums paredz informācijas stenda par dabas lieguma “Eglone” teritorijā sastopamajām dabas vērtībām uzstādīšanu pie Tadenavas bibliotēkas. Informācijas stends tiks izgatavots atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes izstrādātajam īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotajam stilam (skat. 5.2.9.1. att.). Informācijas stenda vietas plānotais izvietojums attēlots apsaimniekošanas pasākumu kartē (skat. 22. pielikumu).

5.2.9.1. attēls. Informācijas stenda shēma.

5.2.10. Informācijas centra izveidošana Tadenavas bibliotēkā

Pasākums tiek īstenots Daugavpils Universitātes LIFE+ projekta „EREMITA MEADOWS” ietvaros. Pasākums paredz informācijas centra izveidošanu Tadenavas bibliotēkā. Plānotā informācijas centra izvietojums attēlots apsaimniekošanas pasākumu kartē (skat. 22. pielikumu).

5.2.11. Izziņas takas izveidošana sabiedrības izglītošanai

Pasākums tiek īstenots Daugavpils Universitātes LIFE+ projekta „EREMITA MEADOWS” ietvaros. Pasākuma ietvaros paredzēts izveidot izziņas taku sabiedrības izglītošanai dabas lieguma „Eglone” teritorijā. Izvēlētais izziņas takas maršruts izceļas ar lielu biotopisko dažādību un maršrutā iekļautām aizsargājamo pļavu biotopu apsaimniekošanas modeļteritorijām. Plānotās izziņas takas maršruts attēlots apsaimniekošanas pasākumu kartē (skat. 22. pielikumu).

Pasākuma īstenošanai atsevišķās vietās nepieciešams veikt takas vietas attīrīšanu no krūmiem. Nocirstie krūmi jāsgarina un jāatstāj mežaudzē. Pasākuma īstenošanai saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja (skat. 29. pielikumu).

Plānotās takas malā 2012. gada pavasarī tika atrasta plēsīgā putna ligzda, kas LVM datu bāzē ir atzīmēta ar nosaukumu AKN307-181-15P (ligzdas koordinātas LKS-92 sistēmā X631420 Y228900). Ligzdu 2012. gada 28. maijā apsekoja AS „Latvijas valsts meži” vides eksperts Uģis Bergmanis. Ligzda ir uzbūvēta resnas priedes žāklē, aptuveni 20 metru augstumā. Spriežot pēc ligzdas ievērojamiem izmēriem, to, iespējams, ir būvējis mazais ērglis. Taču apstiprinājums ligzdas piederībai īpaši aizsargājamai putna sugai netika iegūts, jo arī 2013. gadā ligzda nebija apdzīvota. Neatkarīgi no ligzdas piederības sugai, lai netraucētu putnu ligzdošanu, lai izslēgtu nekontrolētu takas apmeklēšanu, kā arī ievērojot piesardzības principu:

- 200 metru zonā ap ligzdu nav izveidojami ar izziņas taku saistīti infrastruktūras objekti, kas varētu veicināt antropogēnas izcelsmes trokšņu koncentrēšanu;
- takas apmeklēšana izziņas nolūkos nav pieļaujama periodā no 1.aprīļa līdz 30.jūnijam – plēsīgo putnu olu dēšanas/termonestabilu mazuļu periodā;
- ja ligzdā turpmākajos gados tiks konstatēta īpaši aizsargājamās putna sugas – mazā ērgļa ligzdošana, tad izziņas takas apmeklēšana būs pieļaujama periodā no 15.septembra līdz 31.martam.

5.2.12. Izveidotās izziņas takas regulāra apsaimniekošana

Pēc izziņas takas izveidošanas nepieciešams veikt regulāru takas apsaimniekošanu, nocērtot uz takas izaugušās koku un krūmu atvases un aizvācot no takas nokritušos kokus.

5.2.13. Vides gidu apmācība

Pēc izziņas takas un informācijas centra izveidošanas nepieciešams veikt vides gidu apmācību, kas iepazīstinātu apmeklētājus ar liegumā sastopamajām dabas vērtībām. Apmācību plānots veikt DU LIFE+ projekta EREMITA MEADOWS ietvaros.

Zinātniskā izpēte un monitorings

5.2.14. Izmantojot Valsts monitoringa programmas ietvaros iegūtos u.c. datus, novērtēt aizsargājamo biotopu un sugu stāvokli dabas lieguma teritorijā, kā arī dabas liegumā veiktās apsaimniekošanas sekmes

Nacionālās monitoringa programmas Bioloģiskās daudzveidības sadaļā noteikts, ka NATURA 2000 teritorijās jāveic to sugu un biotopu monitorings, kuru dēļ attiecīgā teritorija izveidota. Atbilstoši Nacionālās monitoringa programmas Bioloģiskās daudzveidības sadaļas 4. Pielikumam "Apsekojamās Latvijas Natura 2000 teritorijas ES Biotopu Direktīvas 1. pielikuma biotopiem, kuru dēļ šīs teritorijas nodibinātas" dabas lieguma „Eglone” teritorijā monitorings veicams diviem ES īpaši aizsargājamiem biotopiem - Veci vai dabiski jaukti platlapju meži (9020*) un Parkveida pļavas un ganības (6530*)

Lai noskaidrotu, vai veiktie apsaimniekošanas pasākumi aizsargājamo pļavu biotopu saglabāšanai un atjaunošanai nodrošina labvēlīgu aizsardzības statusu pļavu biotopiem un sugām, un vajadzības gadījumā koriģētu tālāku apsaimniekošanas pasākumu veikšanu, nepieciešams īstenot veģetācijas monitoringu apsaimniekotajos pļavu biotopos, izmantojot transekta un pastāvīgo parauglaukumu metodes.

Dabas aizsardzības plānā paredzēto aizaugošo Parkveida pļavu un ganību (6530*) biotopa struktūras atjaunošanas pasākumu sekmju izvērtēšanai nepieciešams veikt augu sugu un epifītisko ķērpju sugu monitoringu. Monitorings uzsākts 2012. gadā Daugavpils Universitātes LIFE+ projekta „EREMITA MEADOWS” ietvaros. Monitorings tiek veikts atbilstoši projekta ietvaros izstrādātajai Parkveida pļavu un ganību apsaimniekošanas ietekmes monitoringa metodikai.

6. PLĀNA IEVIEŠANA UN ATJAUNOŠANA

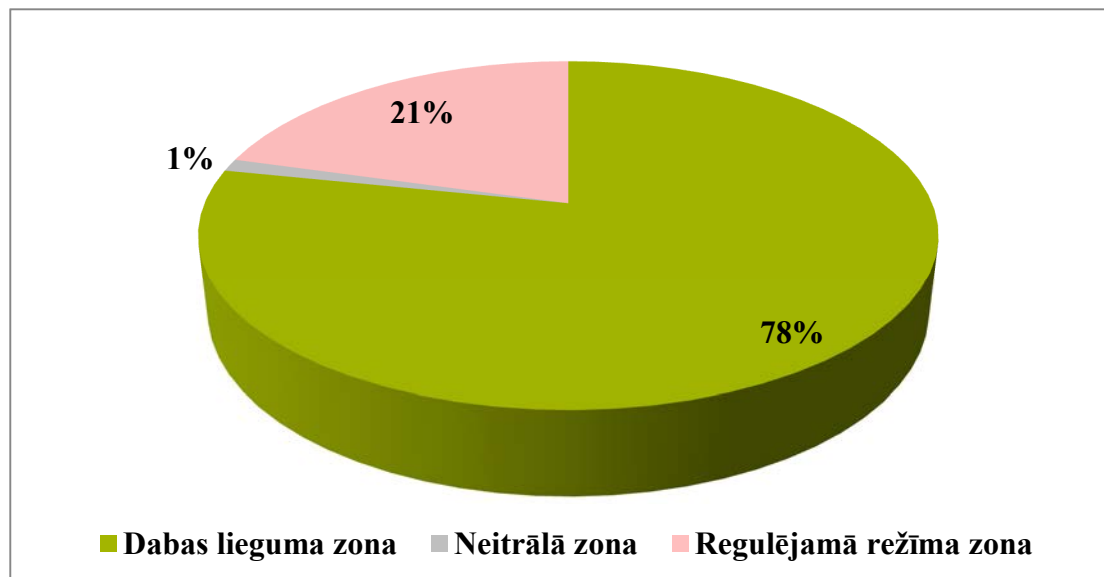
Plānu ievieš pēc tā apstiprināšanas LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā. Dabas aizsardzības plāns paredzēts laika periodam no 2013. gada līdz 2025. gadam, taču pasākumi ir pārskatāmi un maināmi, vadoties pēc monitoringa rezultātiem, kā arī, ja rodas neparedzēti apstākļi, kas liek tos mainīt un to nepieciešamību var zinātniski pamatot. Apsaimniekošanas pasākumu maņu vai to lokalizācijas maiņu pasākuma veicējs rakstiski saskaņo ar Dabas aizsardzības pārvaldes administrāciju.

6.1. Priekšlikumi par nepieciešamajiem grozījumiem Jēkabpils novada teritorijas plānojumā.

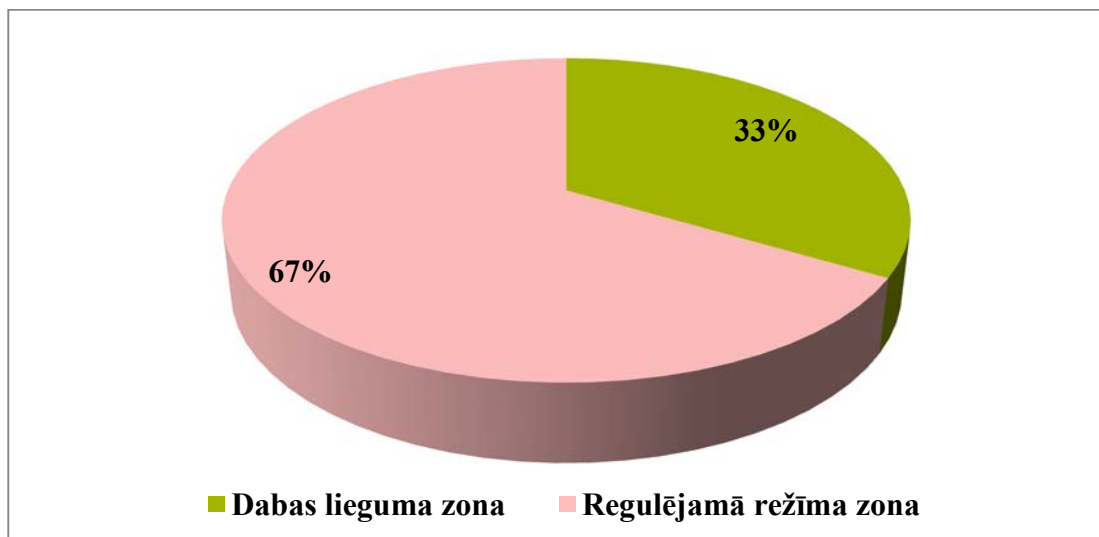
Ja tiek grozīti vai tiek izstrādāti jauni novada teritorijas plānojumi, tajos nepieciešams attēlot dabas lieguma teritoriju normatīvo aktu par teritorijas plānošanu noteiktajā kārtībā. Ja tiek mainītas dabas lieguma robežas, tās jāattēlo arī novada teritorijas plānojumos.

6.2. Priekšlikumi par aizsargājamās teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projektu, ieteicamo teritorijas funkcionālo zonējumu

Dabas liegumā ieteicams funkcionālais zonējums divās zonās. Nelielu daļu teritorijas aizņems neitrālā zona (1,82 ha) – bioloģiskās daudzveidības ziņā mazvērtīga nemeža zeme ap viensētu „Pureņi”. Parējo dabas lieguma platību aizņems lieguma zona. Dabas lieguma "Eglone" funkcionālo zonu shēmu un robežu apraksts skat. dabas lieguma "Eglone" individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekta 1. un 2. pielikumā.

6.2.1.attēls. Funkcionālo zonu procentuālais īpatsvars dabas lieguma teritorijā.

6.2.1.attēls. Funkcionālo zonu procentuālais īpatsvars plānotā paplašinātā dabas lieguma teritorijā

Dabas lieguma "Eglone" individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts

Izdoti saskaņā ar likuma
"Par īpaši aizsargājamām
dabas teritorijām"
14.panta otro daļu un 16.pantu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:
  - 1.1. dabas lieguma "Eglone" (turpmāk – dabas liegums) individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību;
  - 1.2. dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību;
  - 1.3. dabas liegumā esošo dabas pieminekļu – aizsargājamo koku aizsardzības un izmantošanas kārtību.
  - 1.4. dabas lieguma funkcionālo zonējumu;
2. Dabas lieguma teritorijā nav spēkā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.
3. Dabas lieguma platība ir 159,4 ha (kopā ar pievienojamo teritoriju – 252,64). Tā funkcionālo zonu shēma ir noteikta šo noteikumu 1. pielikumā, bet funkcionālo zonu sastāvs un robežu apraksts – šo noteikumu 2. pielikumā.
4. Aizsargājamās teritorijas dabā apzīmē ar speciālo informatīvo zīmi, kuras paraugs, izveidošanas un lietošanas kārtība noteikta šo noteikumu 3.pielikumā.
5. Dabas liegumā ir noteiktas šādas funkcionālās zonas:
  - 5.1. dabas lieguma zona;
  - 5.2. regulējamā režīma zona
  - 5.3. neitrālā zona.

II Vispārīgie aprobežojumi visā dabas lieguma teritorijā

6. Visā dabas lieguma teritorijā aizliegts:
  - 6.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus;
  - 6.2. audzēt ģenētiski modificētus kultūraugus;
  - 6.3. izmantot citzemju sugas meža atjaunošanā un ieaudzēšanā;
  - 6.4. lietot minerālmēslus un ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus mežaudzēs, izņemot repelentus pārnadžu atbaidīšanai un feromonus koku stumbra kaitēkļu ierobežošanai.
7. Dabas aizsardzības pārvalde nosaka ierobežotas pieejamības statusu informācijai par aizsargājamā teritorijā esošo īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un īpaši aizsargājamo biotopu atrašanās vietu, ja tās atklāšana var kaitēt vides aizsardzībai. Šādu informāciju izplata tikai ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

8. Dabas aizsardzības pārvalde, izsniedzot rakstisku atļauju vai saskaņojot noteikumus minētās darbības, izmanto informāciju no dabas aizsardzības plāniem un jaunāko pieejamo informāciju par īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem konkrētajā teritorijā. Darbībām, kurām saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ietekmes uz vidi novērtējumu Valsts vides dienests izsniedz tehniskos noteikumus vai veic sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu, Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja nav nepieciešama.
9. Šajos noteikumos minētā Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskā atļauja nav nepieciešama, ja attiecīgo darbību veic Dabas aizsardzības pārvalde, lai īstenotu tai normatīvajos aktos noteiktās funkcijas un uzdevumus.

III Dabas lieguma zona

10. Dabas lieguma zona izveidota, lai saglabātu īpaši aizsargājamus biotopus, kā arī īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes.
11. Dabas lieguma zonas teritorijā aizliegts:
  - 11.1. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskiem transportlīdzekļiem, tricikliem, kvadricikliem un mopēdiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, izņemot gadījumus, ja pārvietošanās notiek pa teritorijas apmeklētājiem speciāli izveidotiem maršrutiem vai pārvietošanās ir saistīta ar šo zemju apsaimniekošanu, uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;
  - 11.2. kurināt ugunsiskus ārpus speciāli ierīkotām vietām, kuras nodrošina uguns tālāku neizplatīšanos, izņemot ugunsiskus pagalmos un ugunsiskus ciršanas atlieku sadedzināšanai atbilstoši meža apsaimniekošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem;
  - 11.3. lai samazinātu dzīvnieku bojāeju – pļaut lauksaimniecībā izmantojamās zemes un lauces virzienā no malām uz centru;
  - 11.4. nosusināt mežaudzes slapjās minerālaugsnēs un slapjās kūdras augsnēs;
  - 11.5. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svīnu;
  - 11.6. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot, kultivējot vai ieaudzējot mežu) pļavas;
  - 11.7. veikt darbības, kuru rezultātā tiek mainīta upes, vecupju un strautu krasta līnija un gultne, izņemot upju dabiskā tecējuma vai ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošanu;
  - 11.8. iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvi personiskām vajadzībām;

- 11.9. veikt darbības, kas veicina augsnes erozijas attīstību, izņemot augsnes sagatavošanu lauksaimniecības vajadzībām;
- 11.10. mainīt zemes lietošanas kategoriju, izņemot:
  - 11.10.1. dabiski apmežojušās vai pirms aizsargājamās teritorijas izveidošanas apmežotas lauksaimniecības zemes lietošanas kategorijas maiņu uz kategoriju "mežs" vai "krūmājs";
  - 11.10.2. zālāju biotopu atjaunošanas pasākumu ietvaros veikto krūmu un koku novākšanu (saskaņā ar biotopu eksperta ieteikumiem);
  - 11.10.3. upju dabiskā tecējuma atjaunošanu;
  - 11.10.4. ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:
    - 11.10.4.1. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu;
    - 11.10.4.2. publiski pieejamu dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektu (piemēram, taku, skatu torņu) ierīkošanu;
    - 11.10.4.3. ceļu, inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju un rekonstrukciju, ja tiek mainīts trases platums un novietojums;
- 11.11. būvēt hidrotehniskas būves un ierīkot meliorācijas sistēmas, veikt rekonstrukciju un renovāciju, izņemot, lai novērstu teritoriju applūšanu ārpus aizsargājamās teritorijas, kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju:
  - 11.11.1. upju dabiskā tecējuma, ūdenstecēm un ūdenstilpēm piegulošo teritoriju hidroloģiskā režīma atjaunošanu;
  - 11.11.2. īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumu veikšanu;
  - 11.11.3. zivju migrācijas ceļu atjaunošanu;
- 11.12. ierīkot iežogotas platības savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē;
- 11.13. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas organizēt brīvā dabā publiskus pasākumus, kā arī nometnes, kurās piedalās vairāk par 60 cilvēkiem;
- 11.14. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas ierīkot publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (piemēram, takas, maršrutus, skatu torņus).

12. Zemes vienību sadalīšana atļauta tikai gadījumos, ja katras atsevišķās zemes vienības platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 10 hektāriem. Šis nosacījums neattiecas uz zemes vienībām, kas tiek atdalītas infrastruktūras un inženierkomunikāciju būvniecībai vai uzturēšanai un kuru apbūves nosacījumus nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā.

13. Meža zemēs aizliegts:

13.1. veikt mežsaimniecisko darbību no 15.marta līdz 31.jūlijam, izņemot:

13.1.1. meža ugunsdrošības un ugunsdzēsības pasākumus;

13.1.2. bīstamo koku ciršanu un novākšanu;

13.2. cirst kokus galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

13.3. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot sausos kokus), ja valdaudzes vecums pārsniedz:

13.3.1. priežu un ozolu audzēm – 60 gadu;

13.3.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadu, izņemot 5. pielikumā attēlotās egļu audzes, kur paredzēti aizsargājamo meža biotopu atjaunošanas pasākumi;

13.3.3. apšu audzēm – 30 gadu;

13.4. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, elektropārvades un citu lineāro komunikāciju uzturēšanai;

13.5. ierīkot jaunus mežsaimniecības (komersantu) ceļus;

13.6. atjaunot mežu stādot vai sējot;

13.7. iegūt sūnas un ķērpjus, bojājot vai iznīcinot zemsedzi;

13.8. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) meža pļavas un lauces;

13.9. ierīkot medījamo dzīvnieku piebarošanas lauces, kā arī ievest un izgāzt dabas lieguma teritorijā lauksaimniecības un pārtikas produktus.

14. Ja slimību inficētie, kaitēkļu invadētie vai citādi bojātie koki rada masveidīgas kaitēkļu savairošanās draudus un var izraisīt audžu bojāeju ārpus dabas lieguma, bojātos kokus atļauts cirst sanitārajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma, kurā noteikts konkrēts apjoms šo bojāto koku izvākšanai.

15. Mežaudzēs uz hektāru saglabā ne mazāk kā 20 kubikmetru sausu stāvošu koku, svaigi vēja gāztu koku un kritalu, kuru diametrs resnākajā vietā pārsniedz 25 centimetrus (izņemot 5. pielikumā attēlotās egļu audzes, kur paredzēta lapkoku meža biotopu atjaunošana). Ja to kopējais apjoms ir lielāks, vispirms saglabā resnākos kokus. Pieļaujams izvākt svaigi vēja gāztas egles, kuru apjoms pārsniedz piecus kubikmetrus uz hektāru un kuras saskaņā ar Valsts meža dienesta atzinumu var izraisīt mežaudžu bojāeju masveidīgas kaitēkļu savairošanās dēļ, kā arī 5. pielikumā attēlotajās egļu audzēs veikto aizsargājamo meža biotopu atjaunošanas pasākumu gaitā nocirstās egles.

16. Uz mežaudzēm, kurās vējgāzes, vējlauzes, slimību infekcijas vai kaitēkļu invāzijas dēļ mežaudzes šķērslaukums kļuvis mazāks par kritisko šķērslaukumu un vēja gāztie, bojātie, sausie stāvošie koki un kritālas netiek izvākti, neattiecina meža atjaunošanas un jaunaudžu kopšanas prasības.
17. Kopšanas cirtē uz cirsmas hektāru saglabā vismaz 15 dzīvotspējīgus vecākus un lielāko izmēru kokus (ekoloģiskos kokus), vispirms saglabājot resnākos (koku caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru) ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas, melnalkšņus un kļavas. Ja šādu koku mežaudzē nav, vispirms saglabā apses un bērzus, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.

IV Regulējamā režīma zona

18. Regulējamā režīma zona izveidota dabas liegumā ietilpstošā īpaši aizsargājamā meža iecirkņa teritorijā un mikrolieguma teritorijā, lai saglabātu dabiskos mežu biotopus un īpaši aizsargājamu sugu dzīvotnes.

19. Dabas parka regulējamā režīma zonā ir aizliegta jebkāda saimnieciskā un cita veida darbība, izņemot šādas darbības:

19.1. zinātniskās pētniecības darbi, monitorings un meža inventarizācija;

19.3. meža ugunsdrošības pasākumu īstenošana, koku ciršana ārkārtas situāciju seku likvidēšanai, cilvēku glābšana un meklēšana;

19.4. pasākumu īstenošana, kas nepieciešami ekosistēmu, īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai un saglabāšanai, saskaņā ar sugu un biotopu ekspertu atzinumu;

19.5. ceļu un meža stigu ikdienas un periodiskā uzturēšana un rekonstrukcija;

19.6. medības un maksšķerēšana, savvaļas sēņu, augu un to produktu ievākšana;

20. bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas:

20.1. ceļu un meža stigu uzturēšana un rekonstrukcija.

V Neitrālā zona

21. Neitrālā zona izveidota, lai pieļautu teritorijas saimniecisko izmantošanu.

22. Neitrālajā zonā nav spēkā vispārīgo noteikumu prasības, kas attiecas uz dabas liegumiem.

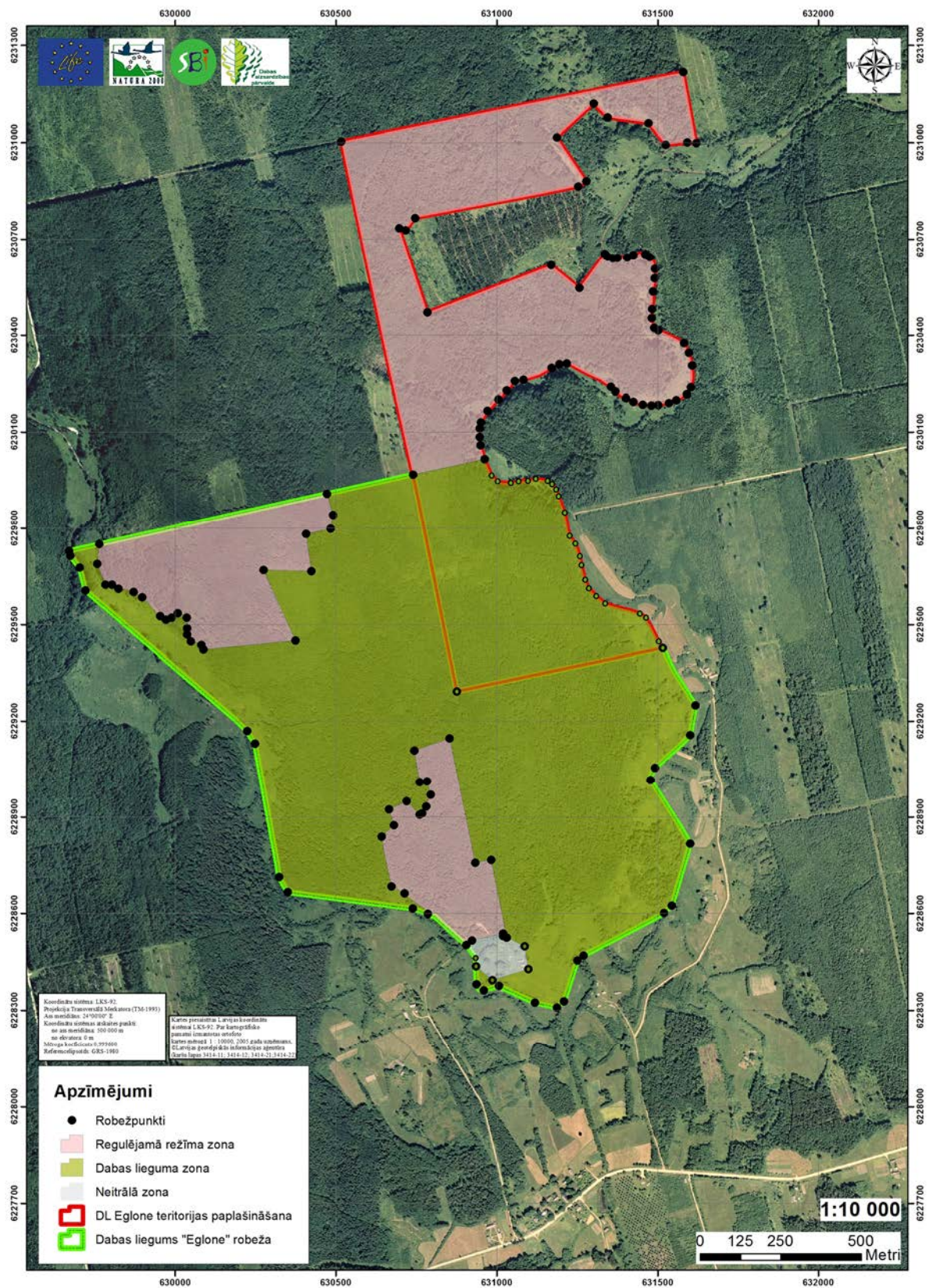
VI Dabas pieminekļi

23. Šīs nodaļas prasības attiecas uz aizsargājamiem kokiem – vietējo un citzemju sugu dižkokiem (koki, kuru apkārtmērs 1,3 metru augstumā virs koka sakņu kakla vai augstums nav mazāks par šo noteikumu 5. pielikumā minētajiem izmēriem) un teritoriju ap kokiem vainagu projekcijas platībā, kā arī 10 metru platā joslā no tās (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas ārējās malas);
24. Aizsargājamā koka teritorijā aizliegts:
  - 24.1. veikt darbības, kuru dēļ tiek bojāts vai iznīcināts dabas piemineklis vai mazināta tā dabiskā estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība;
  - 24.2. iegūt derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdens ieguvu personiskām vajadzībām;
  - 24.3. veikt darbības, kas var negatīvi ietekmēt aizsargājamā koka augšanu un dabisko attīstību. Ja aizsargājamais koks atrodas pilsētā vai apdzīvotā vietā, ir pieļaujama infrastruktūras vai inženierkomunikāciju izbūve vai atjaunošana, kā arī ēku rekonstrukcija;
  - 24.4. novietot lietas (piemēram, būvmateriālus vai malku), kas aizsedz skatu uz koku, ierobežo piekļuvi tam vai mazina tā estētisko vērtību;
  - 24.5. mainīt vides apstākļus – ūdens režīmu un koka barošanās režīmu;
  - 24.6. iznīcināt dabisko zemsedzi.
25. Bez Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiskas atļaujas saņemšanas aizsargājamā koka teritorijā aizliegts:
  - 25.1. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;
  - 25.2. ierīkot publiski pieejamus dabas tūrisma un izziņas infrastruktūras objektus (piemēram, takas, skatu torņus);
  - 25.3. ja aizsargājamo koku nomāc vai apēno jaunāki koki un krūmi, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē koku ciršanu meža zemēs vai ārpus tām, atļauta to izciršana kopšanas vai citā cirtē aizsargājamā koka vainaga projekcijā un tai piegulošā zonā, izveidojot no kokiem brīvu 10 metru platu joslu (mērot no aizsargājamā koka vainaga projekcijas līdz apkārtējo koku vainagu projekcijām).
  - 25.4. aizsargājamā koka nociršana (novākšana) pieļaujama tikai gadījumos, ja tas kļuvis bīstams un nav citu iespēju novērst bīstamības situāciju (piemēram, apzāgēt zarus, izveidot atbalstus), un saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes rakstiska atļauja.
26. Ja aizsargājamais koks ir nolūzis vai nozāģēts, koka stubrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, meža zemēs ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no direktīvām [79/406/EEK](#) un [92/43/EEK](#).

1. pielikums
Ministru kabineta
noteikumiem Nr.

Dabas lieguma "Eglone" funkcionālo zonu robežapraksts

Dabas lieguma zona

(Dabas lieguma „Eglone” esošās teritorijas robežapraksts)

Nr	X-koordinātes	Y-koordinātes
1	629671	6229729
2	629765	6229750
3	629758	6229688
4	629784	6229623
5	629804	6229624
6	629824	6229611
7	629871	6229600
8	629898	6229584
9	629954	6229526
10	629972	6229515
11	629990	6229521
12	630008	6229535
13	630036	6229521
14	630037	6229488
15	630037	6229468
16	630049	6229447
17	630082	6229435
18	630089	6229421
19	630374	6229449
20	630276	6229669
21	630424	6229666
22	630408	6229782
23	630484	6229799
24	630491	6229841
25	630472	6229908
26	630740	6229968
27	630876	6229291
28	631516	6229427
29	631617	6229249
30	631601	6229156
31	631492	6229053
32	631478	6229015
33	631601	6228817
34	631544	6228624

Nr	X-koordinātes	Y-koordinātes
35	631519	6228601
36	631270	6228471
37	631251	6228455
39	631209	6228328
40	631187	6228309
41	631119	6228325
42	631007	6228376
43	630960	6228362
44	630937	6228381
45	630936	6228437
46	630987	6228394
47	631099	6228428
48	631086	6228499
49	631031	6228527
50	630982	6228766
51	630933	6228758
52	630853	6229146
53	630744	6229108
54	630761	6229009
55	630783	6229012
56	630795	6228969
57	630781	6228932
58	630767	6228911
59	630760	6228907
60	630720	6228949
61	630666	6228924
62	630680	6228874
63	630642	6228838
64	630673	6228684
65	630713	6228662
66	630786	6228598
67	630739	6228615
68	630350	6228666
69	630324	6228713
70	630249	6229130
71	630225	6229169
72	629722	6229606
73	629704	6229677
74	629675	6229714

(Dabas lieguma „Eglone” paplašinātās teritorijas robežapraksts)

Nr	X-koordinātes	Y-koordinātes
1	630740	6229968
2	630876	6229291
3	631516	6229427
4	631503	6229446
5	631464	6229520
6	631445	6229533
7	631337	6229565
8	631309	6229588
9	631286	6229612
10	631274	6229639
11	631263	6229684
12	631258	6229712
13	631244	6229752
14	631226	6229776
15	631212	6229849
16	631192	6229901
17	631185	6229922
18	631172	6229939
19	631158	6229948
20	631120	6229955
21	631097	6229948
22	631067	6229947
23	631043	6229942
24	631003	6229947
25	630985	6229965
26	630962	6230016

Neitrālā zona

Nr	X-koordinātes	Y-koordinātes
1	630905	6228503
2	630923	6228517
3	631019	6228539
4	631019	6228531
5	631086	6228499
6	631099	6228428
7	630987	6228394
8	630936	6228437
9	630935	6228463

Regulējamā režīma zona

(Īpaši aizsargājamā meža iecirkņa teritorija)

Nr	X-koordinātes	Y-koordinātes
1	629765	6229750
2	629758	6229688
3	629784	6229623
4	629804	6229624
5	629824	6229611
6	629871	6229600
7	629898	6229584
8	629954	6229526
9	629972	6229515
10	629990	6229521
11	630008	6229535
12	630036	6229521
13	630037	6229488
14	630037	6229468
15	630049	6229447
16	630082	6229435
17	630089	6229421
18	630374	6229449
19	630276	6229669
20	630424	6229666
21	630408	6229782
22	630484	6229799
23	630491	6229841
24	630472	6229908

(Mikrolieguma teritorija)

Nr	X-koordinātes	Y-koordinātes
1	630905	6228503
2	630786	6228598
3	630713	6228662
4	630673	6228684
5	630642	6228838
6	630680	6228874
7	630666	6228924
8	630720	6228949
9	630760	6228907
10	630767	6228911
11	630781	6228932
12	630795	6228969

Nr	X-koordinātes	Y-koordinātes
13	630783	6229012
14	630761	6229009
15	630744	6229108
16	630853	6229146
17	630933	6228758
18	630982	6228766
19	631019	6228539
20	631019	6228531
21	630923	6228517

(Īpaši aizsargājamā meža iecirkņa teritorija (dabas lieguma plānotā paplašinātā teritorija))

Nr	X-koordinātes	Y-koordinātes
1	630962	6230016
2	630950	6230059
3	630947	6230084
4	630947	6230111
5	630951	6230130
6	630971	6230166
7	631006	6230201
8	631031	6230228
9	631056	6230258
10	631083	6230261
11	631171	6230297
12	631195	6230309
13	631218	6230312
14	631354	6230240
15	631368	6230226
16	631402	6230205
17	631424	6230194
18	631453	6230185
19	631481	6230182
20	631502	6230184
21	631535	6230190
22	631557	6230198
23	631591	6230216
24	631603	6230238
25	631607	6230306
26	631597	6230345
27	631582	6230375
28	631502	6230415
29	631490	6230423

30	631482	6230453
31	631483	6230481
32	631486	6230535
33	631491	6230577
34	631492	6230607
35	631476	6230643
36	631462	6230653
37	631424	6230650
38	631406	6230641
39	631375	6230641
40	631360	6230640
41	631344	6230645
42	631335	6230653
43	631257	6230547
44	631169	6230617
45	630785	6230471
46	630696	6230734
47	630718	6230727
48	630746	6230765
49	631253	6230863
50	631278	6230880
51	631187	6231016
52	631301	6231120
53	631344	6231077
54	631472	6231059
55	631525	6230992
56	631593	6231001
57	631621	6230997
58	631579	6231218
59	630516	6231002
60	630740	6229968

Informatīvā zīme aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai un tās lietošanas kārtība

1. Informatīvā zīme aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai (turpmāk – zīme) ir zaļš kvadrātveida laukums baltā ietvarā ar stilizētu ozollapas piktogrammu.

2. Zīmes krāsas (krāsu standarti norādīti *PANTONE*, *CMYK* un *ORACAL* sistēmās) ir šādas:

- 2.1. kvadrātveida laukums (ozollapas piktogrammas fons) - gaiši zaļā krāsā (*PANTONE 362C* vai *C70 M0 Y100 K0*, vai *ORACAL ECONOMY 064 (yellow green)*);

- 2.2. ozollapas piktogramma - baltā krāsā;

- 2.3. ozollapas piktogrammas kontūra un ozollapas dzīslējums - tumši zaļā krāsā (*PANTONE 3425C* vai *C100 M0 Y78 K42*, vai *ORACAL ECONOMY 060 (dark green)*);

- 2.4. zīmes ietvars - baltā krāsā.

3. Zīmes lietošanas kārtība:

- 3.1. uzstādot zīmi dabā, izvēlas vienu no šādiem izmēriem:

- 3.1.1. 300 x 300 mm;

- 3.1.2. 150 x 150 mm;

- 3.1.3. 75 x 75 mm;

- 3.2. poligrāfiskajos izdevumos zīmes izmēru, saglabājot kvadrāta proporcijas, izvēlas atbilstoši lietotajam mērogam, bet ne mazāku kā 5 x 5 mm;

- 3.3. pārējos gadījumos, kas nav minēti šī pielikuma 3.1. un 3.2.apakšpunktā, var lietot dažādu izmēru zīmes, saglabājot kvadrāta proporcijas;

- 3.4. zīme nav uzstādāma uz ceļiem (arī sliežu ceļiem).

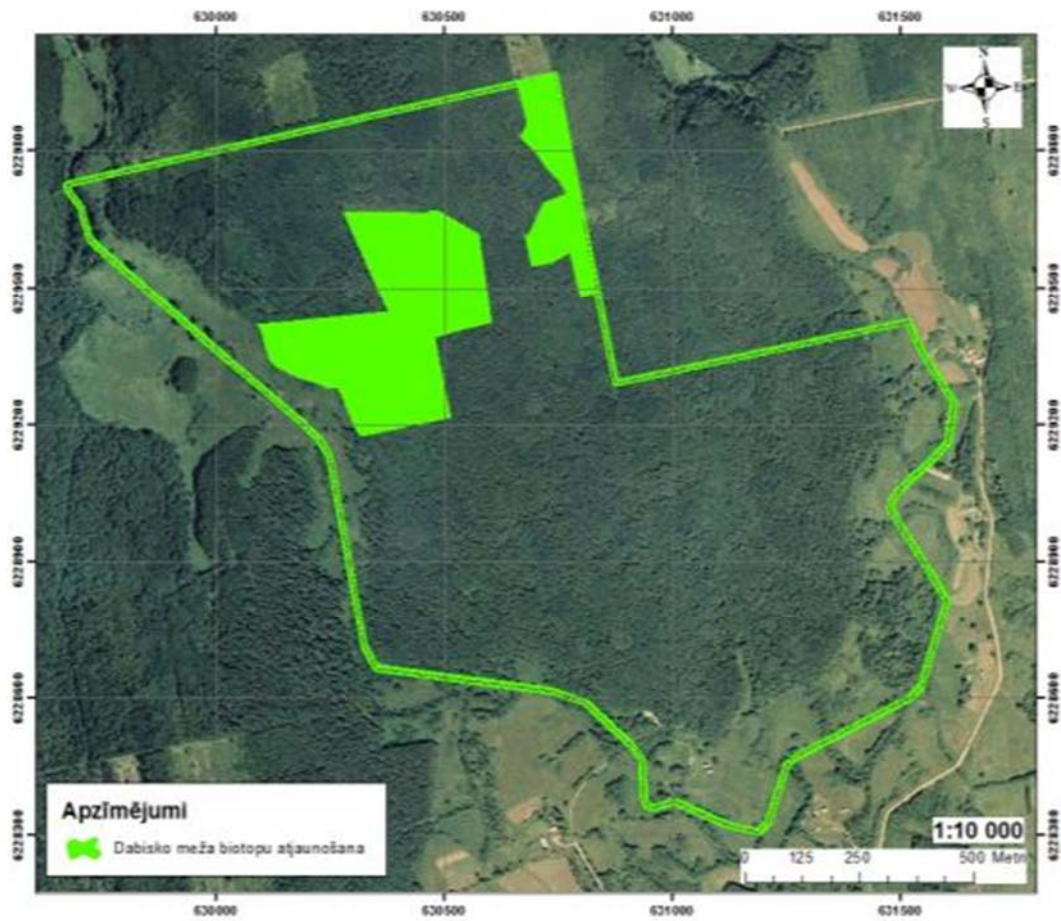
Aizsargājамie koki - vietējo un svešzemju sugu dižkoki (pēc apkārtmēra vai augstuma)

Nr. p.k.	Suga	Apkārtmērs 1,3 metru augstumā (metros)	Augstums (metros)
1	2	3	4
I. Vietējās sugas			
1.	Apse (<i>Populus tremula</i> L.)	3,5	35
2.	Baltalksnis (<i>Alnus incana</i> (L.) Moench)	1,6	25
3.	Āra bērzs (<i>Betula pendula</i> Roth)	3,0	33
4.	Purva bērzs (<i>Betula pubescens</i> Ehrh.)	3,0	32
5.	Pūpolvītols (<i>Salix caprea</i> L.)	1,9	22
6.	Egle (<i>Picea abies</i> (L.) Karst.)	3,0	37
7.	Hibrīdais alksnis (<i>Alnus x pubescens</i> Tausch)	1,5	32
8.	Parastā goba (<i>Ulmus glabra</i> Huds.)	4,0	28
9.	Parastā ieva (<i>Padus avium</i> Mill.)	1,7	22
10.	Parastā kļava (<i>Acer platanoides</i> L.)	3,5	27
11.	Parastā liepa (<i>Tilia cordata</i> Mill.)	4,0	33
12.	Parastā vīksna (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	4,0	30
13.	Melnalksnis (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.)	3,0	30
14.	Parastais osis (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	4,0	34
15.	Parastais ozols (<i>Quercus robur</i> L.)	5,0	32
16.	Parastais skābardis (<i>Carpinus betulus</i> L.)	1,9	20
17.	Parastais pīlādzis (<i>Sorbus aucuparia</i> L.)	1,7	21
18.	Parastā priede (<i>Pinus sylvestris</i> L.)	3,0	38
19.	Šķetra (<i>Salix pentandra</i> L.)	1,6	22
20.	Zviedrijas kadiķis (<i>Juniperus communis</i> L. var. <i>suecica</i> Ait.)	0,8	11
II. Svešzemju sugas			
21.	Skujkoki		
21.1.	Balzama baltegle (<i>Abies balsamea</i> (L.) Mill.)	1,5	24

Nr. p.k.	Suga	Apkārtmērs 1,3 metru augstumā (metros)	Augstums (metros)
21.2.	Eiropas baltegle (<i>Abies alba</i> Mill.)	2,7	32
21.3.	Eiropas ciedrupriede (<i>Pinus cembra</i> L.)	1,6	22
21.4.	Eiropas lapegle (<i>Larix decidua</i> Mill.)	3,2	39
21.5.	Kanādas tsuga (hemlokegle) (<i>Tsuga canadensis</i> (L.) Carr.)	1,3	15
21.6.	Krievijas lapegle (<i>Larix ledebourii</i> (Rupr.) Cin.)	3,0	34
21.7.	Melnā priede (<i>Pinus nigra</i> Arnold)	1,9	23
21.8.	Menzīsa duglāzija (<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Mirb.) Franco)	2,4	-
21.9.	Rietumu tūja (<i>Thuja occidentalis</i> L.)	1,4	16
21.10.	Sibīrijas baltegle (<i>Abies sibirica</i> Ledeb.)	1,8	30
21.11.	Sibīrijas ciedrupriede (<i>Pinus sibirica</i> Du Tour)	1,9	22
21.12.	Veimutpriede (<i>Pinus strobus</i> L.)	2,7	36
21.13.	Vienkrāsas baltegle (<i>Abies concolor</i> (Gord. & Glend) Lindl. ex Hildebr.)	1,7	32
22.	Lapu koki		
22.1.	Ailantlapu riekstkoks (<i>Juglans ailanthifolia</i> Carr.)	1,4	20
22.2.	Āra bērzs, šķeltlapu (<i>Betula pendula</i> 'Crispa')	1,6	25
22.3.	Baltā robinija (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	1,9	20
22.4.	Baltais vītols (<i>Salix alba</i> L.)	4,5	20
22.5.	Britānijas goba (<i>Ulmus glabra</i> var. <i>montana</i> Lindquist)	3,2	30
22.6.	Duglasa krustābele (<i>Crataegus douglasii</i> Lindl.)	0,8	10
22.7.	Dzeltenais bērzs (<i>Betula aleghaniensis</i> Britt.)	1,2	15
22.8.	Hibrīdpīlādzis (<i>Sorbus hybrida</i> (L.) L.)	1,0	10
22.9.	Holandes liepa (<i>Tilia x europaea</i> L.)	2,8	26
22.10.	Kalnu kļava (<i>Acer pseudoplatanus</i> L.)	2,2	20
22.11.	Krimas liepa (<i>Tilia x euchlora</i> K. Koch)	1,9	20
22.12.	Lauku kļava (<i>Acer campestre</i> L.)	1,5	18
22.13.	Mandžūrijas riekstkoks (<i>Juglans mandshurica</i> Maxim.)	1,6	18

Nr. p.k.	Suga	Apkārtmērs 1,3 metru augstumā (metros)	Augstums (metros)
22.14.	Papeles un to hibrīdi (<i>Populus</i> ģints)	5,0	35
22.15.	Papīra bērzs (<i>Betula papyrifera</i> Marsh.)	1,6	20
22.16.	Parastais dižskābardis (<i>Fagus sylvatica</i> L.)	3,8	-
22.17.	Parastais dižskābardis, purpurlapu (<i>Fagus sylvatica</i> 'Purpurea Latifolia')	3,1	30
22.18.	Parastais ozols, piramidālais (<i>Quercus robur</i> 'Fastigiata')	2,4	24
22.19.	Parastā goba, lietussargveida (<i>Ulmus glabra</i> 'Camperdown')	1,9	-
22.20.	Parastā zirgkastaņa (<i>Aesculus hippocastanum</i> L.)	3,0	23
22.21.	Pelēkais riekstkoks (<i>Juglans cinerea</i> L.)	2,8	20
22.22.	Pensilvānijas osis (<i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marsh.)	2,0	23
22.23.	Platlapu liepa (<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.)	3,1	27
22.24.	Punktainā krustābele (<i>Crataegus punctata</i> Jacq.)	1,0	8
22.25.	Saldķirsis (<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench)	1,6	12
22.26.	Sarkanais ozols (<i>Quercus rubra</i> L.)	1,9	27
22.27.	Sarkstošais vītols (<i>Salix x rubens</i> Schrank)	3,1	25
22.28.	Stepju goba (<i>Ulmus minor</i> L.)	2,2	20
22.29.	Sudraba kļava (<i>Acer saccharinum</i> L.)	3,2	26
22.30.	Sudrabvītols (<i>Salix alba</i> 'Sericea')	4,5	20
22.31.	Vācijas krustābele (<i>Crataegus alemanniensis</i> Cin.)	0,7	10
22.32.	Zaļais osis (<i>Fraxinus pennsylvanica</i> var. <i>subintegerrima</i> (Vahl) Fern.)	2,0	23
22.33.	Zviedrijas pīlādzis (<i>Sorbus intermedia</i> (Ehrh.) Pers.)	1,9	12

**Egļu audzes, kur paredzēti lapu koku meža biotopu atjaunošana atjaunošanas
pasākumi**

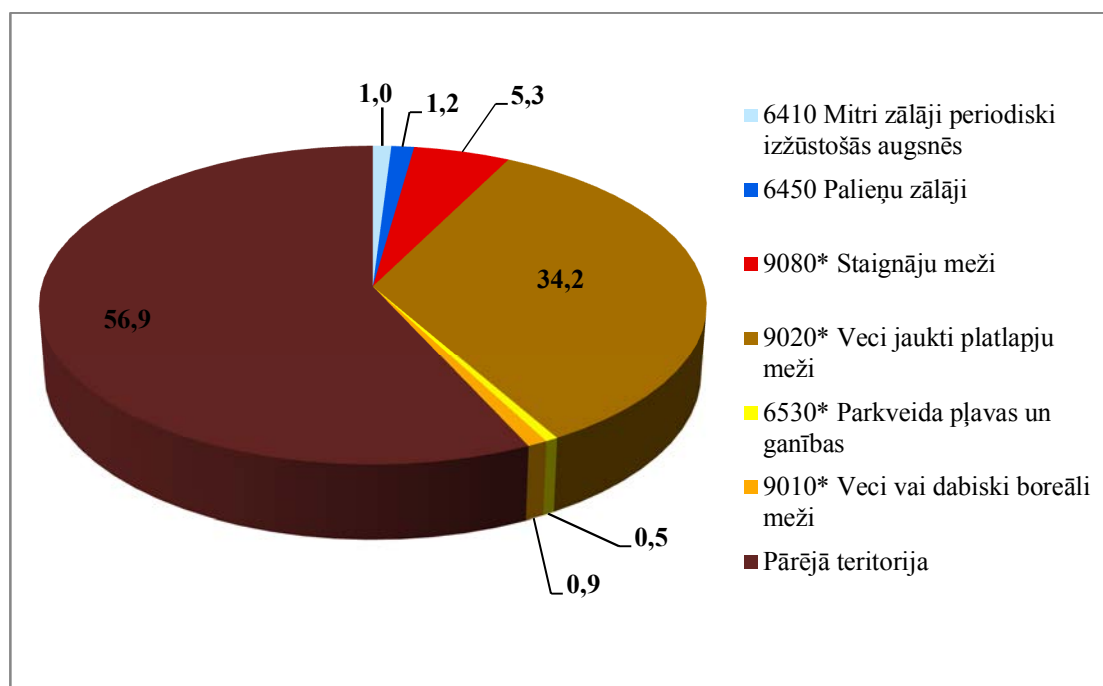
6.3. Priekšlikumi dabas lieguma “Eglone” teritorijas paplašināšanai

Ieteicams izskatīt iespēju paplašināt dabas lieguma teritoriju 2 vietās:

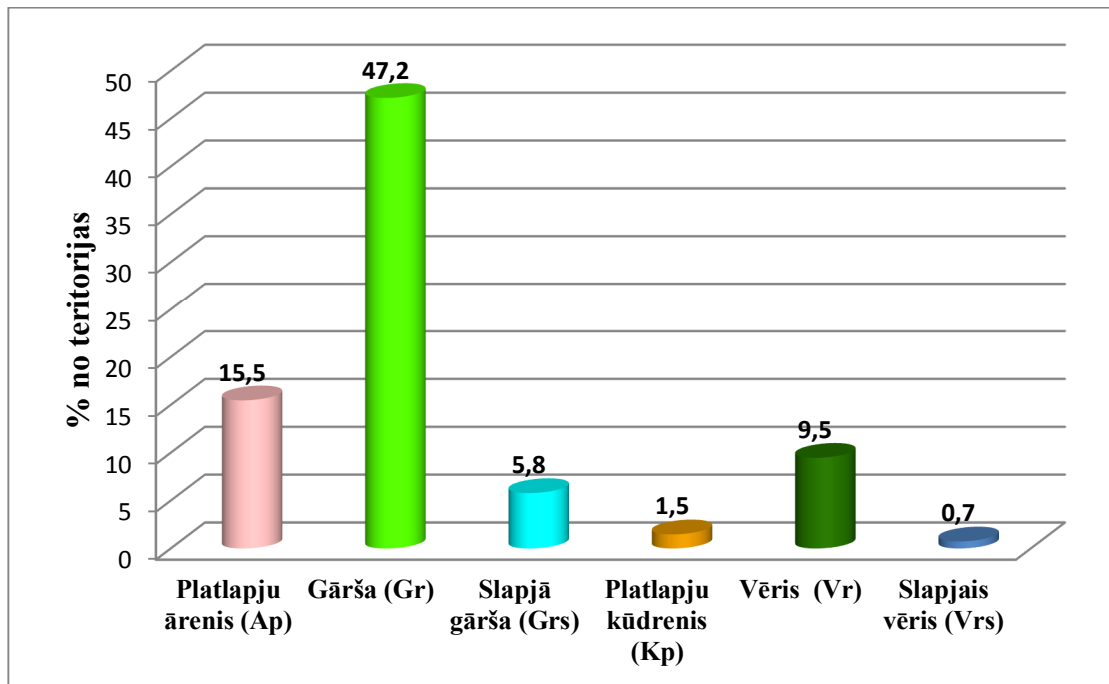
- 1) ZA no dabas lieguma esošā A/S Latvijas valsts meža īpašumu 169. kvartāls kas pēc MK noteikumiem Nr. 189 Meža valsts reģistrā reģistrēts, kā īpaši aizsargājama meža iecirknis ar saudzes kvartāla statusu. Platība: 63,33 ha.
- 2) A daļā no dabas lieguma esošā A/S Latvijas valsts meža īpašumu 179. kvartāls privātīpašniekam piederošais mežs nogabals ar kadastra nr. 56540020005 un meža teritorijām pieguļošā, privātīpašniekam piederošā bioloģiski vērtīgā pļava ar kadastra Nr. 56540060104. Platība 31,68 ha.

Priekšlikumi dabas lieguma „Eglone” robežu izmaiņām apkopoti 18. pielikumā.

Teritorijā, ko eksperti ieteikuši pievienot dabas liegumam “Eglone”, konstatēti 6 Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami biotopi (skat. 6.3.1. tabulu) ar kopējo platību 32,99 ha.

6.3.1. attēls. Dabas lieguma plānotās jaunās teritorijas Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu sadalījums (% no kopējās teritorijas).

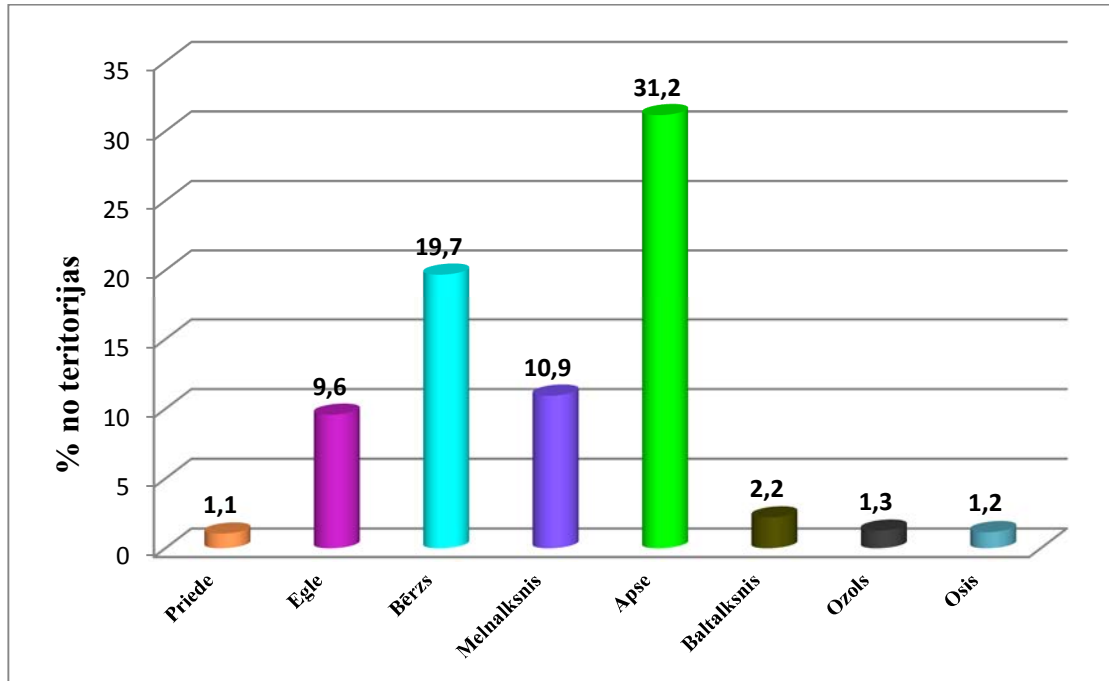

6.3.2. attēls. Dabas lieguma plānotās paplašinātās teritorijas mežaudžu sadalījums pēc meža augšanas apstākļu tiem.

Dabas lieguma plānotajā jaunajā teritorijā visizplatītākie ir sausieņu mežu rindas meža augšanas apstākļu tipi, dominē gārša, kas sastopama 53 ha mežaudžu. Teritorijā arī sastopami lielā platībā susnināti meža tipi - platlapju ārenis (15,5 ha) un vēris (9,5 ha). Dabas lieguma „Eglone” mežaudžu sadalījumu pēc meža augšanas apstākļu tiem skat. 6.3.2. att. Dabas lieguma teritorijā sastopamo mežu augšanas apstākļu tipu karti skat. 10. pielikumā.

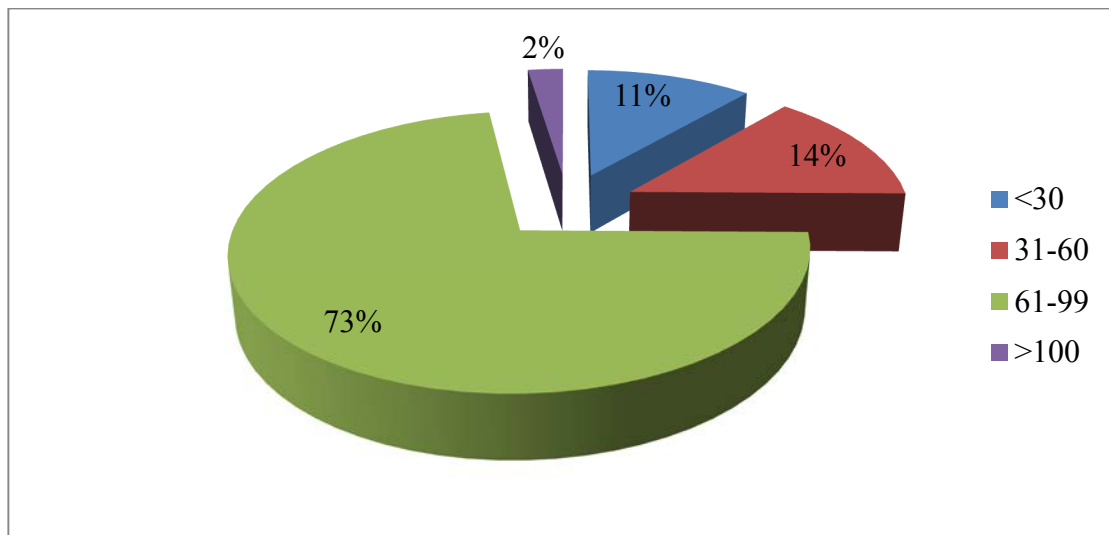
Analizējot mežaudžu sadalījumu pēc valdošās koku sugām redzams, ka plānotajā paplašinātajā teritorijā dominē apse (31.2 ha). Salīdzinoši mazākas platībās mežaudzēs kā valdošās koku sugas sastopama arī bērzs, melnalksnis, un egļe (skat. 6.6.3. attēlā). Kartogrāfisko materiālu skat. 11. pielikumā.

6.3.4. attēls. Dabas lieguma plānotās paplašinātās teritorijas mežaudžu sadalījums pēc valdošās koku sugām.

Aplūkojot mežaudžu vecumu klašu sadalījumu (skat. 6.3.5. att.) redzams, ka plānotajā paplašinātajā teritorijā izteikti dominē vidēja vecuma audzes – 73 % no mežaudzēm ir vecumā no 61 – 99 gadiem, savukārt mežaudzes, kas ir vecākas par 100 gadiem aizņem tikai 2 % no mežaudzēm (karti skat. 12. pielikumā).

6.3.5. attēls. Dabas lieguma plānotās paplašinātās teritorijas mežaudžu sadalījums pēc vecuma grupām.

6.3.1. tabula. Eiropas Savienības nozīmes aizsargājамie biotopi paplašināmajā teritorijā.

ES biotopa nosaukums	ES aizsargājamā biotopa kods ¹	Latvijas īpaši aizsargājamā biotopa kods ²	Platība, ha
Veci vai dabiski boreāli meži	9010*	---	0,83
Veci jaukti platlapju meži	9020*	1.6	32,5
Staignāju meži	9080*	1.15	4,99
Mitri zālāji periodiski izzūstošās augsnēs	6410	E.3.3.	0,95
Palieņu zālāji	6450	---	1,2
Parkveida pļavas un ganības	6530*	3.20	0,52

¹Saskaņā ar Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu Latvijā noteikšanas metodiku, kas apstiprināta ar vides ministra 15.03.2010. rīkojumu Nr.93.

²Saskaņā ar 05.12.2000. Ministru Kabineta noteikumiem Nr.421 Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu.

Īpaši jāizceļ ļoti vērtīga un sugām bagāta mitrā pļava periodiski izzūstošās augsnēs pie „Krustalīču” mājām, kas diemžēl līdz šim nav iekļauta dabas lieguma teritorijā. Kopējais konstatētais vaskulāro augu sugu skaits šajā pļavā sasniedz 65 – 70 sugas, savukārt augu sugu skaits uz vienu kvadrātmetru šajā pļavā ir vismaz 30. Šis biotops kopumā Latvijā ir reti sastopams (dienvidaustumu reģionā zināms tikai no dažām vietām).

Teritorijā konstatētas 8 īpaši aizsargājamās augu sugas - stāvlapu dzegužpirkstīte *Dactylorhiza incarnata*, plankumainā dzegužpirkstīte *Dactylorhiza maculata*, odu gimnadēnija *Gymnadenia conopsea*, sibīrijas skalbe *Iris sibirica*, vīru dzegužpuķe *Orchis mascula*, smaržīgā naktsvijole *Platanthera bifolia*, gada staipeknis *Lycodium annotinum* un kārpainais segliņš *Euonymus verrucosus*

Teritorijā konstatētās putnu sugas norāda uz dabas liegumam pieguļošo mežaudžu ievērojamo vērtību un nozīmi šo sugu dzīves telpas nodrošināšanā. No īpaši aizsargājamām putnu sugām paplašināmajā teritorijā konstatētas 6 – apodziņš *Glaucidium passerinum*, baltmugurdzenis *Dendrocopos leucotos*, dzērve *Grus grus*, mazais mušķērājs *Ficedula parva*, mežirbe *Bonasa bonasia* un trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus*.

No dabas plānā ieteiktajiem apsaimniekošanas pasākumiem uz dabas lieguma paplašinājumu attiecas 5.2.3., 5.2.4., 5.2.5., 5.2.6. un 5.2.12. apsaimniekošanas pasākumi. Ieteiktie apsaimniekošanas pasākumi attēloti 22. pielikumā, to detalizētu aprakstu skat. dabas plāna sadaļā 5.2. ”Plānotie apsaimniekošanas pasākumi”.

Teritorijā, kuru eksperti ieteikuši iekļaut dabas lieguma teritorijā konstatēti 4 ozoli, kuru izmērs atbilst dižkoka statusam, kā arī vēl 2 ozoli, kuru stumbra diametrs tuvojās 4 metriem (21. pielikums)

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Anon 2004. Wooded meadows (Laelatu, Kalli-Nedrema, Maepea, Allika, Tagamoisa, Loode, Koiva, Halliste), submitted by Estonian Seminatral Community Conservation Association, Date of Submission 06/01/2004. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) World Heritage tentative list. (<http://whc.unesco.org/en/tentativelists/1854/>).

Auniņš A. (red.) Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata, 2010. 238.lpp.

Bergmanis U. 2007. Mazā ērgļa *Aquila pomarina* ligzdošanas biotopu analīze Latvijā. Putni dabā pielikums 2, 2 – 11.

BirdLife International 2004. Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. Cambridge, UK.

Celmiņš A. 2012. Vidējais dzenis. Putni Latvijā un pasaulē. Interneta vietne (<http://www.putni.lv>).

Dunavas pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019. SIA "Reģionālie projekti". Rīga, 2007, 100. lpp.

Ek T., Bērmanis R. 2004. Dabisko meža biotopu koncentrācijas. Noteikšanas metodika. Valsts meža dienests, Latvija, Akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži”, Latvija, Ostra Gotland Meža pārvalde, Zviedrija. Rīga. 35 lpp.

Ek T., Johannesson J. 2005. Multi-purpose management of oak habitats. County administration of Ostergotland. 97 pp.

Johansson T. 2005. Dabisko meža biotopu apsaimniekošanas vadlīnijas. Valsts meža dienests, VAS „LVM”, Östra Götland meža pārvalde

Kalniņa A. 1995. Klimatiskā rajonēšana. In: Kavacs G. (ed), Enciklopēdija "Latvija un latvieši".

Latvijas daba. 2. sēj. Latvijas enciklopēdija, Rīga, 245.lpp.

Latvijas daba. 1.sēj. Latvijas enciklopēdija, Rīga, 107.lpp.

Latvijas daba. 1.sēj. Latvijas enciklopēdija, Rīga, 158.lpp.

Latvijas daba. 4.sēj. Preses Nams, Rīga, 169.lpp.

Latvijas daba.5.sēj. Preses Nams, Rīga, 19.lpp.

Latvijas Dabas fonds. 2007. Aizsargājamo ainavu apvidus “Ziemeļgauja” dabas aizsardzības plans: 173

Lauku attīstības programmas 2007.- 2013.gadam pasākuma „Meža vides maksājumi” maksājumu aprēķinu metodoloģija un maksājumu likmju aprēķins. Gala pārskats. 2007. 12-14.lpp.

Lehmann, E. 1895. Flora von Polnisch-Livland mit besonderer Berücksichtigung der Florengebiete Nordwest-Russlands, des Ostbalticums, der Gouvernements Pskow und St. Petersburg. Jurjew (Dorpat)

Lennartsson T., Oostermeijer J.G.B. 2001. Demographic variation and population viability in *Gentianella campestris*: effects of grassland management and environmental stochasticity. *Journal of Ecology*, 89: 451–463.

LOB 1998. Latvijas lauku putni. Rīga.

LOB 2002. Latvijas meža putni. Otrais izdevums. Rīga.

Martinsons S. 2007. Melnā dzilna – 2007. gada putns. Putni dabā 46, 3 – 4.

Ozoliņš J. 2000. Ūdra (*Lutra lutra*) saglabāšanas plāns Latvijā. Salaspils.

Priednieks J., Strazds M., Strazds A., Petriņš A. 1989. Latvijas ligzdojošo putnu atlants (1980-1984). Rīga.

Priedītis N. 1999. Latvijas mežs: daba un daudzveidība. Rīga, WWF – Pasaules dabas fonds. 209 lpp.

Peterken G.F. 1996. Natural Woodland: Ecology and Conservation in Northern Temperate Regions. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Račinskis E. 2004. Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgās vietas Latvijā. Rīga. LOB.

Rudzīte M., Dreijers E., Ozoliņa-Moll L., Parele E., Pilāte D., Rudzītis M., Stalažs A. „Latvijas gliemji. Sugu noteicējs”, Latvijas malakalogu biedrība, 2010, 252 lpp.

Rūsiņa S. 2008. Dabisko zālāju apsaimniekošana augāja daudzveidība. Aktuālā savvaļas sugu un biotopu apsaimniekošanas problemātika Latvijā (Auniņš A. red.). Latvijas Universitāte, Rīga: 29-43

Strazds M., Bergmanis U., Petriņš A. 1997. Mazā ērgļa *Aquila pomarina* skaits un izplatība Latvijā. Putni dabā 6, 3: 19-24.

Tabaka u.c. 1985. Austrumlatvijas ģeobotāniskā rajona flora.

Vera F.W.M. 2000. Grazing ecology and Forest history. Wallingford: CABI Publishing, 506 pp.

Vilka I. (red.) 2007. Aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja” dabas aizsardzības plāns. Latvijas Dabas fonds. Rīga. 173 lpp.

Справочник по климату СССР, 1968. Вып. 5. Латвийская ССР. Ч. IV: Влажность воздуха, атмосферные осадки и снежный покров. Гидрометиздат, Ленинград, 210 с.

www.likumi.lv